

PARTNER GŁÓWNY

FUNDACJA SĄDECKA

OCENA AKTYWNOŚCI GMIN

SUBREGIONU SĄDECKIEGO

w 2021 roku

Partnerzy:

POWIAT
NOWOSĄDECKI

GORLICE
MIASTO ŚWIATŁA

Spółdzielnia Handlowo-Produkcyjna
SKŁADNICA
33-250 Grybów, Rynek 1

MACHNIK

KARPATIA
BANK SPÓŁDZIELCZY

**BANK SPÓŁDZIELCZY
W LIMANOWEJ**

CASABLANCA
DOM WESEŁNY

GRAND
od 1984r.

HUZAR

Bank Spółdzielczy w Podegrodziu
Grupa BPS

Bank Spółdzielczy
w Starym Sączu

DUNAJEC
Sp. z o. o.

ERBET
Nowy Sącz

SOLUT
DRUKARNIA

MOBRUK

Ocena Aktywności

Gmin Subregionu Sądeckiego w 2021 r.

INSTYTUT EKONOMICZNY
PAŃSTWOWEJ WYŻSZEJ SZKOŁY ZAWODOWEJ
W NOWYM SĄCZU

PATRONAT HONOROWY:

Ludomir Handzel – Prezydent Miasta Nowego Sącza

Maria Gubała – Starosta Gorlicki

Marek Kwiatkowski – Starosta Nowosądecki

Mieczysław Uryga – Starosta Limanowski

Nowy Sącz, czerwiec 2022

Ocena Aktywności

Gmin Subregionu Sądeckiego w 2021 r.

Opracowanie merytoryczne projektu:

dr Marek Reichel
dr Monika Danielska
dr Aleksandra Jasińska
dr Marek Jasiński
dr Natalia Jaśkiewicz
dr Piotr Serafin
mgr Judyta Witowska

Wydawca:

Fundacja Sądecka
ul. Barbackiego 57, 33-300 Nowy Sącz
Telefon: 18 475 16 20
Adres e-mail: sekretariat@sadeczanin.info

ISBN 978-83-951742-9-2

Opracowanie techniczne projektu:

Grzegorz Piechotka
Ewa Martyniec
Przemysław Bawołek
Bogusława Berdychowska
Kamila Jeleń
Małgorzata Sitek
Joanna Szczepanik

Druk:

Solut, Nowy Sącz

Nowy Sącz, czerwiec 2022

Szanowni Państwo,

Warto dziś przypomnieć sobie jak sytuacja gmin wyglądała w niezwykle trudnym minionym 2021 roku? Gdzie byliśmy w tym czasie? Jakie myśli nam towarzyszyły? Jakie troski zaprzętały nasze głowy? Jak rozwiązaliśmy towarzyszące nam problemy?

Już po raz czternasty piszę dla Państwo słowo wprowadzające do publikacji wyników Rankingu Oceny Aktywności Gmin Subregionu Sądeckiego. Dochodzę do przeświadczenia, że w natłoku codziennych informacji, zadań i kłopotów, zdarza się nam zapominać o tym, jakich wyborów dokonaliśmy choćby rok wcześniej. Na taki luksus nie mogą sobie jednak pozwolić władarze gmin, bo ich decyzje są warte miliony i mają wpływ na życie tysięcy, jeśli nie dziesiątek tysięcy ludzi. Te decyzje oceniane są przez badaczy, ale przede wszystkim przez mieszkańców. To troska o dobro i bezpieczeństwo mieszkańców najbardziej leży na sercu każdego prezydenta, burmistrza czy wójta. Zatem czy ich wybory i decyzje w 2021 roku były słuszne?

Odpowiedź na to pytanie przynosi Ranking Oceny Aktywności Gmin Subregionu Sądeckiego. Pięć kategorii i dwadzieścia cztery różne wskaźniki, opracowane przez zespół badaczy dr Marka Reichela z Instytutu Ekonomicznego Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej pod kierownictwem prof. dr hab. Tadeusza Kudłacza, pozwala wskazać samorządy, które w poprzednim roku poradziły sobie najlepiej.

Uroczysta Gala Rozdania Nagród Rankingu Oceny Aktywności Gmin, podczas której prezentujemy wyniki rankingu za poprzedni rok, to dla niektórych władarzy czas szczególnego świętowania. Uśmiech i satysfakcja na twarzy laureatów odbierających symboliczne dyplomy z rąk przedstawicieli Fundacji Sądeckiej i badaczy Instytutu Ekonomicznego PWSZ w Nowym Sączu, są żywym dowodem na potrzebę realizacji takich inicjatyw jak nasza.

Wszystkim burmistrzom, wójtom, prezydentom bez względu na lokatę, jaką zajęły samorządy w Ocenie Końcowej Oceny Aktywności Gmin Subregionu Sądeckiego, składam wyrazy szacunku za Waszą ciężką pracę na rzecz rozwoju gospodarczego i społecznego naszego regionu.

Niech tegoroczna Ocena Aktywności Gmin będzie impulsem do dalszego rozwoju naszego pięknego subregionu sądeckiego. Jak co roku, gorąco zachęcam do zapoznania się ze szczegółowymi wynikami Rankingu. Patrząc na tabele i cyfry zawarte w niniejszej publikacji wspomnijcie Państwo na moją początkową refleksję – o niektórych decyzjach i podjętych działaniach nie sposób zapomnieć.

Zygmunt Berdychowski

A handwritten signature in black ink that reads "Zygmunt Berdychowski". The signature is written in a cursive style.

Przewodniczący Rankingu „Ocena Aktywności Gmin Subregionu Sądeckiego w 2021 r.

Nowy Sącz, czerwiec 2022 rok

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	7
I. UWAGI WYJAŚNIAJĄCE	8
II. PREZENTACJA WYNIKÓW CZĄSTKOWYCH	11
1. Generowanie dochodów	11
1.1. Relacja nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących	11
1.2. Nadwyżka operacyjna per capita	14
1.3. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem	16
1.4. Dochody własne per capita	19
1.5. Wpływy z podatków i opłat lokalnych per capita	20
2. Pozainwestycyjna działalność gospodarcza	23
2.1. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	23
2.2. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	25
2.3. Wydatki na promocję gminy per capita	27
2.4. Wpływy z CIT per capita (stanowiące dochód budżetu gminy)	29
3. Aktywność inwestycyjna gminy	32
3.1. Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem	32
3.2. Wydatki majątkowe per capita	34
3.3. Skorygowany wskaźnik relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia	36
3.4. Wydatki majątkowe na transport i łączność per capita	38
3.5. Wydatki majątkowe na oświatę i wychowanie per capita	40
3.6. Wydatki na gospodarkę mieszkaniową per capita	42
3.7. Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska per capita	44
3.8. Środki unijne per capita	46
4. Efekty polityki społecznej	48
4.1. Saldo migracji na 1000 mieszkańców	48
4.2. Wskaźnik bezrobocia rejestrowanego	50
4.3. Wydatki na ochronę zdrowia per capita	52
4.4. Liczba organizacji pozarządowych (fundacje, stowarzyszenia) na 1000 mieszkańców	54
4.5. Wpływy z PIT per capita (stanowiące dochód budżetu gminy)	57
4.6. Wskaźnik komputeryzacji szkół (liczba uczniów na 1 komputer z dostępem do Internetu)	59
4.7. Wyniki egzaminów ósmoklasisty według miejsca zamieszkania	61
III. UOGÓLNIONA OCENA AKTYWNOŚCI GMIN SUBREGIONU SĄDECKIEGO	65

Wprowadzenie

Instytut Ekonomiczny Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Nowym Sączu przeprowadził analizę aktywności gmin Sądeckizny za kolejny, 2021 rok. Przedstawiana publikacja – podobnie jak za lata wcześniejsze – jest wynikiem współpracy Instytutu z Fundacją Sądecką, która jest głównym inicjatorem przedsięwzięcia oceny aktywności gmin Subregionu Sądeckiego.

Tegoroczny ranking był dziewiątym z kolei, przeprowadzonym dla wszystkich gmin powiatów Subregionu Sądeckiego: gorlickiego, limanowskiego, nowosądeckiego łącznie z Miastem Nowy Sącz. Wcześniejsze analizy i oceny, ograniczały się do gmin powiatu nowosądeckiego. Biorąc te ostatnie pod uwagę, jest to już czternasta nasza publikacja ujmująca oceny osiągnięć badanych gmin.

Analizowanych łącznie było 39 jednostek, co z uwagi na ich liczbę wymagało sporego nakładu pracy związanej z przygotowaniem i odpowiednim przetworzeniem faktografii oraz opracowaniem wyników analizy. Bardzo dziękuję w tym miejscu za wysiłek Zespołowi Instytutu Ekonomicznego Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Nowym Sączu, w tym zwłaszcza kierującemu pracami, Panu dr Markowi Reichelowi. Pragnę również serdecznie podziękować Władzom Regionalnej Izby Obrachunkowej w Krakowie za pomoc w pozyskaniu materiałów liczbowych, niezbędnych dla realizacji koniecznych analiz. Bez tych informacji przedmiotowy ranking nie byłby możliwy.

W przeprowadzanej w kolejnych latach ocenie branych jest pod uwagę kilka komponentów obrazujących różne dokonania gmin. Główne znaczenie mają jednak, dokumentowane wskaźnikami finansowymi, osiągnięcia rozwojowe. Warto to podkreślić, gdyż tego rodzaju dokonania, pomimo, że odnotowane w skali jednego roku, swym efektem oddziaływać będą na warunki życia mieszkańców przez szereg kolejnych lat. W wielu z nich widzieć można podstawę do dalszego, trwałego rozwoju wskazywanych gmin.

Pragnę pogratulować zwycięzcom rankingu. Mam świadomość, że wysokie miejsca w ocenie są następstwem dużego wysiłku władz gmin, jak również całych społeczności lokalnych, w podejmowaniu i skutecznym realizowaniu wyzwań rozwojowych, w tym wykorzystaniu nadarzających się szans. Władzom wszystkim gmin Subregionu Sądeckiego życzę trafnych decyzji skutkujących wysokimi wskaźnikami rozwoju również w roku bieżącym (2022), którego wyniki mogą być przedmiotem kolejnej oceny.

Prof. dr hab. Tadeusz Kudłacz

Dyrektor Instytutu Ekonomicznego
PWSZ w Nowym Sączu

I. UWAGI WYJAŚNIAJĄCE

Analiza aktywności gmin Sądeckizny, będąca przedmiotem niniejszego opracowania, obejmuje 39 jednostek terytorialnych szczebla podstawowego z powiatów: gorlickiego (10), limanowskiego (12) i nowosądeckiego (16) oraz Nowy Sącz – miasto na prawach powiatu (1). Tab.1 prezentuje podstawowe informacje (liczbę ludności i powierzchnię) badanych jednostek samorządu terytorialnego.

Tab. 1. Gminy Subregionu Sądeckiego – zestawienie jednostek poddanych badaniu

Lp.	Gmina	Ludność	Powierzchnia (ha)	Status	
1	Gorlice	17 271	10 285	gmina wiejska	
2	Lipinki	6 800	6 646		
3	Łużna	8 517	5 627		
4	Moszczenica	5 026	3 762		
5	Ropa	5 536	4 911		
6	Sękowa	4 937	19 480		
7	Uście gorlickie	6 880	28 780		
8	Biecz	16 742	9 825		gmina miejsko-wiejska
9	Bobowa	9 805	4 977		
10	Gorlice (miasto)	26 973	2 353		gmina miejska
11	Dobra	10 037	10 991	gmina wiejska	
12	Jodłownik	8 717	7 219		
13	Kamienica	7 883	9 518		
14	Laskowa	8 195	7 248		
15	Limanowa	25 797	15 223		
16	Łukowica	10 133	6 965		
17	Mszana Dolna	17 618	17 002		
18	Niedźwiedź	7 379	7 422		
19	Słopnice	6 815	5 685		
20	Tymbark	6 608	3 270		
21	Limanowa (miasto)	15 067	1 870		gmina miejska
22	Mszana Dolna (miasto)	7 899	2 710		

Lp.	Gmina	Ludność	Powierzchnia (ha)	Status	
23	Chełmiec	28 959	11 197	gmina wiejska	
24	Gródek n/Dunajcem	9 243	8 819		
25	Grybów	25 618	15 315		
26	Kamionka Wielka	10 485	6 498		
27	Korzenna	14 546	10 695		
28	Łabowa	6 115	11 915		
29	Łącko	16 579	13 295		
30	Łososina Dolna	11 165	8 476		
31	Nawojowa	8 788	5 021		
32	Podegrodzie	13 391	6 473		
33	Rytko	3 752	4 190		
34	Krynica-Zdrój	16 596	14 513		gmina miejsko-wiejska
35	Muszyna	11 535	14 144		
36	Piwniczna-Zdrój	10 520	12 646		
37	Stary Sącz	23 793	10 088		
38	Grybów (miasto)	5 986	1 695	gmina miejska	
39	Nowy Sącz	83 558	5 758	miasto na prawach powiatu	

Źródło: dane GUS za rok 2020, www.stat.gov.pl.

Ocena aktywności gmin Sądeckizny to projekt realizowany przez pracowników Instytutu Ekonomicznego Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Nowym Sączu od 2008 roku. Warto podkreślić, że na przestrzeni tego okresu pewnej modyfikacji uległ zarówno zakres podmiotowy analizy (mimo, że zawsze stosowano nazwę „Sądeckizna”), jak i zakres przedmiotowy w rozumieniu wskaźników wykorzystanych do analizy. W pierwszych pięciu latach (analizy za lata 2008-2012) badanie odnosiło się do gmin powiatu nowosądeckiego oraz miasta Nowego Sącza. Od roku 2014 badaniem obejmowane są również gminy powiatu gorlickiego i powiatu limanowskiego.

Wykorzystane w ocenie wskaźniki (w liczbie 24) zostały przyporządkowane do czterech głównych kategorii, którymi są: generowanie dochodów, pozainwestycyjna działalność gospodarcza, aktywność inwestycyjna gminy i efekty polityki społecznej. Część z tych wskaźników rekomendowana jest przez Ministerstwo Finansów (jako wskaźniki zalecane przy ocenie sytuacji finansowej jednostek samorządu terytorialnego), natomiast wszystkie zestawione zostały w Tab.2.

Tab. 2. Wskaźniki uwzględnione w opracowaniu

Lp.	Wskaźnik
I. Generowanie dochodów	
1.	Relacja nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących
2.	Nadwyżka operacyjna per capita
3.	Udział dochodów własnych w dochodach ogółem
4.	Dochody własne per capita
5.	Wpływy z podatków i opłat lokalnych per capita
II. Pozainwestycyjna działalność gospodarcza	
1.	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców
2.	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców
3.	Wydatki na promocję gminy per capita
4.	Wpływy z CIT per capita (stanowiące dochód budżetu gminy)
III. Aktywność inwestycyjna gminy	
1.	Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem
2.	Wydatki majątkowe per capita
3.	Skorygowany wskaźnik relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia
4.	Wydatki majątkowe na transport i łączność per capita
5.	Wydatki majątkowe (w tym inwestycyjne) na oświatę i wychowanie per capita
6.	Wydatki na gospodarkę mieszkaniową per capita
7.	Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska per capita
8.	Środki unijne per capita
IV. Efekty polityki społecznej	
1.	Saldo migracji na 1000 mieszkańców
2.	Wskaźnik bezrobocia rejestrowanego
3.	Wydatki na ochronę zdrowia per capita
4.	Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców
5.	Wpływy z PIT per capita (stanowiące dochód budżetu gminy)
6.	Wskaźnik komputeryzacji szkół
7.	Wyniki egzaminów ósmoklasisty

Źródło: opracowanie własne.

II. PREZENTACJA WYNIKÓW CZĄSTKOWYCH

1. Generowanie dochodów

1.1. Relacja nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących

Pojęcie nadwyżki operacyjnej, powszechnie funkcjonujące w sferze finansów publicznych, nie posiada prawnego zdefiniowania. Przyjmuje się jednak, iż nadwyżka operacyjna to dodatnia różnica pomiędzy dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi. W przypadku osiągnięcia wyniku ujemnego mamy do czynienia z deficytem budżetowym.

W Ustawie o finansach publicznych¹ zdefiniowane zostały pojęcia dochodów bieżących i wydatków bieżących budżetów jednostek samorządu terytorialnego. Przez dochody bieżące należy rozumieć dochody budżetowe, które nie są dochodami majątkowymi, a do których zaliczyć możemy: dochody ze sprzedaży majątku, dotacje i środki przeznaczone na inwestycje, dochody z tytułu przekształcenia użytkowania wieczystego w prawo własności. Wydatkami bieżącymi określamy natomiast wydatki budżetowe niebędące wydatkami majątkowymi (tj. wydatki o charakterze inwestycyjnym, zakup akcji i udziałów, wniesienie nakładów do spółek prawa handlowego). W ramach wydatków bieżących można wyodrębnić między innymi: wydatki jednostek budżetowych na wynagrodzenia i realizację zadań statutowych, dotacje na zadania bieżące, świadczenia na rzecz osób fizycznych, wypłaty z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez jednostkę samorządu oraz wydatki na obsługę długu danej jednostki.

Nadwyżka operacyjna traktowana jest jako jeden z czynników kreujących potencjał finansowy samorządów. Posiadanie przez samorządy nadwyżki dochodów bieżących nad wydatkami bieżącymi oznacza, że jednostka posiada środki finansowe, które może przeznaczyć na inwestycje bądź obsługę zadłużenia. Możliwość generowania nadwyżki budżetowej i wykorzystywanie ich w kolejnych latach świadczy o samodzielności finansowej jednostek.

W ocenie aktywności gmin Subregionu Sądeckiego wykorzystano wskaźnik relacji nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących danej jednostki. Im wyższa wartość wskaźnika tym sytuacja jest korzystniejsza dla badanej gminy.

¹ Ustawa z dnia 27.08.2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 305, z późn. zmianami).

Tab. 3. Relacja nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Grybów	0,18	1.	Łabowa	2,60
	Limanowa	0,18	2.	Tymbark	2,00
	Nawojowa	0,18	3.	Jodłownik	1,83
2.	Korzenna	0,17	4.	Limanowa (m)	1,83
3.	Bobowa	0,15		Nowy Sącz	1,83
	Sękowa	0,15	5.	Kamienica	1,57
4.	Łabowa	0,13		Podegrodzie	1,57
	Mszana Dolna	0,13	6.	Grybów	1,50
5.	Słopnice	0,12		Laskowa	1,50
	Tymbark	0,12		Nawojowa	1,50

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 4. Relacja nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Bobowa	0,15	1.	Gorlice	1,25
	Sękowa	0,15		Gorlice (m)	1,25
2.	Gorlice	0,10	2.	Lipinki	1,00
	Lipinki	0,10	3.	Moszczenica	0,91
	Moszczenica	0,10	4.	Biecz	0,86

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 5. Relacja nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Limanowa	0,18	1.	Tymbark	2,00
2.	Mszana Dolna	0,13	2.	Jodłownik	1,83
3.	Słopnice	0,12		Limanowa (m)	1,83
	Tymbark	0,12	3.	Kamienica	1,57
4.	Jodłownik	0,11	4.	Laskowa	1,50
	Kamienica	0,11			
	Limanowa (m)	0,11			

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 6. Relacja nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Grybów	0,18		1.	Łabowa	2,60
	Nawojowa	0,18		2.	Nowy Sącz	1,83
2.	Korzenna	0,17		3.	Podegrodzie	1,57
3.	Łabowa	0,13		4.	Grybów	1,50
4.	Chełmiec	0,11			Nawojowa	1,50
	Łącko	0,11				
	Nowy Sącz	0,11				
	Podegrodzie	0,11				

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Dokonując analizy wartości wskaźnika relacji nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących badanych jednostek samorządu terytorialnego można zauważyć, że uzyskane wartości są odmienne w stosunku do wyników z ubiegłego roku. W zestawieniu 10 gmin z najlepszymi wynikami, 7 gmin powtórzyło się w zestawieniu, osiągając jednak inne wyniki niż za rok 2020, a trzy gminy dołączyły do grona „pierwszej dziesiątki”.

Najwyższą wartość wskaźnika 0,18 uzyskały aż trzy gminy: Grybów, Limanowa oraz Nawojowa. Kolejno miejsce drugie przypadło dla gminy Korzenna (0,17), a trzecie miejsce zajęły dwie gminy z wartością wskaźnika (0,15): Bobowa oraz Sękowa.

1.2. Nadwyżka operacyjna per capita

Mając świadomość jak ważna dla oceny kondycji finansowej jednostki samorządu terytorialnego jest nadwyżka operacyjna, w niniejszym badaniu uwzględniono również wskaźnik nadwyżki operacyjnej per capita (jest to poziom nadwyżki operacyjnej w przeliczeniu na jednego mieszkańca). Im wyższa wartość wskaźnika tym lepsza jest sytuacja finansowa badanej gminy.

Tab. 7. Nadwyżka operacyjna per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Grybów	914,51	1.	Łabowa	2,46
2.	Korzenna	858,74	2.	Tymbark	2,10
3.	Nawojowa	856,75	3.	Nowy Sącz	2,00
4.	Bobowa	848,39	4.	Limanowa (m)	1,85
5.	Nowy Sącz	827,45	5.	Gorlice (m)	1,82
6.	Limanowa	821,58	6.	Jodłownik	1,76
7.	Sękowa	735,04	7.	Laskowa	1,64
8.	Łabowa	689,01		Podegrodzie	1,64
9.	Chełmiec	673,01	8.	Nawojowa	1,61
10.	Mszana Dolna	641,22	9.	Kamienica	1,56

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 8. Nadwyżka operacyjna per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Bobowa	848,39	1.	Gorlice (m)	1,82
2.	Sękowa	735,04	2.	Gorlice	1,25
3.	Moszczonica	531,43	3.	Lipinki	1,12
4.	Lipinki	521,22	4.	Moszczonica	1,06
5.	Gorlice	462,99	5.	Bobowa	0,90

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 9. Nadwyżka operacyjna per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Limanowa	821,58	1.	Tymbark	2,10
2.	Mszana Dolna	641,22	2.	Limanowa (m)	1,85
3.	Limanowa (m)	627,78	3.	Jodłownik	1,76
4.	Słopnice	618,04	4.	Laskowa	1,64
5.	Tymbark	607,66	5.	Kamienica	1,56

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 10. Nadwyżka operacyjna per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Grybów	914,51	1.	Łabowa	2,46
2.	Korzenna	858,74	2.	Nowy Sącz	2,00
3.	Nawojowa	856,75	3.	Podegrodzie	1,64
4.	Nowy Sącz	827,45	4.	Nawojowa	1,61
5.	Łabowa	689,01	5.	Grybów	1,48

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Najwyższy poziom nadwyżki operacyjnej w przeliczeniu na jednego mieszkańca za rok 2021 osiągnęła gmina Grybów z wartością 914,51 zł (zwiększając tym samym swój wynik prawie o połowę w stosunku do roku ubiegłego i awansując z pozycji 6). Drugie miejsce w zestawieniu zajęła gmina Korzenna (858,74 zł), a trzecie miejsce przypadło gminie Nawojowa (856,75 zł).

1.3. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem

Jednostki samorządu terytorialnego uczestniczą w sprawowaniu władzy publicznej w Polsce poprzez realizację części zadań publicznych, działając we własnym imieniu i na własną odpowiedzialność. Wykonywanie powierzonych zadań przez władze samorządowe wymaga zapewnienia odpowiednich źródeł finansowania zaplanowanych działań. W Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, w art. 167 ust. 1 zostało zagwarantowane, że „...Jednostkom samorządu terytorialnego zapewnia się udział w dochodach publicznych odpowiednio do przypadających im zadań...²”. Dodatkowo w ust. 2 art. 167 wskazano, że dochodami jednostek samorządowych są dochody własne, subwencje ogólne oraz dotacje celowe z budżetu państwa. Kategoria dochodów własnych nie została nigdzie zdefiniowana. Jednak traktowane są jako dochody ściśle związane z jednostkami samorządu i oddane im we władanie. Oznacza to pewną możliwość oddziaływania na wielkość i konstrukcję tych dochodów (w szczególności w przypadku jednostek podstawowych), a tym samym ograniczony wpływ państwa w tym obszarze.

Katalog dochodów własnych jednostek samorządu wszystkich szczebli zaprezentowany został w Ustawie z dnia 13.11.2003 roku o dochodach jednostek samorządu terytorialnego³. W art. 4 wymieniono kategorie dochodów własnych dla gmin, w art. 5 dla powiatów, a dla województw w art. 6. Dodatkowo w art. 3 ust. 2 ww. Ustawy wskazano, że dochodami własnymi dla jednostek jest również udział we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych oraz z podatku dochodowego od osób prawnych.

Źródłami dochodów własnych dla gmin są⁴:

- „...wpływy z podatków (od nieruchomości, rolnego, leśnego, od środków transportowych, dochodowego od osób fizycznych opłacanego w formie karty podatkowej, od spadków i darowizn, od czynności cywilnoprawnych),
- wpływy z opłat (między innymi skarbowej, targowej, miejscowej, uzdrowskiej, od posiadania psów, reklamowej, eksploatacyjnej),
- dochody uzyskiwane przez gminne jednostki budżetowe oraz wpłaty od gminnych zakładów budżetowych,
- dochody z majątku gminy,
- spadki, zapisy i darowizny na rzecz gminy,
- dochody z kar pieniężnych i grzywien,
- 5% dochodów uzyskiwanych na rzecz budżetu państwa w związku z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami (o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej),
- odsetki od pożyczek udzielanych przez gminę,
- odsetki od nieterminowo przekazywanych należności stanowiących dochody gminy,
- odsetki od środków finansowych gromadzonych na rachunkach bankowych gminy,

² Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2.04.1997 r. (Dz. U. z 1997 r. nr 78, poz. 483, z późn. zmianami), art. 167.

³ Ustawa z dnia 13.11.2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (tj. Dz. U. z 2021 r. poz. 1672, z późn. zmianami).

⁴ Ibidem, art. 4.

- dotacje z budżetów innych jednostek samorządu terytorialnego,
- inne dochody należne gminie na podstawie odrębnych przepisów..."

Do dochodów własnych gmin wliczane są również dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, od podatników tego podatku zamieszkałych na obszarze gminy (39,34%) oraz podatku dochodowego od osób prawnych, od podatników tego podatku, posiadających siedzibę na obszarze gminy (6,71%).

W ramach kategorii generowanie dochodów oceniono gminy Subregionu Sądeckiego biorąc pod uwagę udział dochodów własnych osiągniętych przez jednostki w stosunku do ogółu dochodów danej gminy. Wielkość dochodów własnych świadczy o poziomie samodzielności finansowej danej gminy. Im wyższa wartość wskaźnika, tym sytuacja jest korzystniejsza dla jednostki.

Tab. 11. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Krynica-Zdrój	0,55	1.	Moszczenica	2,13
2.	Limanowa (m)	0,54	2.	Korzenna	2,05
3.	Muszyna	0,49	3.	Ropa	1,59
4.	Chełmiec	0,47	4.	Łabowa	1,58
	Mszana Dolna (m)	0,47	5.	Niedźwiedź	1,55
5.	Nowy Sącz	0,46	6.	Jodłownik	1,48
	Rytko	0,46		Lipinki	1,48
6.	Gorlice (m)	0,44		Łukowica	1,48
7.	Korzenna	0,43	7.	Podegrodzie	1,44
	Nawojowa	0,43	8.	Kamienica	1,43
	Tymbark	0,43		Nawojowa	1,43

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 12. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Gorlice (m)	0,44	1.	Moszczenica	2,13
2.	Sękowa	0,42	2.	Ropa	1,59
3.	Łużna	0,39	3.	Lipinki	1,48
4.	Gorlice	0,38	4.	Łużna	1,39
	Uście Gorlickie	0,38	5.	Gorlice	1,36

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 13. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Limanowa (m)	0,54	1.	Niedźwiedź	1,55
2.	Mszana Dolna (m)	0,47	2.	Jodłownik	1,48
3.	Tymbark	0,43		Łukowica	1,48
4.	Jodłownik	0,40	3.	Kamienica	1,43
5.	Limanowa	0,37	4.	Mszana Dolna	1,36

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 14. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Krynica-Zdrój	0,55	1.	Korzenna	2,05
2.	Muszyna	0,49	2.	Łabowa	1,58
3.	Chełmec	0,47	3.	Podegrodzie	1,44
4.	Nowy Sącz	0,46	4.	Nawojowa	1,43
	Rytko	0,46	5.	Grybów	1,35
				Łącko	1,35

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Najwyższy poziom dochodów własnych w dochodach ogółem za 2021 rok, wśród gmin Subregionu Sądeckiego, osiągnęła gmina Krynica-Zdrój (0,55), awansując z miejsca drugiego w stosunku do roku ubiegłego. Z niewiele niższą wartością wskaźnika 0,54 na drugim miejscu uplasowało się miasto Limanowa. Trzecie miejsce osiągnęła gmina Muszyna (0,49).

1.4. Dochody własne per capita

Dochody własne gmin często zestawiane są z liczbą mieszkańców danej jednostki. Takie zestawienie wykorzystywane jest głównie w badaniach porównujących osiągnięte wyniki przez różne jednostki bądź na przestrzeni kilku lat. Również w ocenie aktywności gmin Subregionu Sądeckiego za 2021 rok uwzględniony został ten wskaźnik.

Tab. 15 Dochody własne per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Krynica-Zdrój	4 444,45	1.	Korzenna	3,06
2.	Nowy Sącz	4 359,77	2.	Jodłownik	2,09
3.	Limanowa (m)	4 071,04		Łabowa	2,09
4.	Korzenna	3 936,75	3.	Ropa	1,89
5.	Muszyna	3 635,02	4.	Moszczenica	1,84
6.	Sękowa	3 564,78		Niedźwiedź	1,84
7.	Chełmiec	3 418,29	5.	Podegrodzie	1,82
8.	Uście Gorlickie	3 399,00	6.	Lipinki	1,79
9.	Gorlice (m)	3 389,65	7.	Łukowica	1,73
10.	Jodłownik	3 258,48	8.	Łużna	1,67
				Nawojowa	1,67

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 16. Dochody własne per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Sękowa	3 564,78	1.	Ropa	1,89
2.	Uście Gorlickie	3 399,00	2.	Moszczenica	1,84
3.	Gorlice (m)	3 389,65	3.	Lipinki	1,79
4.	Łużna	2 909,53	4.	Łużna	1,67
5.	Ropa	2 856,06	5.	Gorlice	1,62

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 17. Dochody własne per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Dynamika	
1.	Limanowa (m)	4 071,04		1.	Jodłownik	2,09
2.	Jodłownik	3 258,48		2.	Niedźwiedź	1,84
3.	Mszana Dolna (m)	2 796,00		3.	Łukowica	1,73
4.	Tymbark	2 751,55		4.	Kamienica	1,57
5.	Łukowica	2 533,64		5.	Mszana Dolna	1,56

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 18. Dochody własne per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Dynamika	
1.	Krynica-Zdrój	4 444,45		1.	Korzenna	3,06
2.	Nowy Sącz	4 359,77		2.	Łabowa	2,09
3.	Korzenna	3 936,75		3.	Podegrodzie	1,82
4.	Muszyna	3 635,02		4.	Nawojowa	1,67
5.	Chełmiec	3 418,29		5.	Łącko	1,59

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Gmina Krynica-Zdrój była liderem w kategorii wysokości dochodów własnych w 2021 roku wśród gmin Subregionu Sądeckiego, ale również osiągnęła najwyższą wartość dochodów własnych w przeliczeniu na jednego mieszkańca (4 444,45 zł). Drugie miejsce w ramach tej kategorii osiągnęło miasto Nowy Sącz (4 359,77 zł), a trzecie miejsce miasto Limanowa (4 071,04 zł).

1.5. Wpływ z podatków i opłat lokalnych per capita

Kluczowe znaczenie dla samodzielności finansowej gmin mają wpływy z podatków i opłat lokalnych, które zgodnie z Ustawą o dochodach jednostek samorządu terytorialnego stanowią ich dochody własne.

Podatki lokalne w Polsce tworzą obecnie grupę siedmiu tytułów, którymi są⁵:

- podatek od nieruchomości,
- podatek rolny,
- podatek leśny,
- podatek od środków transportowych,
- podatek dochodowy od osób fizycznych opłacany w formie karty podatkowej,
- podatek od spadków i darowizn,
- a także podatek od czynności cywilnoprawnych.

⁵ Ibidem.

Natomiast do grupy opłat lokalnych zaliczamy⁶:

- opłatę skarbową,
- opłatę targową,
- opłatę miejscową,
- opłatę uzdrowską,
- opłatę od posiadania psów,
- opłatę reklamową,
- opłatę eksploatacyjną,
- oraz opłaty z innych opłat stanowiących dochody gminy, regulowane na podstawie odrębnych przepisów.

Jednolite kategorie podatków i opłat lokalnych, wprowadzone ustawowo na szczeblu centralnym, obowiązują na terenie całego kraju. Jednak samorządom przekazano pewne uprawnienia w zakresie tzw. władztwa podatkowego. Władze gminne mają możliwość np.: obniżenia górnych stawek podatków, zastosowanie ulg i zwolnień, kształtowanie warunków składania deklaracji i płatności podatku od nieruchomości, rolnego, od środków transportowych, czy nawet umarzać zaległości podatkowe. Władztwo podatkowe nie dotyczy jednak wszystkich kategorii podatków i opłat lokalnych. Stosowane obniżki powodują obniżenie dochodów własnych jednostek, co nie bez znaczenia jest dla budżetów gminy. Samorządowcy muszą skrupulatnie kalkulować czy wprowadzane zmniejszenia w podatkach i opłatach lokalnych w przyszłości będą przekładały się na lepszy rozwój gminy.

W prezentowanej analizie wykorzystano wskaźnik obrazujący wysokość wpływów z podatków i opłat lokalnych w badanej gminie w przeliczeniu na jednego mieszkańca.

⁶ Ibidem.

Tab. 19. Wpływy z podatków i opłat lokalnych per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Krynica-Zdrój	1 231,02	1.	Moszczenica	1,28
2.	Nowy Sącz	951,08	2.	Kamionka Wielka	1,22
3.	Muszyna	926,96	3.	Niedźwiedź	1,21
4.	Limanowa (m)	895,43	4.	Łabowa	1,17
5.	Gorlice (m)	845,73		Podegrodzie	1,17
6.	Gródek nad Dunajcem	829,37		Uście Gorlickie	1,17
7.	Uście Gorlickie	712,33	5.	Muszyna	1,16
8.	Tymbark	686,46	6.	Laskowa	1,14
9.	Mszana Dolna (m)	531,93		Limanowa	1,14
10.	Sękowa	488,43		Sękowa	1,14
				Słopnice	1,14

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 20. Wpływy z podatków i opłat lokalnych per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Gorlice (m)	845,73	1.	Moszczenica	1,28
2.	Uście Gorlickie	712,33	2.	Uście Gorlickie	1,17
3.	Sękowa	488,43	3.	Sękowa	1,14
4.	Biecz	367,44	4.	Gorlice (m)	1,13
5.	Gorlice	290,96		Ropa	1,13

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 21. Wpływy z podatków i opłat lokalnych per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Limanowa (m)	895,43	1.	Niedźwiedź	1,21
2.	Tymbark	686,46	2.	Laskowa	1,14
3.	Mszana Dolna (m)	531,93		Limanowa	1,14
4.	Laskowa	385,92		Słopnice	1,14
5.	Dobra	324,16	3.	Dobra	1,11
			Limanowa (m)	1,11	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 22. Wpływy z podatków i opłat lokalnych per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Krynica-Zdrój	1 231,02	1.	Kamionka Wielka	1,22
2.	Nowy Sącz	951,08	2.	Łabowa	1,17
3.	Muszyna	926,96		Podegrodzie	1,17
4.	Gródek nad Dunajcem	829,37	3.	Muszyna	1,16
5.	Łososina Dolna	482,85	4.	Grybów	1,13
				Nawojowa	1,13

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Dokonując analizy wpływów z podatków i opłat lokalnych jakie osiągały gminy Subregionu Sądeckiego w 2021 warto zauważyć, że grono liderów jest prawie takie samo jak w 2020 roku. Na szczycie podium ponownie znalazła się gmina Krynica-Zdrój osiągając wielkość wpływów na poziomie 1 231,02 zł. Drugie miejsce, tak jak w ubiegłym roku, zajęło miasto Nowy Sącz (951,08 zł). Trzecie miejsce natomiast w tym roku przypadło gminie Muszyna (926,08 zł), która w zeszłym roku była na miejscu 4.

2. Pozainwestycyjna działalność gospodarcza

2.1. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców

Przedsiębiorczość jest zjawiskiem społeczno-gospodarczym i odgrywa istotną rolę w procesie wzrostu gospodarczego. Można traktować ją jako postawę lub jako proces zachodzących zmian pod wpływem tej postawy. Przedsiębiorczość jako postawa charakteryzuje się innowacyjnym i twórczym podejściem człowieka do rozwiązywania różnych problemów⁷. Natomiast przedsiębiorczość jako proces polega na powstawaniu i rozwoju jednostek działalności gospodarczej. Istotą działalności gospodarczej jest angażowanie obecnego aparatu wytwórczego w przyszłe oczekiwania, co niesie ryzyko i niepewność, ale pozwala wyzwolić inicjatywę i stworzyć nowe atrybuty przedsiębiorczości⁸. Efekty działań przedsiębiorczych mogą uwidaczniać się w węższym zakresie, dotyczącym przedsiębiorcy i jego firmy (m.in. powstawanie nowych przedsiębiorstw, rozwój istniejących podmiotów gospodarczych czy podejmowanie działań innowacyjnych w firmach) oraz w szerszej skali, obejmującej otoczenie (np. spadek bezrobocia, wzrost dochodów ludności i samorządów lokalnych, pełniejsze wykorzystanie zasobów lokalnych⁹. Jednostki samorządu terytorialnego posiadają szereg instrumentów wspomagających rozwój przedsiębiorczości na danym terenie.

7 Sobiecki R, *Przedsiębiorca – przedsiębiorstwo – przedsiębiorczość*, [w:] Godlewska – Majkowska H. (red), *Przedsiębiorczość. Jak założyć i prowadzić własną firmę?*, Wyd. Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, Warszawa 2009, s. 26.

8 Kapusta F., *Przedsiębiorczość. Teoria i praktyka*, Wydawnictwo Forum Naukowe, Poznań – Wrocław 2006, s. 19-20.

9 Bittnerowa E., *Zmiana uwarunkowań rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw przemysłowych w Wielkopolsce*, Wyd. AE w Poznaniu, Poznań 1999, s. 18.

Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych jest jednym z wyznaczników poziomu przedsiębiorczości mieszkańców danej jednostki, a jednocześnie świadczy o aktywności samorządu.

Tab. 23. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Niedźwiedź	13,15	1.	Podegrodzie	1,41
2.	Podegrodzie	11,28	2.	Jodłownik	1,36
3.	Nawojowa	11,15	3.	Bobowa	1,23
4.	Grybów	10,66		Łabowa	1,23
5.	Chełmiec	10,50		Muszyna	1,23
6.	Słopnice	10,12	4.	Mszana Dolna	1,22
7.	Nowy Sącz	10,09		Stary Sącz	1,22
8.	Stary Sącz	10,00	5.	Biecz	1,21
9.	Mszana Dolna	9,93		Moszczenica	1,21
10.	Kamienica	9,89	6.	Grybów	1,19

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 24. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Uście Gorlickie	8,14	1.	Bobowa	1,23
2.	Bobowa	8,06	2.	Biecz	1,21
3.	Gorlice	7,53		Moszczenica	1,21
4.	Ropa	7,04	3.	Gorlice	1,08
5.	Moszczenica	6,76	4.	Gorlice (m)	1,05

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 25. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Niedźwiedź	13,15	1.	Jodłownik	1,36
2.	Słopnice	10,12	2.	Mszana Dolna	1,22

3.	Mszana Dolna	9,93
4.	Kamienica	9,89
5.	Laskowa	9,64

3.	Kamienica	1,16
4.	Tymbark	1,15
5.	Limanowa	1,09

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 26. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
Lp.	Gmina	Wielkość wskaźnika		Lp.	Gmina	Dynamika
1.	Podegrodzie	11,28		1.	Podegrodzie	1,41
2.	Nawojowa	11,15		2.	Łabowa	1,23
3.	Grybów	10,66			Muszyna	1,23
4.	Chełmiec	10,50		3.	Stary Sącz	1,22
5.	Nowy Sącz	10,09		4.	Grybów	1,19

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Wśród analizowanych jednostek samorządu terytorialnego pierwsze miejsce pod względem liczby nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2021 roku, podobnie jak w 2020 roku zajęła gmina Niedźwiedź, tym razem z wynikiem 13,15. Na drugiej pozycji znalazła się gmina Podegrodzie, która uzyskała wynik 11,28. Trzecią lokatę pod względem liczby nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców objęła gmina Nawojowa (11,15).

Warto zwrócić uwagę, że w stosunku do 2020 roku w grupie trzech najlepszych gmin powtórzyła się jedynie gmina Niedźwiedź.

2.2. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców

W ocenie pozainwestycyjnej działalności gmin obok wskaźnika liczby nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców należy zestawić wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych wyrejestrowanych na 1000 mieszkańców. Rozwój przedsiębiorczości zależy zarówno od polityki prowadzonej przez rząd, jak i od działań podejmowanych przez władze samorządowe. Aby przedsiębiorstwa mogły rozwijać się w odpowiednich warunkach wymagany jest właściwy stan otoczenia makroekonomicznego.

Jednostkom samorządowym zależy na pobudzaniu przedsiębiorczości jej mieszkańców, gdyż zamożność społeczeństwa danej jednostki bezpośrednio przekłada się na dochody własne gmin. Władze lokalne oprócz działań sprzyjających powstawaniu nowych podmiotów gospodarczych prowadzą politykę wspierającą już istniejące przedsiębiorstwa, tak aby nie dopuścić do likwidacji danej działalności gospodarczej. Likwidacja przedsiębiorstwa nie wpływa tylko i wyłącznie na właściciela, ale przekłada się na dochody innych mieszkańców, którzy byli zatrudnieni w danej jednostce, wzrost poziomu bezrobocia, spadek dochodów własnych gminy z tytułu udziału w podatkach. Władze samorządowe mają świadomość konsekwencji wynikający

z wyrejestrowań podmiotów gospodarczych starają się wspierać podmioty w likwidacji barier hamujących ich rozwój. Prognozując rozwój przedsiębiorczości danej gminy, należy wziąć pod uwagę wyrejestrowania podmiotów gospodarczych, gdyż w dłuższym okresie likwidacja przedsiębiorstw wpłynie na spowolnienie rozwoju danej jednostki samorządu terytorialnego.

W badaniach wykorzystany został wskaźnik liczby wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych per capita, który jest ilorazem wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w badanej jednostce oraz liczby jej mieszkańców.

Tab. 27. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Biecz	2,63	1.	Sękowa	0,64
2.	Łososina Dolna	2,69	2.	Grybów (m)	0,73
3.	Lipinki	2,79	3.	Łużna	0,83
4.	Gródek nad Dunajcem	2,81	4.	Lipinki	0,86
5.	Łużna	2,82	5.	Łososina Dolna	0,91
6.	Sękowa	2,84	6.	Piwniczna-Zdrój	0,93
7.	Łabowa	2,94	7.	Gorlice (m)	0,95
8.	Łukowica	3,06		Niedźwiedź	0,95
9.	Jodłownik	3,33	8.	Kamionka Wielka	0,98
10.	Moszczenica	3,38	9.	Łabowa	1,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 28. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Biecz	2,63	1.	Sękowa	0,64
2.	Lipinki	2,79	2.	Łużna	0,83
3.	Łużna	2,82	3.	Lipinki	0,86
4.	Sękowa	2,84	4.	Gorlice (m)	0,95
5.	Moszczenica	3,38	5.	Gorlice	1,15

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 29. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Łukowica	3,06	1.	Niedźwiedź	0,95
2.	Jodłownik	3,33		Łukowica	1,11
3.	Limanowa	3,76	2.	Mszana Dolna	1,14
4.	Dobra	4,08	3.	Limanowa (m)	1,16
5.	Mszana Dolna	4,09	4.	Kamienica	1,18

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 30. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Łososina Dolna	2,69	1.	Grybów (m)	0,73
2.	Gródek nad Dunajcem	2,81	2.	Łososina Dolna	0,91
3.	Łabowa	2,94	3.	Piwniczna-Zdrój	0,93
4.	Grybów (m)	3,51	4.	Kamionka Wielka	0,98
	Korzenna	3,51	5.	Łabowa	1,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Prowadząc badania z zakresu liczby wyrejestrowanych w 2021 roku podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców danej jednostki warto zwrócić uwagę, że wartość omawianego wskaźnika wśród gmin znajdujących się w gronie liderów w klasyfikacji mieściła się w przedziale od 2,63 do 3,38 i była zdecydowanie wyższa niż w roku 2020 (od 1,85 do 2,77), co świadczy o nasileniu się zjawiska likwidacji podmiotów gospodarczych.

Gminą, w której nastąpił najniższy poziom wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców była gmina Biecz (2,63), utrzymując tym samym pozycję lidera z 2020 roku. W pierwszej trójce w ramach tego wskaźnika kolejno znalazły się gminy: Łososina Dolna (2,69) oraz gmina Lipinki (2,79).

2.3. Wydatki na promocję gminy per capita

Podejmowane przez władze samorządowe przedsięwzięcia promocyjne są jednym ze skuteczniejszych sposobów wspierania rozwoju jednostki. Właściwie prowadzone działania promocyjne pozwalają kształtować pozytywny wizerunek gminy, a także poprzez zwiększenie ich atrakcyjności przyczyniają się do zmniejszenia bezrobocia oraz poprawy sytuacji ekonomicznej mieszkańców.

Promocja, choć nie jest obligatoryjnym zadaniem własnym gminy, stanowi jedno z kluczowych wyzwań jakie stoją przed każdą jednostką samorządu. Władze gmin coraz częściej zdają sobie sprawę z konieczności podejmowania tego rodzaju działań.

Z działaniami promocyjnymi gminy nierozzerwalnie wiążą się wydatki na ten cel, stąd w niniejszym badaniu wykorzystano wskaźnik: wydatki na promocję gminy per capita, stanowiący iloraz ogółu wydatków ponoszonych na promocję przez badaną jednostkę i liczby jej mieszkańców.

Tab. 31. Wydatki na promocję gminy per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Muszyna	35,30	1.	Grybów	8,58
2.	Krynica-Zdrój	31,37	2.	Biecz	7,56
3.	Biecz	23,59	3.	Niedźwiedź	7,11
4.	Stary Sącz	23,40	4.	Rytro	3,98
5.	Piwniczna-Zdrój	19,90	5.	Muszyna	3,36
6.	Limanowa (m)	18,50	6.	Korzenna	3,07
7.	Gorlice (m)	17,35	7.	Stary Sącz	2,40
8.	Sękowa	15,57	8.	Łukowica	2,38
9.	Tymbark	12,90	9.	Podegrodzie	2,27
10.	Ropa	12,68	10.	Piwniczna-Zdrój	2,18

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 32. Wydatki na promocję gminy per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Biecz	23,59	1.	Biecz	7,56
2.	Gorlice (m)	17,35	2.	Sękowa	1,79
3.	Sękowa	15,57	3.	Łużna	1,74
4.	Ropa	12,68	4.	Gorlice	1,57
5.	Moszczenica	12,49	5.	Lipinki	1,31

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 33. Wydatki na promocję gminy per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat gorlicki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Limanowa (m)	18,50		1.	Niedźwiedź	7,11
2.	Tymbark	12,90		2.	Łukowica	2,38
3.	Laskowa	10,64		3.	Tymbark	1,97
4.	Jodłownik	10,42		4.	Słopnice	1,50
5.	Mszana Dolna (m)	8,22		5.	Jodłownik	1,46

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 34. Wydatki na promocję gminy per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Muszyna	35,30		1.	Grybów	8,58
2.	Krynica-Zdrój	31,37		2.	Rytko	3,98
3.	Stary Sącz	23,40		3.	Muszyna	3,36
4.	Piwniczna-Zdrój	19,90		4.	Korzenna	3,07
5.	Rytko	11,83		5.	Stary Sącz	2,40

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Wysokość wydatków na promocję gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca w poszczególnych gminach Subregionu Sądeckiego w 2021 roku (podobnie jak w latach poprzednich) cechowała się znacznym zróżnicowaniem. Wartość omawianego wskaźnika, dla gmin będących w gronie liderów rankingu, mieściła się bowiem w przedziale od 12,68 do 35,30.

Największe wydatki na promocję gminy per capita w 2021 roku poniosła Muszyna z kwotą 35,30 zł, która awansowała z piątego miejsca w 2020 roku. Drugie miejsce pod tym względem zajęła, podobnie jak rok wcześniej, gmina Krynica-Zdrój z wartością wskaźnika na poziomie 31,37 zł to jest o 9,19 zł więcej niż w roku 2020. Trzecią lokatę uzyskała natomiast gmina Biecz z wynikiem 23,59 zł, która rok wcześniej nie znalazła się w czołowej dziesiątce.

2.4. Wpływy z CIT per capita (stanowiące dochód budżetu gminy)

Wpływy z podatków stanowią ważną grupę dochodów własnych gminy. Przyznanie jednostkom samorządu terytorialnego udziału w podatkach centralnych jest częścią systemu podatkowego w Polsce oraz głównym źródłem finansowania zadań publicznych.

Zgodnie z Ustawą o dochodach jednostek samorządu terytorialnego wpływy z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych (CIT) stanowią część dochodów własnych jednostek

samorządu terytorialnego wszystkich szczebli (art. 4 - 6)¹⁰. W przypadku gmin wysokość udziału „...we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych, od podatników tego podatku, posiadających siedzibę na obszarze gminy, wynosi 6,71%...¹¹”

Osoby sprawujące władzę w gminach niejednokrotnie próbują pośrednio wpływać na wielkość uzyskanych dochodów z podatków centralnych, poprzez stwarzanie atrakcyjnych warunków do zamieszkania i prowadzenia działalności gospodarczej na terenie danej gminy. Wzrost liczby mieszkańców i przedsiębiorców przekłada się na zwiększenie dochodów budżetowych tych jednostek. Zachęcanie przedsiębiorców do prowadzenia działalności na terenie danej gminy znajduje swoje odzwierciedlenie nie tylko we wzroście wpływów z tytułu podatku PIT, CIT, ale również przyczynia się do stworzenia nowych miejsc pracy, zmniejszenia bezrobocia, wzrostu wpływów z tytułu podatków tj. jak od nieruchomości, od środków transportowych. Tak pozyskane środki pozwalają na wzmocnienie potencjału finansowego gmin i realizację wydatków publicznych w ramach szerokiego katalogu zadań publicznych realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego.

W analizie pozainwestycyjnej aktywności gospodarczej gmin Subregionu Sądeckiego wykorzystano wskaźnik wpływu z CIT per capita, który stanowi relację pomiędzy wielkością wpływów z tytułu udziałów w CIT danej jednostki a liczbą jej mieszkańców.

Tab. 35. Wpływy z podatku CIT per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Nowy Sącz	187,57	1.	Tymbark	39,68
2.	Tymbark	147,61	2.	Łukowica	5,78
3.	Gorlice (m)	89,26	3.	Jodłownik	3,97
4.	Krynica-Zdrój	83,18	4.	Rytró	3,58
5.	Lipinki	81,70	5.	Gródek nad Dunajcem	2,73
6.	Limanowa (m)	71,32	6.	Kamienica	2,72
7.	Korzenna	62,03	7.	Nawojowa	2,30
8.	Muszyna	58,40	8.	Grybów	2,26
9.	Mszana Dolna (m)	48,05	9.	Łużna	2,14
10.	Grybów (m)	30,13	10.	Lipinki	2,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

¹⁰ Ustawa z dnia 13.11.2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (tj. Dz. U. z 2021 r. poz. 1672, z późn. zmianami).

¹¹ Ibidem. art. 4.

Tab. 36. Wpływy z podatku CIT per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Dynamika	
1.	Gorlice (m)	89,26		1.	Łużna	2,14
2.	Lipinki	81,70		2.	Lipinki	2,00
3.	Uście Gorlickie	16,60		3.	Moszczenica	1,97
4.	Bobowa	14,63		4.	Ropa	1,74
5.	Biecz	14,20		5.	Uście Gorlickie	1,49

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 37. Wpływy z podatku CIT per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Dynamika	
1.	Tymbark	147,61		1.	Tymbark	39,68
2.	Limanowa (m)	71,32		2.	Łukowica	5,78
3.	Mszana Dolna (m)	48,05		3.	Jodłownik	3,97
4.	Laskowa	11,06		4.	Kamienica	2,72
5.	Jodłownik	8,33		5.	Limanowa	1,76

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 38. Wpływy z podatku CIT per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Dynamika	
1.	Nowy Sącz	187,57		1.	Rytro	3,58
2.	Krynica-Zdrój	83,18		2.	Gródek nad Dunajcem	2,73
3.	Korzenna	62,03		3.	Nawojowa	2,30
4.	Muszyna	58,40		4.	Grybów	2,26
5.	Grybów (m)	30,13		5.	Korzenna	1,89

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Badając wielkości wpływów z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych w przeliczeniu na jednego mieszkańca, jakie osiągnęło 39 gmin Subregionu Sądeckiego, można zauważyć, że w 2021 roku w porównaniu do 2020 roku, aż dziewięć jednostek pozostało w „pierwszej dziesiątce” liderów.

Najwyższy poziom wpływów z podatku CIT osiągnęło, podobnie jak w 2020 roku, miasto Nowy Sącz (187,57 zł). Drugie miejsce zajęła gmina Tymbark (147,61 zł), która w ubiegłym roku nie znalazła się w gronie najlepszych dziesięciu w ramach tego wskaźnika. Trzecie miejsce osiągnęło miasto Gorlice z wynikiem 89,26 zł.

3. Aktywność inwestycyjna gminy

3.1. Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem

Realizacja zadań gminy wymaga ponoszenia przez samorząd wydatków. W sprawozdawczości jednostek samorządu terytorialnego wydatki podzielone zostały na dwie kategorie:

- wydatki bieżące, obejmujące przede wszystkim wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń, zakupy towarów i usług, wydatki związane z funkcjonowaniem samorządu, jego organów i jednostek budżetowych, świadczenia (np. zasiłki), dotacje;
- wydatki majątkowe, tj. np. wydatki (zakupy) inwestycyjne samorządu i jego jednostek budżetowych, zakup i objęcie akcji bądź udziałów w spółkach, dotacje w związku z realizacją inwestycji.

Cechą charakterystyczną wydatków bieżących jest to, że co do zasady pozostają w istotnym związku z okresem, w którym są ponoszone, a wydatków majątkowych to, że są ponoszone w celach o dłuższym horyzoncie czasowym.

Wśród wydatków majątkowych warto podkreślić znaczenie wydatków inwestycyjnych. Są one traktowane jako istotny element oceny aktywności rozwojowej danej jednostki. Z tego względu określa się je mianem tzw. wydatków aktywnych, których ponoszenie wpływa na poziom rozwoju, głównie przez rozbudowę infrastruktury, jak i tworzenie warunków do skutecznego zaspokajania potrzeb. Poziom wydatków inwestycyjnych zależy w dużym stopniu od sytuacji dochodowej danej jednostki (i zmian zachodzących w tym obszarze), przyjętej strategii, prowadzonej polityki finansowej (w tym poziomu zadłużenia), jak i aktywności w pozyskiwaniu dodatkowych źródeł finansowania oraz jest determinowany wysokością wydatków bieżących.

Tab. 39. Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Sękowa	0,35	1.	Jodłownik	2,46
2.	Jodłownik	0,32	2.	Dobra	2,14
3.	Moszczenica	0,30	3.	Łososina Dolna	1,80
4.	Korzenna	0,25	4.	Tymbark	1,67
	Stary Sącz	0,25	5.	Grybów	1,62
5.	Grybów	0,21	6.	Łącko	1,43
	Limanowa (m)	0,21		Podegrodzie	1,43
6.	Gorlice (m)	0,20	7.	Łużna	1,42
	Lipinki	0,20	8.	Korzenna	1,32
	Łącko	0,20	9.	Nawojowa	1,31

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 40. Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Sękowa	0,35	1.	Łużna	1,42
2.	Moszczenica	0,30	2.	Gorlice (m)	1,25
3.	Gorlice (m)	0,20	3.	Uście Gorlickie	1,07
	Lipinki	0,20	4.	Biecz	1,00
4.	Ropa	0,18		Ropa	1,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 41. Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Jodłownik	0,32	1.	Jodłownik	2,46
2.	Limanowa (m)	0,21	2.	Dobra	2,14
3.	Dobra	0,15	3.	Tymbark	1,67
	Mszana Dolna (m)	0,15	4.	Łukowica	1,25
	Tymbark	0,15	5.	Laskowa	1,22

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 42. Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Korzenna	0,25	1.	Łososina Dolna	1,80
	Stary Sącz	0,25	2.	Grybów	1,62
2.	Grybów	0,21	3.	Łącko	1,43
3.	Łącko	0,20		Podegrodzie	1,43
4.	Łososina Dolna	0,18	4.	Korzenna	1,32

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Przeprowadzona analiza wartości udziału wydatków majątkowych w wydatkach ogółem uzyskanych przez badane gminy Subregionu Sądeckiego, pozwala zaobserwować pewne zmiany w grupie liderów w odniesieniu do roku 2020. Zauważyć również można, że wartości wskaźników w gronie ścisłej trójki liderów w 2021 roku są niższe niż w 2020 roku.

Na pierwszym miejscu w ogólnej klasyfikacji w roku 2021, podobnie jak rok wcześniej, znalazła się gmina Sękowa z wynikiem 0,35, czyli o 0,20 niższym niż w roku 2020. Drugą pozycję w 2021 roku zdobyła gmina Jodłownik (0,32), która tym samym awansowała do czołowej dziesiątki, a trzecią gmina Moszczenica (0,30).

3.2. Wydatki majątkowe per capita

Wysokość ponoszonych wydatków majątkowych nie jest bez znaczenia dla oceny poziomu rozwoju danego samorządu. Dlatego też w ocenie aktywności gmin Subregionu Sądeckiego wykorzystano zarówno wskaźnik: udziału wydatków majątkowych w wydatkach ogółem ale również wskaźnik wydatki majątkowe per capita. Drugi ze wskaźników prezentuje wielkość wydatków majątkowych poniesionych przez daną jednostkę samorządu terytorialnego w przeliczeniu na jednego mieszkańca.

Tab. 43. Wydatki majątkowe per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Sękowa	2 641,55	1.	Jodłownik	3,23
2.	Jodłownik	2 516,38	2.	Dobra	2,35
3.	Moszczenica	2 176,53	3.	Grybów	1,92
4.	Korzenna	1 716,87	4.	Łososina Dolna	1,91
5.	Stary Sącz	1 583,30	5.	Tymbark	1,82
6.	Gorlice (m)	1 548,80	6.	Łącko	1,75
7.	Limanowa (m)	1 479,28	7.	Gorlice (m)	1,72
8.	Łącko	1 461,34	8.	Podegrodzie	1,62
9.	Grybów	1 406,18	9.	Łużna	1,56
10.	Uście Gorlickie	1 262,42	10.	Korzenna	1,53

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 44. Wydatki majątkowe per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Sękowa	2 641,55		1.	Gorlice (m)	1,72
2.	Moszczenica	2 176,53		2.	Łużna	1,56
3.	Gorlice (m)	1 548,80		3.	Uście Gorlickie	1,19
4.	Uście Gorlickie	1 262,42		4.	Ropa	1,08
5.	Lipinki	1 252,47		5.	Biecz	1,06

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 45. Wydatki majątkowe per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Jodłownik	2 516,38		1.	Jodłownik	3,23
2.	Limanowa (m)	1 479,28		2.	Dobra	2,35
3.	Dobra	964,48		3.	Tymbark	1,82
4.	Tymbark	851,99		4.	Laskowa	1,48
5.	Słopnice	832,57		5.	Łukowica	1,29

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 46. Wydatki majątkowe per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Korzenna	1 716,87		1.	Grybów	1,92
2.	Stary Sącz	1 583,30		2.	Łososina Dolna	1,91
3.	Łącko	1 461,34		3.	Łącko	1,75
4.	Grybów	1 406,18		4.	Podegrodzie	1,62
5.	Krynica-Zdrój	1 143,76		5.	Korzenna	1,53

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Analizując wartość wydatków majątkowych per capita za 2021 rok wśród gmin Subregionu Sądeckiego należy zwrócić uwagę, że pozycję lidera z 2020 roku obroniła gmina Sękowa, z wartością wskaźnika 2 641,55 zł (dla porównania w 2020 roku była to kwota 5 817,90 zł).

Drugą lokatę w zestawieniu zajęła gmina Jodłownik z wynikiem 2 516,38 zł, a trzecia lokata przypadła gminie Moszczenica (2 176,53 zł).

3.3. Skorygowany wskaźnik relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia

Wskaźnik relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia skonstruowano w oparciu o zależność, jaka zachodzi pomiędzy zrealizowanymi w danym roku budżetowym wydatkami majątkowymi w jednostce a wydatkami przeznaczonymi na obsługę zadłużenia. Wydatki na obsługę zadłużenia obejmują m.in. wydatki z tytułu obsługi zobowiązań z tytułu odsetek i dyskonta od wyemitowanych papierów wartościowych, odsetek od zaciągniętych kredytów i pożyczek oraz wypłaty z tytułu poręczeń i gwarancji.

Przy dokonywaniu oceny aktywności gmin Sądeckich, do roku 2013 włącznie, omawiany wskaźnik poddawany był korekcie uwzględniającej dopuszczalny wówczas prawem poziom wydatków na obsługę zadłużenia (15%). Od roku 2014 wspomniane ograniczenie przestało obowiązywać i zostało zastąpione tzw. indywidualnym wskaźnikiem zadłużenia. Niemniej jednak, biorąc pod uwagę głównie walor porównawczy, zdecydowano nie dokonywać modyfikacji wskaźnika, podtrzymując jego dotychczasową formułę. Przyjęta w opracowaniu interpretacja wskaźnika za korzystniejsze uznaje jego wyższe wartości.

Tab. 47. Skorygowany wskaźnik relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Korzenna	0,150	1.	Biecz	1,10
	Łukowica	0,150	2.	Dobra	1,08
	Nawojowa	0,150	3.	Jodłownik	1,07
2.	Grybów	0,149	4.	Podegrodzie	1,06
3.	Bobowa	0,148	5.	Krynica-Zdrój	1,03
	Kamienica	0,148		Laskowa	1,03
	Moszczenica	0,148		Muszyna	1,03
4.	Łososina Dolna	0,147		Tymbark	1,03
	Mszana Dolna (m)	0,147	6.	Gorlice (m)	1,02
	Nowy Sącz	0,147		Grybów (m)	1,02
	Ropa	0,147		Limanowa (m)	1,02
		Łabowa		1,02	
		Łącko		1,02	
		Łososina Dolna		1,02	
		Łużna		1,02	
		Uście Gorlickie		1,02	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 48. Skorygowany wskaźnik relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Bobowa	0,148	1.	Biecz	1,10
	Moszczenica	0,148		2.	Gorlice (m)
2.	Ropa	0,147	Łużna		1,02
3.	Gorlice (m)	0,146	Uście Gorlickie		1,02
	Lipinki	0,146	3.	Gorlice	1,01
	Sękowa	0,146			

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 49. Skorygowany wskaźnik relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia – powiat limanowski

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Łukowica	0,150	1.	Dobra	1,08
2.	Kamienica	0,148	2.	Jodłownik	1,07
3.	Mszana Dolna (m)	0,147	3.	Laskowa	1,03
4.	Tymbark	0,146		Tymbark	1,03
5.	Laskowa	0,145	4.	Limanowa (m)	1,02

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 50. Skorygowany wskaźnik relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Korzenna	0,150	1.	Podegrodzie	1,06
	Nawojowa	0,150		2.	Krynica-Zdrój
2.	Grybów	0,149	Muszyna		1,03
3.	Łososina Dolna	0,147	3.	Grybów (m)	1,02
	Nowy Sącz	0,147		Łabowa	1,02
				Łącko	1,02
		Łososina Dolna		1,02	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Wartości skorygowanego wskaźnika relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia uzyskane w 2021 roku przez gminy Subregionu Sądeckiego, podobnie jak w latach wcześniejszych, wykazywały stosunkowo niewielkie zróżnicowanie (0,150-0,147).

Pozycję lidera w 2021 roku osiągnęły trzy gminy: Korzenna, Łukowica oraz Nawojowa z wartością wskaźnika 0,150. Warto dodać, że te gminy również w 2020 roku cechowały się tak samo wysoką wartością omawianego wskaźnika (0,150), zajmując pierwszą lokatę. Wartość wskaźnika niższą od najwyższego o zaledwie 0,001 osiągnęła gmina Grybów zajmując tym samym drugie miejsce w ogólnej klasyfikacji. Trzecią lokatę zajęły kolejno gminy: Bobowa, Kamienica i Moszczenica z wartością wskaźnika na poziomie 0,148.

3.4. Wydatki majątkowe na transport i łączność per capita

Wydatki na transport i łączność stanowią ważną kategorię wydatków wśród wydatków majątkowych każdej gminy. Rozwinięta infrastruktura techniczna, do której zaliczany jest transport i łączność, w istotny sposób wpływa na poprawę warunków życia jej mieszkańców. Jest również ważnym czynnikiem pobudzającym przedsiębiorczość lokalną poprzez stwarzanie warunków sprzyjających prowadzeniu działalności gospodarczej. Władze samorządowe mając świadomość konsekwencji wynikających z wykluczeń komunikacyjnych inwestują w rozwój infrastruktury technicznej, traktując te działania jako jedne z ważniejszych zadań budżetowych.

W badaniu wykorzystano wskaźnik prezentujący relację pomiędzy wielkością wydatków poniesionych przez badane jednostki na transport i łączność oraz liczbą mieszkańców tych jednostek. W analizie wykorzystane zagregowane wielkości pochodzące z Banku Danych Lokalnych z grupy Wydatków budżetowych gmin i miast na prawach powiatów, podgrupy Wydatki w Dziale 600 – Transport i łączność.

Tab. 51. Wydatki majątkowe na transport i łączność per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Limanowa (m)	825,30	1.	Limanowa (m)	794,61
2.	Gorlice (m)	580,24	2.	Sękowa	427,83
3.	Jodłownik	558,43	3.	Łososina Dolna	310,09
4.	Sękowa	542,89	4.	Ropa	282,12
5.	Korzenna	530,64	5.	Jodłownik	250,53
6.	Łososina Dolna	467,75	6.	Moszczenica	195,16
7.	Moszczenica	342,67	7.	Tymbark	191,63
8.	Nowy Sącz	325,69	8.	Korzenna	154,57
9.	Ropa	301,81	9.	Mszana Dolna (m)	149,48
10.	Kamionka Wielka	292,55	10.	Kamienica	132,15

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab.52. Wydatki majątkowe na transport i łączność per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Gorlice (m)	580,24	1.	Sękowa	427,83
2.	Sękowa	542,89	2.	Ropa	282,12
3.	Moszczenica	342,67	3.	Moszczenica	195,16
4.	Ropa	301,81	4.	Gorlice (m)	124,25
5.	Lipinki	253,31	5.	Gorlice	118,95

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab. 53. Wydatki majątkowe na transport i łączność per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Limanowa (m)	825,30	1.	Limanowa (m)	794,61
2.	Jodłownik	558,43	2.	Jodłownik	250,53
3.	Kamienica	290,00	3.	Tymbark	191,63
4.	Słopnice	260,15	4.	Mszana Dolna (m)	149,48
5.	Tymbark	253,77	5.	Kamienica	132,15

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab. 54. Wydatki majątkowe na transport i łączność per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Korzenna	530,64	1.	Łososina Dolna	310,09
2.	Łososina Dolna	467,75	2.	Korzenna	154,57
3.	Nowy Sącz	325,69	3.	Grybów (m)	129,03
4.	Kamionka Wielka	292,55	4.	Kamionka Wielka	95,64
5.	Nawojowa	236,36	5.	Łabowa	58,17

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Wartości wydatków jakie ponosiły gminy Subregionu Sądeckiego w 2021 roku na transport i łączność w przeliczeniu na jednego mieszkańca, w porównaniu do 2020 roku były zdecydowanie odmienne.

Jednostką, która poniosła najwyższe wydatki na transport i łączność per capita było miasto Limanwa (825,30 zł). Na drugiej pozycji w zestawieniu uplasowało się miasto Gorlice (580,24 zł), natomiast miejsce trzecie przypadło gminie Jodłownik (558,43 zł), która tym samym awansowała z miejsca 10 w ubiegłym roku.

3.5. Wydatki majątkowe na oświatę i wychowanie per capita

Potencjał ludzki jest jednym z podstawowych czynników rozwojowych jednostek samorządu terytorialnego. System edukacyjny musi być dostosowany do stale zmieniającej się rzeczywistości. Chodzi zarówno o organizację procesu kształcenia, jak i bazę materialną placówek oświatowych. Dostosowanie systemu edukacyjnego wymaga stałych nakładów finansowych. Nakłady ponoszone przez samorządy na rozwój potencjału ludzkiego stanowią istotny element aktywności inwestycyjnej gmin.

Wydatki na oświatę i wychowanie, podobnie jak inne wydatki jednostek samorządu terytorialnego, można podzielić na wydatki bieżące (m.in. wynagrodzenia oraz uposażenia osób zatrudnionych, składki naliczane od wynagrodzeń i uposażeń, zakupy towarów i usług, koszty utrzymania oraz inne wydatki wynikające z realizacji ich zadań statutowych) oraz wydatki majątkowe (w tym wydatki inwestycyjne).

Wykorzystany w analizie wskaźnik wydatków majątkowych na oświatę i wychowanie per capita stanowi iloraz wysokości poniesionych przez gminę wydatków i liczby jej mieszkańców.

Tab. 55. Wydatki majątkowe na oświatę i wychowanie per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Słopnice	297,42	1.	Słopnice	296,34
2.	Sękowa	288,46	2.	Sękowa	284,42
3.	Łososina Dolna	278,85	3.	Uście Gorlickie	259,63
4.	Uście Gorlickie	259,63	4.	Lipinki	217,91
5.	Lipinki	253,95	5.	Grybów (m)	210,29
6.	Grybów	218,08	6.	Rytro	160,55
7.	Grybów (m)	217,17	7.	Kamionka Wielka	148,39
8.	Rytro	193,33	8.	Dobra	108,80
9.	Bobowa	182,95	9.	Jodłownik	104,66
10.	Kamionka Wielka	158,35	10.	Laskowa	104,45

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab. 56. Wydatki majątkowe na oświatę i wychowanie per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Sękowa	288,46	1.	Sękowa	284,42
2.	Uście Gorlickie	259,63	2.	Uście Gorlickie	259,63
3.	Lipinki	253,95	3.	Lipinki	217,91
4.	Bobowa	182,95	4.	Łużna	26,05
5.	Biecz	104,78	5.	Gorlice	21,92

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab. 57. Wydatki majątkowe na oświatę i wychowanie per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Słopnice	297,42	1.	Słopnice	296,34
2.	Dobra	142,19	2.	Dobra	108,80
3.	Jodłownik	127,32	3.	Jodłownik	104,66
4.	Laskowa	123,41	4.	Laskowa	104,45
5.	Kamienica	70,30	5.	Kamienica	67,13

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab. 58. Wydatki majątkowe na oświatę i wychowanie per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Łososina Dolna	278,85	1.	Grybów (m)	210,29
2.	Grybów	218,08	2.	Rytko	160,55
3.	Grybów (m)	217,17	3.	Kamionka Wielka	148,39
4.	Rytko	193,33	4.	Łososina Dolna	91,62
5.	Kamionka Wielka	158,35	5.	Grybów	84,49

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Dokonując oceny wydatków na oświatę i wychowanie w przeliczeniu na jednego mieszkańca, ponoszonych przez gminy Subregionu Sądeckiego w roku 2021, podobnie jak w roku wcześniejszym, można dostrzec wyraźne rozbieżności w ich poziomie. Różnica pomiędzy wysokością wydatków gminy, która uzyskała pierwsze a gminą, która uzyskała dziesiąte miejsce w zestawieniu, wynosi aż 139,07 zł.

Jednostką, która w 2021 roku poniosła najwyższe wydatki w omawianym zakresie, uzyskując pierwszą pozycję była gmina Słupnice (297,42 zł) a drugą gmina Sękowa, z wartością wskaźnika 288,46 zł. Jednostek tych nie było w gronie dziesięciu najlepszych w 2020 roku. Miejsce trzecie uzyskała, podobnie jak rok wcześniej, gmina Łososina Dolna tym razem z wynikiem 278,85 zł.

3.6. Wydatki na gospodarkę mieszkaniową per capita

Mieszkanie jako dobro społeczne ma służyć zaspokajaniu podstawowych potrzeb ludzkich takich jak schronienie, poczucie bezpieczeństwa, ale również wpływa na warunki życia człowieka. Obowiązek prowadzenia właściwej polityki mieszkaniowej został nałożony na władze puliczne w art. 75 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej¹². Celem polityki mieszkaniowej jest umożliwienie każdej osobie zaspokojenie jej potrzeb lokalowych oraz zapewnienie godnych warunków życia.

Istotną rolę w prowadzeniu polityki mieszkaniowej odgrywają samorzady lokalne. To właśnie one odpowiedzialne są za ocenę sytuacji mieszkaniowej w danej gminie i wdrażanie odpowiednich instrumentów wsparcia, dostosowanych do zaobserwowanych trudności w tym zakresie. Prowadzona polityka mieszkaniowa może mieć charakter wsparcia finansowego, regulacyjnego, organizacyjnego czy społecznego. Poziom prowadzonej polityki mieszkaniowej przez dany samorząd ma bezpośredni wpływ na jakość życia jej mieszkańców.

Do oceny jakości prowadzonej polityki mieszkaniowej przez daną jednostkę posłuży w niniejszym badaniu wskaźnik wydatków na gospodarkę mieszkaniową per capita. Wskaźnik ten prezentowany jest jako iloraz wydatków na gospodarkę mieszkaniową danej gminy w stosunku do liczby jej mieszkańców.

¹² Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2.04.1997 r. (Dz. U. z 1997 r. nr 78, poz. 483, z późn. zmianami), art. 75.

Tab. 59. Wydatki na gospodarkę mieszkaniową per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Krynica-Zdrój	1 004,08	1.	Krynica-Zdrój	240,72
2.	Jodłownik	277,57	2.	Stary Sącz	171,67
3.	Stary Sącz	228,91	3.	Jodłownik	116,87
4.	Podegrodzie	196,91	4.	Korzenna	106,34
5.	Sękowa	165,60	5.	Podegrodzie	80,27
6.	Korzenna	162,47	6.	Limanowa (m)	58,76
7.	Gorlice (m)	134,95	7.	Nowy Sącz	56,27
8.	Niedźwiedz	106,35	8.	Słopnice	44,93
9.	Limanowa (m)	93,39	9.	Gorlice (m)	44,90
10.	Biecz	92,62	10.	Muszyna	44,45

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab. 60. Wydatki na gospodarkę mieszkaniową per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Sękowa	165,60	1.	Gorlice (m)	44,90
2.	Gorlice (m)	134,95	2.	Gorlice	13,72
3.	Biecz	92,62	3.	Lipinki	0,32
4.	Ropa	89,34	4.	Uście Gorlickie	-1,36
5.	Gorlice	60,37	5.	Biecz	-54,53

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab. 61. Wydatki na gospodarkę mieszkaniową per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Jodłownik	277,57	1.	Jodłownik	116,87
2.	Niedźwiedz	106,35	2.	Limanowa (m)	58,76
3.	Limanowa (m)	93,39	3.	Słopnice	44,93
4.	Mszana Dolna	76,84	4.	Tymbark	8,88
5.	Słopnice	45,00	5.	Laskowa	6,46

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab. 62. Wydatki na gospodarkę mieszkaniową per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Dynamika*
1.	Krynica-Zdrój	1 004,08		1.	240,72
2.	Stary Sącz	228,91		2.	171,67
3.	Podegrodzie	196,91		3.	106,34
4.	Korzenna	162,47		4.	80,27
5.	Nowy Sącz	59,86		5.	56,27

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Dokonując analizy wydatków jakie ponosiły gminy na gospodarkę mieszkaniową w przeliczeniu na jednego mieszkańca, należy zaznaczyć ogromną dysproporcję pomiędzy wynikami osiągniętymi przez badane gminy Subregionu Sądeckiego. Rozpiętość dostrzega się już w pierwszej dziesiątce liderów tego wskaźnika.

Gmina Krynica-Zdrój ponosi najwyższe wydatki na gospodarkę mieszkaniową, w wysokości 1 004,08 zł w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Drugą lokatę w ramach omawianego wskaźnika zajęła gmina Jodłownik (277,57 zł), a trzecią gmina Stary Sącz (228,91 zł). Natomiast gmina Biecz, która zamyka zestawienie „pierwszej dziesiątki” ponosi wydatki w wysokości 92,62 zł na mieszkańca.

3.7. Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska per capita

Gospodarka komunalna obejmuje w szczególności zadania o charakterze użyteczności publicznej, których celem jest bieżące i nieprzerwane zaspokajanie zbiorowych potrzeb ludności w drodze świadczenia usług powszechnie dostępnych¹³. Z kolei ochrona środowiska to podejmowanie (bądź zaniechanie) działań, mających na celu zachowanie lub przywrócenie równowagi przyrodniczej. Ochrona ta polega w szczególności na: racjonalnym kształtowaniu środowiska i gospodarowaniu zasobami środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju; przeciwdziałaniu zanieczyszczeniom oraz przywracaniu elementów przyrodniczych do stanu właściwego¹⁴.

Wydatki na realizację zadań odnoszących się do gospodarki komunalnej i ochrony środowiska są istotnym elementem budżetu każdej jednostki samorządu terytorialnego.

Wskaźnik wykorzystany w ocenie aktywności gmin Sądecczyzny prezentuje wielkość wydatków na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska w badanych jednostkach w przeliczeniu na jednego mieszkańca.

¹³ Ustawa z dnia 20 grudnia 1996 r. o gospodarce komunalnej (tekst jednolity Obwieszczenie Marszałka Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 31 marca 2021 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o gospodarce komunalnej), art. 1. ust. 2.

¹⁴ Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tj. tj. Dz. U. z 2021 r. poz. 1973, 2127, 2269), art. 3, ust. 13.

Tab. 63. Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Sękowa	879,48	1.	Jodłownik	731,68
2.	Łużna	872,90	2.	Łużna	447,70
3.	Moszczonica	832,37	3.	Grybów	446,21
4.	Grybów	802,10	4.	Uście Gorlickie	383,40
5.	Jodłownik	762,33	5.	Ropa	366,60
6.	Stary Sącz	685,29	6.	Łącko	284,19
7.	Łącko	566,27	7.	Grybów (m)	233,55
8.	Ropa	546,15	8.	Mszana Dolna (m)	212,30
9.	Uście Gorlickie	536,73	9.	Dobra	206,97
10.	Muszyna	474,97	10.	Biecz	160,87

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab. 64. Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Sękowa	879,48	1.	Łużna	447,70
2.	Łużna	872,90	2.	Uście Gorlickie	383,40
3.	Moszczonica	832,37	3.	Ropa	366,60
4.	Ropa	546,15	4.	Biecz	160,87
5.	Uście Gorlickie	536,73	5.	Bobowa	67,04

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab. 65. Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Jodłownik	762,33	1.	Jodłownik	731,68
2.	Dobra	415,36	2.	Mszana Dolna (m)	212,30
3.	Mszana Dolna (m)	381,76	3.	Dobra	206,97
4.	Limanowa (m)	240,93	4.	Tymbark	129,19
5.	Tymbark	149,94	5.	Limanowa (m)	7,36

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab. 66. Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Grybów	802,10		1.	Grybów	446,21
2.	Stary Sącz	685,29		2.	Łącko	284,19
3.	Łącko	566,27		3.	Grybów (m)	233,55
4.	Muszyna	474,97		4.	Łososina Dolna	98,84
5.	Nowy Sącz	348,06		5.	Chelmiec	75,63

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska w 39 gminach Subregionu Sądeckiego charakteryzowały się w 2021 roku wyraźnym zróżnicowaniem. Co więcej, należy zauważyć, że wysokość kwot przeznaczanych w 2021 roku na ten cel była znacząco niższa niż wartości wykazane w 2020 roku.

W grupie badanych jednostek samorządu terytorialnego pierwsze miejsce pod względem wysokości omawianych wydatków w przeliczeniu na jednego mieszkańca, podobnie jak rok wcześniej, zajęła gmina Sękowa, tym razem z kwotą 879,48 zł (w 2020 roku była to kwota 4351,27 zł). Węcej o 441,70 zł per capita wydała w tym obszarze gmina Łużna, która w 2021 roku przeznaczyła na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska (w przeliczeniu na mieszkańca) 872,90 zł, zajmując tym samym drugie miejsce w ogólnym zestawieniu. W gronie liderów znalazła się także gmina Moszczenica z wynikiem 832,37 zł, która zajęła trzecie miejsce w rankingu, i jest to spadek z 2 miejsca w 2020 roku.

3.8. Środki unijne per capita

Jednostki samorządu terytorialnego stanowią ważną grupę beneficjentów środków unijnych. Samorządy w ramach m.in. Regionalnych Programów uzyskują wsparcie na inwestycje z zakresu: rozwoju infrastruktury transportowej, ochrony środowiska, informatyzacji, projektów społecznych i kulturalnych.

Otrzymane środki sprawiają, że polskie miejscowości z roku na rok stają się atrakcyjniejsze, ale przede wszystkim są bardziej przyjazne dla swoich mieszkańców. Środki unijne stanowią skuteczny instrument polityki regionalnej, a ich wykorzystanie jest dla mieszkańców niejednokrotnie wyrazem sprawności działania i dbania o rozwój lokalny przez własny samorząd.

W ocenie aktywności gmin Sądeckich wykorzystano wskaźnik środków unijnych per capita, obliczony jako iloraz wysokości pozyskanych środków unijnych przez daną jednostkę oraz liczbę jej mieszkańców.

Tab. 67. Środki unijne per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Moszczonica	1 403,29	1.	Jodłownik	345,49
2.	Sękowa	984,20	2.	Dobra	253,17
3.	Lipinki	690,84	3.	Nowy Sącz	226,10
4.	Łącko	633,62	4.	Rytro	158,15
5.	Stary Sącz	621,14	5.	Łącko	135,77
6.	Muszyna	553,28	6.	Łużna	128,42
7.	Krynica-Zdrój	488,78	7.	Gorlice (m)	105,69
8.	Grybów (m)	453,00	8.	Laskowa	75,37
9.	Ropa	450,70	9.	Podegrodzie	61,22
10.	Nowy Sącz	434,94	10.	Lipinki	43,71

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab. 68. Środki unijne per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Moszczonica	1 403,29	1.	Łużna	128,42
2.	Sękowa	984,20	2.	Gorlice (m)	105,69
3.	Lipinki	690,84	3.	Lipinki	43,71
4.	Ropa	450,70	4.	Gorlice	-132,01
5.	Gorlice (m)	327,47	5.	Uście Gorlickie	-204,20

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab. 69. Środki unijne per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Dobra	399,35	1.	Jodłownik	345,49
2.	Jodłownik	366,71	2.	Dobra	253,17
3.	Limanowa (m)	326,56	3.	Laskowa	75,37
4.	Laskowa	240,51	4.	Tymbark	-1,82
5.	Łukowica	150,03	5.	Mszana Dolna	-9,47

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab. 70. Środki unijne per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Łącko	633,62		1.	Nowy Sącz	226,10
2.	Stary Sącz	621,14		2.	Rytro	158,15
3.	Muszyna	553,28		3.	Łącko	135,77
4.	Krynica-Zdrój	488,78		4.	Podegrodzie	61,22
5.	Grybów (m)	453,00		5.	Łabowa	5,58

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Analizując wysokość otrzymanych środków unijnych przez gminy Subregionu Sądeckiego w przeliczeniu na jednego mieszkańca za 2021 rok warto zaznaczyć, że wielkości te dla jednostek z pierwszej dziesiątki mieściły się w przedziale 434,94 zł - 1 403,29 zł.

Gminą, która ponownie została liderem w tym zestawieniu była gmina Moszczenica z wartością wskaźnika 1 403,29zł, który jednak był zdecydowanie niższy niż w 2020 roku (3 910,07 zł). Drugą pozycję w tym zestawieniu zajęła gmina Sękowa (984,20 zł), a na trzecie miejsce awansowała gmina Lipinki (690,84 zł) z pozycji 8 w ubiegłym roku.

4. Efekty polityki społecznej

4.1. Saldo migracji na 1000 mieszkańców

Migracje ludności oraz kwestie z nimi związane są istotnym wyzwaniem dla władz samorządowych. Saldo migracji to różnica liczby osób przybyłych i osób, które opuściły daną jednostkę terytorialną, w danym okresie. Dodatkowo saldo migracji jest jednym z ważniejszych wskaźników określających atrakcyjność danej jednostki terytorialnej, a w odniesieniu do kondycji finansowej jednostek samorządu terytorialnego, może wiązać się z utratą części dochodów, zwłaszcza z tytułu udziału podatku dochodowego od osób fizycznych.

W analizie wykorzystano wskaźnik salda migracji na 1000 mieszkańców, będącego różnicą pomiędzy imigracją a emigracją ludności z danego obszaru na 1000 mieszkańców.

Tab. 71. Saldo migracji na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Podegrodzie	3,80	1.	Lipinki	5,50
2.	Chełmiec	3,20	2.	Rytro	4,50
	Moszczenica	3,20	3.	Limanowa	4,20
3.	Limanowa	2,90		Łącko	4,20
4.	Kamionka Wielka	2,20		Podegrodzie	4,20

5.	Lipinki	1,80
6.	Kamienica	1,50
7.	Gorlice	1,40
	Łukowica	1,40
8.	Ropa	1,10

4.	Mszana Dolna (m)	4,10
5.	Kamienica	3,50
	Łukowica	3,50
6.	Piwniczna-Zdrój	3,30
	Ropa	3,30

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab. 72. Saldo migracji na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Moszczenica	3,20	1.	Lipinki	5,50
2.	Lipinki	1,80	2.	Ropa	3,30
3.	Gorlice	1,40	3.	Gorlice	2,50
4.	Ropa	1,10	4.	Uście Gorlickie	2,00
5.	Łużna	-0,20	5.	Biecz	1,50

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab. 73. Saldo migracji na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Limanowa	2,90	1.	Limanowa	4,20
2.	Kamienica	1,50	2.	Mszana Dolna (m)	4,10
3.	Łukowica	1,40	3.	Kamienica	3,50
4.	Mszana Dolna (m)	-0,30		Łukowica	3,50
5.	Niedźwiedź	-1,20	4.	Niedźwiedź	2,70

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab.74. Saldo migracji na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Podegrodzie	3,80		1.	Rytró	4,50
2.	Chełmiec	3,20		2.	Łącko	4,20
3.	Kamionka Wielka	2,20			Podegrodzie	4,20
4.	Nawojowa	-0,10		3.	Piwniczna-Zdrój	3,30
5.	Łabowa	-0,30		4.	Nawojowa	2,50

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Dokonując oceny kwestii salda migracji na 1000 mieszkańców w badanych gminach Subregionu Sądeckiego za 2021 rok, można dostrzec wyraźne zróżnicowanie w jego poziomie. Jednostką samorządu terytorialnego z najwyższą wartością omawianego wskaźnika, była gmina Podegrodzie (3,80). Drugą pozycję w ogólnej klasyfikacji, z wartością o 0,6 niższą od najwyższej, objęła gmina Chełmiec oraz gmina Moszczenica. Trzecią lokatę zajęła z kolei gmina Limanowa (2,90).

4.2. Wskaźnik bezrobocia rejestrowanego

Za osobę bezrobotną, zgodnie z Ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy uznaje się¹⁵:

- osobę, która bezpośrednio przed rejestracją jako bezrobotna była zatrudniona nieprzerwanie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez okres co najmniej 6 miesięcy,
- osobę niezatrudnioną i niewykonującą innej pracy zarobkowej,
- zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zawodzie lub w danej służbie albo innej pracy zarobkowej albo jeżeli jest osobą niepełnosprawną zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy,
- nieuczącą się w szkole, z wyjątkiem uczącej się w szkołach dla dorosłych lub przystępującej do egzaminu eksternistycznego z zakresu programu nauczania tej szkoły oraz uczącej się w branżowej szkole II stopnia i szkole policealnej, prowadzącej kształcenie w formie stacjonarnej lub zaocznej, lub w szkole wyższej, gdzie studiuje na studiach niestacjonarnych,
- zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zameldowania stałego lub czasowego powiatowym urzędzie pracy,
- poszukującą zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej.

¹⁵ Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tj. Dz. U. z 2022 r. poz. 690, z późn. zmianami), art. 2 ust. 2.

Wskaźnik bezrobocia jest wielkością statystyczną opisującą nasilenie zjawiska bezrobocia w danym obszarze. Jest jednym z podstawowych wskaźników makroekonomicznych wykorzystywanych przy tworzeniu budżetu. Ma ona istotny wpływ na stan gospodarki i może pobudzać bądź hamować jej rozwój. Bezrobocie jest także ważnym problemem społecznym, gdyż jeśli jest długotrwałe, ma wpływ na pogorszenie się sytuacji materialnej nie tylko bezrobotnego, ale również jego najbliższych.

W niniejszej analizie zaprezentowano wskaźnik bezrobocia rejestrowanego, który stanowi iloraz liczby zarejestrowanych osób bezrobotnych i liczby ludności w wieku produkcyjnym w danej gminie.

Tab. 75. Wskaźnik bezrobocia rejestrowanego i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Bobowa	2,63	1.	Laskowa	0,70
2.	Ropa	2,66	2.	Łabowa	0,73
3.	Laskowa	2,87		Łukowica	0,73
4.	Nowy Sącz	2,89		Słpnice	0,73
5.	Uście Gorlickie	2,95	3.	Dobra	0,74
6.	Moszczonica	3,28	4.	Gródek nad Dunajcem	0,77
7.	Sękowa	3,62		Kamienica	0,77
8.	Biecz	3,65		Łącko	0,77
9.	Gorlice	3,70		Mszana Dolna (m)	0,77
10.	Słpnice	3,75		Nowy Sącz	0,77

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS i PUP.

Tab. 76. Wskaźnik bezrobocia rejestrowanego i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Bobowa	2,63	1.	Uście Gorlickie	0,78
2.	Ropa	2,66	2.	Sękowa	0,80
3.	Uście Gorlickie	2,95	3.	Gorlice (m)	0,81
4.	Moszczonica	3,28		Lipinki	0,81
5.	Sękowa	3,62	4.	Moszczonica	0,82

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS i PUP.

Tab. 77. Wskaźnik bezrobocia rejestrowanego i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Laskowa	2,87		1.	Laskowa	0,70
2.	Słopnice	3,75		2.	Łukowica	0,73
3.	Limanowa	3,85			Słopnice	0,73
4.	Dobra	3,88		3.	Dobra	0,74
5.	Limanowa (m)	4,14		4.	Kamienica	0,77
					Mszana Dolna (m)	0,77

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 78. Wskaźnik bezrobocia rejestrowanego i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Nowy Sącz	2,89		1.	Łabowa	0,73
2.	Gródek nad Dunajcem	3,85		2.	Gródek nad Dunajcem	0,77
3.	Łososina Dolna	3,89			Łącko	0,77
4.	Łabowa	4,05			Nowy Sącz	0,77
5.	Korzenna	4,09		3.	Krynica-Zdrój	0,78
					Piwniczna-Zdrój	0,78

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS i PUP.

Analizując wskaźnik bezrobocia rejestrowanego gmin Subregionu Sądeckiego warto podkreślić, że osiągnięte wartości za 2021 są niższe od wartości z 2020 roku, co świadczy o pozytywnych kierunkach zmian zjawiska bezrobocia.

Najniższą wartością wskaźnika bezrobocia rejestrowanego spośród 39 gmin Subregionu Sądeckiego, ponownie jak w 2020 roku, osiągnęła gmina Bobowa (2,63). Nieznacznie wyższy poziom bezrobocia w omawianym okresie zanotowano w gminie Ropa (2,66) i w gminie Laskowa (2,87). Jednostki te zajęły kolejno drugą i trzecią lokatę.

4.3. Wydatki na ochronę zdrowia per capita

Ochrona zdrowia, czyli zapobieganie chorobom i ich leczenie, utrzymanie rozwoju psychicznego, fizycznego i społecznego człowieka, przedłużanie życia oraz zapewnienie zdrowego rozwoju następnym pokoleniom, stanowi istotny obszar funkcjonowania społeczeństwa lokalnego. Obowiązki związane z organizacją tego systemu spoczywają na władzach publicznych.

Wydatki na ochronę zdrowia jednostek samorządu terytorialnego obejmują wydatki bieżące oraz wydatki inwestycyjne. Do wydatków, które powiązane są z ochroną zdrowia, a które nie

stanowią nakładów na jego ochronę, zaliczają się wydatki na badania i rozwój w dziedzinie ochrony zdrowia, kontroli żywności, higieny i wody pitnej, wydatki na szkolenia i kształcenie personelu medycznego, a także wydatki na usługi administracyjne odnoszące się do świadczeń powiązanych z ochroną zdrowia w ramach systemu zabezpieczenia społecznego, udzielanych osobom niepełnosprawnym lub innym wymagającym opieki.

W niniejszym badaniu wykorzystany został wskaźnik wydatki na ochronę zdrowia per capita, który stanowi iloraz wydatków na ochronę zdrowia w analizowanej jednostce oraz liczby jej mieszkańców.

Tab. 79. Wydatki na ochronę zdrowia per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Nowy Sącz	75,86	1.	Bobowa	9,39
2.	Bobowa	59,43	2.	Korzenna	4,88
3.	Gorlice (m)	48,61	3.	Łukowica	3,62
4.	Mszana Dolna (m)	47,04	4.	Słopnice	3,53
5.	Krynica-Zdrój	38,08	5.	Ropa	3,25
6.	Grybów (m)	35,54	6.	Kamionka Wielka	3,12
7.	Rytko	32,95	7.	Chełmiec	2,47
8.	Tymbark	24,54	8.	Tymbark	2,34
9.	Gródek nad Dunajcem	24,01	9.	Łużna	2,14
10.	Kamienica	23,79		Podegrodzie	2,14

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 80. Wydatki na ochronę zdrowia per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Bobowa	59,43	1.	Bobowa	9,39
2.	Gorlice (m)	48,61	2.	Ropa	3,25
3.	Uście Gorlickie	23,47	3.	Łużna	2,14
4.	Sękowa	21,60	4.	Sękowa	1,97
5.	Biecz	21,17	5.	Gorlice	1,67

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 81. Wydatki na ochronę zdrowia per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Dynamika	
1.	Mszana Dolna (m)	47,04		1.	Łukowica	3,62
2.	Tymbark	24,54		2.	Słopnice	3,53
3.	Kamienica	23,79		3.	Tymbark	2,34
4.	Laskowa	20,80		4.	Limanowa	2,08
5.	Limanowa (m)	20,26		5.	Kamienica	1,53

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 82. Wydatki na ochronę zdrowia per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Dynamika	
1.	Nowy Sącz	75,86		1.	Korzenna	4,88
2.	Krynica-Zdrój	38,08		2.	Kamionka Wielka	3,12
3.	Grybów (m)	35,54		3.	Chełmiec	2,47
4.	Rytko	32,95		4.	Podegrodzie	2,14
5.	Gródek nad Dunajcem	24,01		5.	Nowy Sącz	1,87

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Gminy Subregionu Sądeckiego odznaczały się znacznym zróżnicowaniem pod względem wysokości wydatków poniesionych w 2021 roku na ochronę zdrowia w przeliczeniu na jednego mieszkańca.

Jednostką samorządu terytorialnego, która w 2021 roku poniosła największe wydatki w omawianej kategorii było miasto Nowy Sącz z wartością wskaźnika na poziomie 75,86 zł. Nowy Sącz w klasyfikacji w 2020 rok zajął trzecią lokatę. Drugie miejsce w ogólnym zestawieniu za 2021 rok zajęła pod tym względem gmina Bobowa, która przeznaczyła na wskazany cel 59,43 zł. Trzecią pozycję objęło miasto Gorlice (awans o trzy pozycje względem roku ubiegłego), którego wydatki na ochronę zdrowia per capita w 2021 roku wyniosły 48,61 zł.

4.4. Liczba organizacji pozarządowych (fundacje, stowarzyszenia) na 1000 mieszkańców

Organizacjami pozarządowymi nazywamy wszystkie podmioty, które nie stanowią jednostek bądź organów administracji publicznej, a których działalność nie może mieć charakteru zarobkowego. Dodatkowo pojęcie organizacji pozarządowych zostało rozszerzone w Ustawie z dnia 24.04.2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie¹⁶ jako podmiotów

¹⁶ Ustawa z dnia 24.04.2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 1057, z późn. zmianami).

prowadzących działalność pożytku publicznego. Organizacje te założone przez obywateli lub ich zrzeszenia, działają z własnej inicjatywy realizując ważne dla danej społeczności zadania. Do organizacji pozarządowych zaliczamy m.in.: fundacje, stowarzyszenia, kluby sportowe, komitety społeczne, spółdzielnie socjalne, izby rzemieślnicze, związki rolników, koła gospodyń wiejskich czy grupy samopomocowe. Organizacje pozarządowe niejednokrotnie określane są mianem trzeciego sektora (obok sektora publicznego i prywatnego) aby podkreślić rolę jaką pełnią dla społeczeństwa.

Jednostki samorządu terytorialnego zobligowane są do współdziałania z organizacjami pożytku publicznego. Podstawą współpracy są roczne plany, które określają m.in. zakres i formę współpracy, zadania publiczne, które przekazane zostały do realizacji przez organizacje pozarządowe, jak również wysokość środków publicznych, które samorząd przeznaczy na finansowanie lub dofinansowanie zadań publicznych realizowanych przez te organizacje.

Działalność organizacji pozarządowych na terenie danej jednostki samorządu terytorialnego stanowi istotną wartość dodaną ze względu na specyfikę organizacji, w tym umiejętność niejednokrotnie lepszej (w porównaniu do sektora publicznego) identyfikacji istniejących potrzeb i rozwiązywania problemów danej społeczności lokalnej.

W ocenie aktywności gmin Subregionu Sądeckiego wykorzystano wskaźnik przedstawiający liczbę organizacji pozarządowych działających na terenie badanych jednostek samorządu w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.

Tab. 83. Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Uście Gorlickie	7,12	1.	Kamienica	0,50
2.	Krynica-Zdrój	6,15	2.	Mszana Dolna (m)	0,38
3.	Nowy Sącz	5,70	3.	Stary Sącz	0,29
4.	Muszyna	4,94	4.	Krynica-Zdrój	0,27
5.	Gorlice (m)	4,56	5.	Niedźwiedź	0,26
6.	Sękowa	4,46	6.	Gorlice (m)	0,25
7.	Limanowa (m)	4,38	7.	Łużna	0,24
8.	Rytko	4,26	8.	Chełmiec	0,20
9.	Kamienica	3,81		Nowy Sącz	0,20
10.	Piwniczna-Zdrój	3,71	9.	Ropa	0,17

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab. 84. Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Uście Gorlickie	7,12	1.	Gorlice (m)	0,25
2.	Gorlice (m)	4,56	2.	Łużna	0,24
3.	Sękowa	4,46	3.	Ropa	0,17
4.	Łużna	3,52	4.	Biecz	0,08
5.	Biecz	3,17	5.	Sękowa	0,04

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab. 85. Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Limanowa (m)	4,38	1.	Kamienica	0,50
2.	Kamienica	3,81	2.	Mszana Dolna (m)	0,38
3.	Tymbark	3,63	3.	Niedźwiedź	0,26
4.	Mszana Dolna	3,18	4.	Limanowa (m)	0,16
5.	Słopnice	2,93	5.	Łukowica	0,08

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab. 86. Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Krynica-Zdrój	6,15	1.	Stary Sącz	0,29
2.	Nowy Sącz	5,70	2.	Krynica-Zdrój	0,27
3.	Muszyna	4,94	3.	Chełmiec	0,20
4.	Rytko	4,26		Nowy Sącz	0,20
5.	Piwniczna-Zdrój	3,71	4.	Grybów	0,12
			Podegrodzie	0,12	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Analizując 39 gmin Subregionu Sądeckiego pod kątem liczby organizacji pozarządowych przypadających na 1000 mieszkańców, należy przyznać, że wyniki za 2021 roku są bardzo zbliżone do wyników osiągniętych przez te jednostki w 2020 roku.

W gronie liderów „pierwszej piątki” pozostały te same gminy zachowując kolejność sprzed roku. Jednostką, która posiada najwyższą liczbę organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców pozostała gmina Uście Gorlickie (7,12), drugie miejsce ponownie zajęła gmina Krynica-Zdrój (6,15). Natomiast miejsce trzecie, tak jak przed rokiem, przypadło dla miasta Nowego Sącza (5,70).

4.5. Wpływy z PIT per capita (stanowiące dochód budżetu gminy)

Wysokość udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, od podatników tego podatku zamieszkałych na obszarze gminy wynosi 39,34%¹⁷, przy czym udział ten zmniejsza się o liczbę punktów procentowych odpowiadających iloczynowi 3,81 punktu procentowego i wskaźnika¹⁸ obliczonego łącznie dla całego kraju¹⁹.

Wskaźnik wykorzystany w analizie oparty został na relacji pomiędzy wielkością wpływów z PIT stanowiących dochód budżetu danej gminy a liczbą jej mieszkańców.

Tab. 87. Wpływy z podatku PIT per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Nowy Sącz	1 719,36	1.	Łącko	1,41
2.	Limanowa (m)	1 300,46	2.	Łabowa	1,34
3.	Chełmiec	1 137,51	3.	Nawojowa	1,30
4.	Nawojowa	1 080,71	4.	Laskowa	1,25
5.	Gorlice (m)	1 009,73	5.	Podegrodzie	1,22
6.	Mszana Dolna (m)	926,84	6.	Łososina Dolna	1,21
7.	Krynica-Zdrój	854,40	7.	Bobowa	1,20
8.	Muszyna	828,24		Gorlice (m)	1,20
9.	Jodłownik	807,26	8.	Gorlice	1,19
10.	Kamionka Wielka	805,74		Słopnice	1,19

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

¹⁷ Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1672, z późn. zmianami), art. 4, ust. 2.

¹⁸ Wskaźnik ustala się dzieląc liczbę mieszkańców przyjętych przed dniem 1 stycznia 2004 r. do domów pomocy społecznej, według stanu na dzień 30 czerwca roku bazowego, przez liczbę mieszkańców przyjętych przed dniem 1 stycznia 2004 r., według stanu na dzień 31 grudnia 2003 r. (art. 89 ust. 2. Ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego)

¹⁹ Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, op. cit., art. 89 ust. 1.

Tab. 88. Wpływy z podatku PIT per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Gorlice (m)	1 009,73	1.	Bobowa	1,20
2.	Gorlice	704,75		Gorlice (m)	1,20
3.	Biecz	667,68	2.	Gorlice	1,19
4.	Lipinki	586,81	3.	Moszczenica	1,18
5.	Sękowa	585,76	4.	Lipinki	1,17

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 89. Wpływy z podatku PIT per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Limanowa (m)	1 300,46	1.	Laskowa	1,25
2.	Mszana Dolna (m)	926,84	2.	Słopnice	1,19
3.	Jodłownik	807,26	3.	Jodłownik	1,18
4.	Limanowa	801,43	4.	Kamienica	1,16
5.	Tymbark	762,97	5.	Dobra	1,15

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 90. Wpływy z podatku PIT per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Nowy Sącz	1 719,36	1.	Łącko	1,41
2.	Chełmiec	1 137,51	2.	Łabowa	1,34
3.	Nawojowa	1 080,71	3.	Nawojowa	1,30
4.	Krynica-Zdrój	854,40	4.	Podegrodzie	1,22
5.	Muszyna	828,24	5.	Łososina Dolna	1,21

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Przeprowadzając analizę wartości wskaźnika w gminach znajdujących się w „pierwszej dziesiątce” pod względem wysokości kwot z tytułu wpływów z podatku dochodowego od osób fizycznych per capita, należy zwrócić uwagę, że w 2021 roku mieściły się one w przedziale od 805,74 zł do 1 719,36 zł.

Trzy pierwsze miejsca w 2021 roku, dokładnie w tej samej kolejności co w 2020 roku, uzyskały: Nowy Sącz, Limanowa (m) i gmina Chełmiec. W analizowanym okresie wszystkie te jednostki odnotowały wyższe wpływy z PIT niż rok wcześniej, przy czym w Nowym Sączu wpływy z PIT w 2021 roku wyniosły 1 719,36 zł, w Limanowej (m) 1 300,46 zł a w gminie Chełmiec 1 137,51 zł.

4.6. Wskaźnik komputeryzacji szkół (liczba uczniów na 1 komputer z dostępem do Internetu)

Pojęcie „komputeryzacji” definiowane jest jako wprowadzanie technologii informatycznych oraz komputerów w technikę, gospodarkę oraz inne dziedziny życia. Poziom komputeryzacji ma szczególne znaczenie w obszarze edukacji. Z roku na rok, dostrzega się jak w coraz większym stopniu, szkoły otwierają się na rozwój technologii informacyjno-komunikacyjnej. Postęp w procesie cyfryzacji oświaty pozwala na zmniejszenie dysproporcji pomiędzy szansami edukacyjnymi młodzieży i dzieci z różnych regionów. Wprowadzanie technologii informacyjnych oraz komputerów do szkół pozwala na atrakcyjniejsze formy prowadzenia nauki, ukierunkowane twórcze oraz bardziej efektywne uczenie się.

Wykorzystany w niniejszym opracowaniu wskaźnik komputeryzacji szkół obliczony został jako liczba uczniów przypadających na jeden komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów.

Tab. 91. Liczba uczniów na 1 komputer z dostępem do Internetu i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Uście Gorlickie	5,30	1.	Niedźwiedź	0,58
2.	Moszczenica	5,47	2.	Kamienica	0,65
3.	Jodłownik	6,33	3.	Muszyna	0,79
4.	Rytko	6,76	4.	Kamionka Wielka	0,80
5.	Łużna	6,85	5.	Krynica-Zdrój	0,87
6.	Kamionka Wielka	7,92	6.	Lipinki	0,90
7.	Lipinki	8,28	7.	Chełmiec	0,92
8.	Mszana Dolna	8,30		Grybów (m)	0,92
9.	Łososina Dolna	8,57		Sękowa	0,92
10.	Bobowa	8,64	8.	Moszczenica	0,93

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

Tab. 92. Liczba uczniów na 1 komputer z dostępem do Internetu i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Uście Gorlickie	5,30	1.	Lipinki	0,90
2.	Moszczenica	5,47	2.	Sękowa	0,92
3.	Łużna	6,85	3.	Moszczenica	0,93
4.	Lipinki	8,28	4.	Gorlice (m)	0,94
5.	Bobowa	8,64	5.	Bobowa	0,95
				Uście Gorlickie	0,95

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

Tab. 93 Liczba uczniów na 1 komputer z dostępem do Internetu i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Jodłownik	6,33	1.	Niedźwiedź	0,58
2.	Mszana Dolna	8,30	2.	Kamienica	0,65
3.	Łukowica	8,77	3.	Dobra	0,94
4.	Niedźwiedź	9,11		Limanowa	0,94
5.	Kamienica	9,27		Mszana Dolna	0,94
				Słopnice	0,94

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

Tab. 94. Liczba uczniów na 1 komputer z dostępem do Internetu i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Rytko	6,76	1.	Muszyna	0,79
2.	Kamionka Wielka	7,92	2.	Kamionka Wielka	0,80
3.	Łososina Dolna	8,57	3.	Krynica-Zdrój	0,87
4.	Chełmiec	8,84	4.	Chełmiec	0,92
5.	Krynica-Zdrój	8,86		Grybów (miasto)	0,92

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

Przeprowadzając analizę wskaźnika komputeryzacji szkół w poszczególnych gminach Subregionu Sądeckiego, należy zauważyć, że cechował się on znacznym zróżnicowaniem. Wartości omawianego wskaźnika w odniesieniu do gmin znajdujących się w „pierwszej dziesiątce” w klasyfikacji mieściły się bowiem w przedziale od 8,64 do 5,30.

Najmniejszą liczbą uczniów w przeliczeniu na 1 komputer z dostępem do Internetu w analizowanym okresie cechowała się gmina Uście Gorlickie, zajmując pod tym względem pierwsze miejsce wśród 39 badanych gmin Subregionu Sądeckiego. Drugą lokatę w ogólnym zestawieniu, z wartością wskaźnika 5,47, zajęła gmina Moszczenica, natomiast trzecią gmina Jodłownik, w której na 1 komputer z dostępem do Internetu przypadało około 6 uczniów.

4.7. Wyniki egzaminów ósmoklasisty według miejsca zamieszkania

Egzamin ósmoklasisty obejmuje wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej kształcenia ogólnego w odniesieniu do wybranych przedmiotów nauczanych w klasach I - VIII. Wyniki tego egzaminu są podstawą dokonywania wyboru programu nauczania oraz metod pracy nauczycieli. Wspomagają one także podnoszenie jakości kształcenia, zwiększając tym samym szanse edukacyjne młodzieży, co ocenić można w dłuższym okresie czasu w tzw. procesie monitorowania. Efekty przeprowadzanej ewaluacji stanowią jednocześnie podstawę formułowania opinii o funkcjonowaniu danej placówki.

Dzięki wprowadzeniu jednolitych egzaminów dla ósmoklasistów oraz sposobu prezentacji wyników przez okręgowe komisje egzaminacyjne, możliwe jest porównanie wyników osiągniętych przez uczniów w poszczególnych szkołach, a także według ich miejsca zamieszkania.

W niniejszym badaniu uwzględniono wyniki egzaminów ósmoklasisty według miejsca zamieszkania.

Tab. 95. Wyniki egzaminów ósmoklasisty i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Rytko	63,39	1.	Podegrodzie	1,11
2.	Nowy Sącz	63,37	2.	Łabowa	1,10
3.	Limanowa (m)	63,30		Łukowica	1,10
4.	Limanowa	60,30	3.	Dobra	1,08
5.	Stary Sącz	59,95		Piwniczna-Zdrój	1,08
6.	Gorlice	59,45	4.	Rytko	1,07
7.	Gorlice (m)	59,43	5.	Mszana Dolna	1,06
8.	Dobra	59,24	6.	Limanowa	1,05
9.	Krynica-Zdrój	58,27	7.	Bobowa	1,03
10.	Mszana Dolna	58,12		Limanowa (m)	1,03
				Łososina Dolna	1,03

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z OKE.

Tab. 96. Wyniki egzaminów ósmoklasisty i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Gorlice	59,45		1.	Bobowa	1,03
2.	Gorlice (m)	59,43		2.	Moszczenica	1,02
3.	Moszczenica	56,60		3.	Gorlice	1,01
4.	Lipinki	54,29			Uście Gorlickie	1,01
5.	Ropa	53,41		4.	Lipinki	1,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z OKE.

Tab. 97. Wyniki egzaminów ósmoklasisty i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Limanowa (m)	63,30		1.	Łukowica	1,10
2.	Limanowa	60,30		2.	Dobra	1,08
3.	Dobra	59,24		3.	Mszana Dolna	1,06
4.	Mszana Dolna	58,12		4.	Limanowa	1,05
5.	Łukowica	57,36		5.	Limanowa (m)	1,03

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z OKE.

Tab. 98. Wyniki egzaminów ósmoklasisty i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Rytko	63,39		1.	Podegrodzie	1,11
2.	Nowy Sącz	63,37		2.	Łabowa	1,10
3.	Stary Sącz	59,95		3.	Piwniczna-Zdrój	1,08
4.	Krynica-Zdrój	58,27			Rytko	1,07
5.	Podegrodzie	58,02		4.	Łososina Dolna	1,03

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z OKE.

Analiza wyników egzaminów ósmoklasisty według miejsca zamieszkania w poszczególnych gminach Subregionu Sądeckiego, przeprowadzonych w 2021 roku, pozwala stwierdzić, że cechowały się one niewielkim zróżnicowaniem. Wartości niniejszego wskaźnika w gminach znajdujących się w gronie liderów rankingu mieściły się w przedziale od 58,12 do 63,39.

Najlepsze wyniki ósmoklasiści uzyskali w gminie Rytko (63,39). Kolejno najlepsze wyniki zanotowano w mieście Nowy Sącz (63,37) i Limanowej (63,30).

Tab. 99. Kształtowanie się wybranych wskaźników w gminach Subregionu Sądeckiego w latach 2020-2021

Wskaźnik	Dynamika																Liczba zmian											
	I.1	I.2	I.3	I.4	I.5	II.1	II.2	II.3	II.4	III.1	III.2	III.3	III.4	III.5	III.6	III.7	III.8	IV.1	IV.2	IV.3	IV.4	IV.5	IV.6	IV.7	I	II		
Gorlice (m)																										18	5	1
Biecz																										14	8	2
Bobowa																										11	11	2
Gorlice																										18	4	2
Lipinki																										14	8	2
Luźna																										18	5	1
Moszczenica																										11	10	3
Ropa																										13	8	3
Sękowa																										9	14	1
Uście Gorlickie																										13	10	1
Limanowa (m)																										15	8	1
Miszana Dolna (m)																										18	5	1
Dobra																										18	5	1
Jodłownik																										18	5	1
Kamienica																										16	6	2
Laskowa																										15	7	2
Limanowa																										15	7	2
Łukowica																										14	7	3
Miszana Dolna																										14	8	2
Niedzwiedź																										14	8	2
Słupnice																										11	10	3
Tymbark																										18	5	1
Grybów (m)																										15	5	4
Chelmicc																										13	10	1
Gródek nad Dunajcem																										11	12	1
Grybów																										16	7	1
Kamienka Wielka																										12	9	3
Korzenna																										16	6	2
Krynica-Zdrój																										14	8	2
Łabowa																										18	4	2
Łącko																										15	8	1
Łososina Dolna																										16	5	3
Muszyzna																										15	8	1
Nawojowa																										14	8	2
Pławniczna-Zdrój																										16	7	1
Podgórznie																										20	3	1
Rytko																										12	11	1
Stary Sącz																										14	8	2
Nowy Sącz																										20	2	2
Liczba zmian	19	27	36	37	37	22	9	31	26	18	22	25	21	30	18	21	12	26	38	31	21	21	37	0	18			
	14	12	2	2	2	17	29	7	12	17	17	5	18	8	20	18	27	12	1	8	14	2	0	21				
	6	0	1	0	0	0	1	1	1	1	4	0	9	0	1	1	0	0	1	0	0	4	0	39	0			

Legenda	
Relacja nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących	I.1
Nadwyżka operacyjna per capita	I.2
Udział dochodów własnych w dochodach ogółem	I.3
Dochody własne per capita	I.4
Wpływy z podatków i opłat lokalnych per capita	I.5
Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	II.1
Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	II.2
Wydatki na promocję gminy per capita	II.3
Wpływy z CIT per capita (stanowiące dochód budżetu gminy)	II.4
Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem	III.1
Wydatki majątkowe per capita	III.2
Skorygowany wskaźnik relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia	III.3
Wydatki majątkowe na transport i łączność per capita	III.4
Wydatki majątkowe (w tym inwestycyjne) na oświatę i wychowanie per capita	III.5
Wydatki na gospodarkę mieszkaniową per capita	III.6
Wydatki gospodarkę komunalną i ochronę środowiska per capita	III.7
Środki unijne per capita	III.8
Saldo migracji na 1000 mieszkańców	IV.1
Wskaźnik bezrobocia rejestrowanego	IV.2
Wydatki na ochronę zdrowia per capita	IV.3
Liczba organizacji pozarządowych (fundacje, stowarzyszenia) na 1000 mieszkańców	IV.4
Wpływy z PIT per capita (stanowiące dochód budżetu gminy)	IV.5
Wskaźnik komputeryzacji szkół (liczba uczniów na 1 komputer)	IV.6
Wyniki egzaminów ósmoklasisty według miejsca zamieszkania	IV.7
Zmiana pozytywna	
Zmiana negatywna	
Brak zmiany	

Źródło: opracowanie własne.

III. UOGÓLNIANA OCENA AKTYWNOŚCI GMIN SUBREGIONU SĄDECKIEGO

Do wyznaczania syntetycznej oceny aktywności gmin Sądecczyzny wykorzystano następujące wskaźniki szczegółowe wraz z odpowiadającymi im wskaźnikami dynamiki:

1. Relacja nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących;
2. Nadwyżka operacyjna per capita;
3. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem;
4. Dochody własne per capita;
5. Wpływy z podatków i opłat lokalnych per capita;
6. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych per capita;
7. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych per capita;
8. Wydatki na promocję gminy per capita;
9. Wpływy z CIT per capita (stanowiące dochód budżetu gminy);
10. Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem;
11. Wydatki majątkowe per capita;
12. Skorygowany wskaźnik relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia;
13. Wydatki majątkowe na transport i łączność per capita;
14. Wydatki majątkowe (w tym inwestycyjne) na oświatę i wychowanie per capita;
15. Wydatki na gospodarkę mieszkaniową per capita;
16. Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska per capita;
17. Środki unijne per capita;
18. Saldo migracji na 1000 mieszkańców;
19. Wskaźnik bezrobocia rejestrowanego;
20. Wydatki na ochronę zdrowia per capita;
21. Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców;
22. Wpływy z PIT per capita (stanowiące dochód budżetu gminy);
23. Wskaźnik komputeryzacji szkół (liczba uczniów na 1 komputer);
24. Wyniki egzaminów ósmoklasisty.

Wyznaczenie oceny uogólnionej bazowało na średniej arytmetycznej punktów uzyskanych przez gminy w ramach wskaźników w poszczególnych modułach. Przyjęto ścieżkę dwustopniowej oceny aktywności gmin.

Pierwszy etap stanowiła ocena w pięciu modułach: generowanie dochodów, pozainwestycyjna działalność gospodarcza, aktywność inwestycyjna gminy, efekty polityki społecznej oraz dynamika. W tym celu skatalogowano wyniki uzyskane przez wszystkie 39 gmin w każdej z omawianych podgrup. W ramach pierwszego modułu zestawiono wskaźniki dochodowe (cechy nr

1-5), w ramach modułu drugiego – pozainwestycyjną działalność gospodarczą (cechy nr 6-9), trzeciego – wskaźniki dotyczące aktywności inwestycyjnej (cechy 10-17), czwartego – wskaźniki dotyczące efektów polityki społecznej (cechy 18-24), natomiast piąty moduł obejmował wskaźniki dynamiki (cechy 1-24).

Drugi etap prac polegał na sumowaniu średnich arytmetycznych punktów uzyskanych w ramach pięciu wymienionych modułów, stanowiąc jednocześnie wynik w kategorii głównej. Wyniki ocen w poszczególnych podgrupach zaprezentowano w kolejnych zestawieniach.

Tab. 100. Moduł I. Generowanie dochodów

L.p.	Gmina	Punkty
1.	Nowy Sącz	34,80
2.	Limanowa (m)	33,80
3.	Sękowa	32,00
4.	Nawojowa	31,60
5.	Korzenna	31,20
6.	Łabowa	29,80
7.	Tymbark	28,80
8.	Muszyna	28,60
9.	Chełmiec	26,00
10.	Jodłownik	25,00
11.	Rytro	24,80
12.	Krynica-Zdrój	24,60
13.	Podegrodzie	24,20
14.	Limanowa	23,60
	Mszana Dolna (m)	23,60
15.	Grybów	23,20
16.	Gorlice (m)	22,00
17.	Łososina Dolna	20,20
	Uście Gorlickie	20,20
18.	Piwniczna-Zdrój	19,00

L.p.	Gmina	Punkty
19.	Lipinki	18,40
20.	Laskowa	17,60
21.	Gorlice	17,00
22.	Grybów (m)	16,80
23.	Bobowa	16,00
24.	Łącko	15,60
	Moszczenica	15,60
25.	Mszana Dolna	15,00
26.	Ropa	14,80
27.	Gródek nad Dunajcem	14,40
28.	Kamienica	14,00
29.	Stary Sącz	13,60
30.	Niedźwiedź	13,20
	Słopnice	13,20
31.	Łużna	12,00
32.	Dobra	11,20
33.	Biecz	11,00
34.	Kamionka Wielka	10,60
35.	Łukowica	8,80

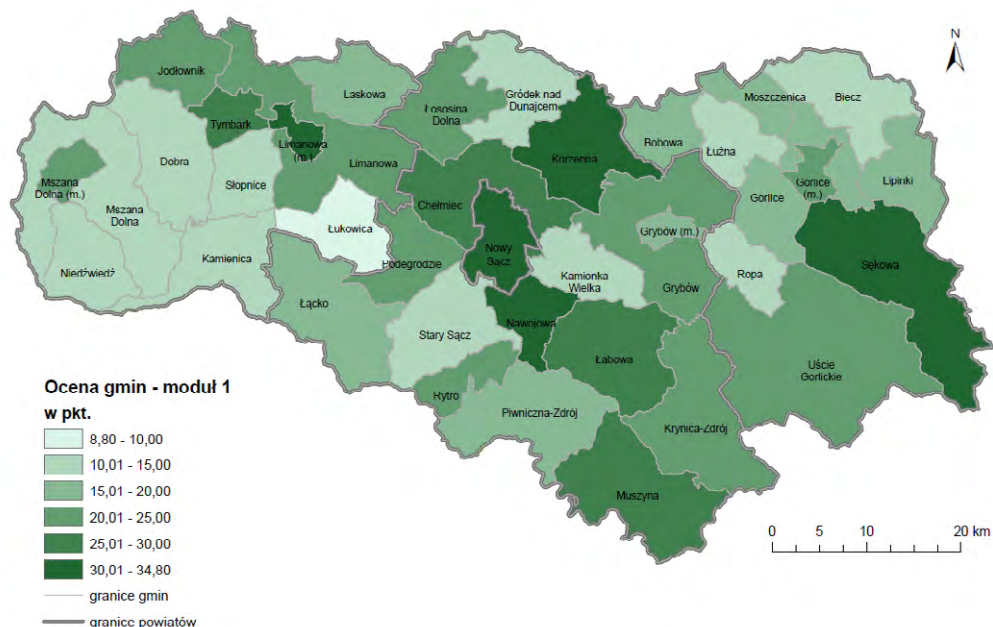
Źródło: opracowanie własne.

Tab. 101. Moduł I. Generowanie dochodów – ocena w powiatach

Powiat gorlicki			Powiat limanowski			Powiat nowosądecki		
L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty
1.	Sękowa	32,00	1.	Limanowa (m)	33,80	1.	Nowy Sącz	34,80
2.	Gorlice (m)	22,00	2.	Tymbark	28,80	2.	Nawojowa	31,60
3.	Uście Gorlickie	20,20	3.	Jodłownik	25,00	3.	Korzenna	31,20
4.	Lipinki	18,40	4.	Limanowa	23,60	4.	Łabowa	29,80
5.	Gorlice	17,00	4.	Mszana Dolna (m)	23,60	5.	Muszyna	28,60
6.	Bobowa	16,00	5.	Laskowa	17,60	6.	Chełmiec	26,00
7.	Moszczonica	15,60	6.	Mszana Dolna	15,00	7.	Rytko	24,80
8.	Ropa	14,80	7.	Kamienica	14,00	8.	Krynica-Zdrój	24,60
9.	Łużna	12,00	8.	Niedźwiedź	13,20	9.	Podegrodzie	24,20
10.	Biecz	11,00	8.	Słopnice	13,20	9.	Grybów	23,20
			9.	Dobra	11,20	10.	Łososina Dolna	20,20
			10.	Łukowica	8,80	11.	Piwniczna-Zdrój	19,00
						12.	Grybów (m)	16,80
						13.	Łącko	15,60
						14.	Gródek n/D	14,40
						15.	Stary Sącz	13,60
						16.	Kamionka Wielka	10,60

Źródło: opracowanie własne.

Mapa 1. Moduł I. Generowanie dochodów

Źródło: opracowanie własne.

W Subregionie Sądeckim liderem rankingu w module „generowanie dochodów” w 2021 roku zostało miasto Nowy Sącz, które uzyskało 34,80 punktów. Drugą pozycję w tym zakresie zajęło, z wynikiem 33,80, miasto Limanowa. Natomiast na trzecim miejscu, z wartością niższą o 2,80 punktów od najwyższej, znalazła się gmina Sękowa uzyskując 32,00 punkty.

Z kolei w obszarze pozainwestycyjnej działalności gospodarczej (Tab. 102), liderem zestawienia w 2021 roku okazało się miasto Limanowa z wynikiem 27,50 punktów. Drugą pozycję w omawianym module objęła gmina Stary Sącz (25,75), natomiast trzecią lokatę w ogólnym zestawieniu zajęły aż trzy jednostki: gmina Biecz, miasto Gorlice oraz gmina Muszyna z wynikiem 25,50 punktów.

Tab. 102. Moduł II. Pozainwestycyjna działalność gospodarcza

L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty
1.	Limanowa (m)	27,50	15.	Rytro	19,75
2.	Stary Sącz	25,75	16.	Korzenna	19,25
3.	Biecz	25,50	16.	Łososina Dolna	19,25
	Gorlice (m)	25,50		17.	Bobowa
	Muszyna	25,50	17.	Łabowa	19,00
4.	Nowy Sącz	25,00		18.	Łukowica
	Tymbark	25,00	19.	Moszczenica	17,25
5.	Krynica-Zdrój	24,25	20.	Gródek nad Dunajcem	17,00
6.	Laskowa	24,00		20.	Uście Gorlickie
7.	Nawojowa	23,75	21.	Dobra	16,50
	Podegrodzie	23,75		21.	Słopnice
8.	Jodłownik	23,50	22.	Grybów	16,00
9.	Piwniczna-Zdrój	22,75		22.	Kamienica
10.	Grybów (m)	22,50	23.	Łużna	15,50
11.	Lipinki	21,75	24.	Limanowa	14,50
12.	Chełmiec	21,00	25.	Gorlice	13,25
	Mszana Dolna (m)	21,00	26.	Niedźwiedź	12,75
13.	Łącko	20,75	27.	Kamionka Wielka	12,25
	Mszana Dolna	20,75	28.	Ropa	12,00
14.	Sękowa	20,50			

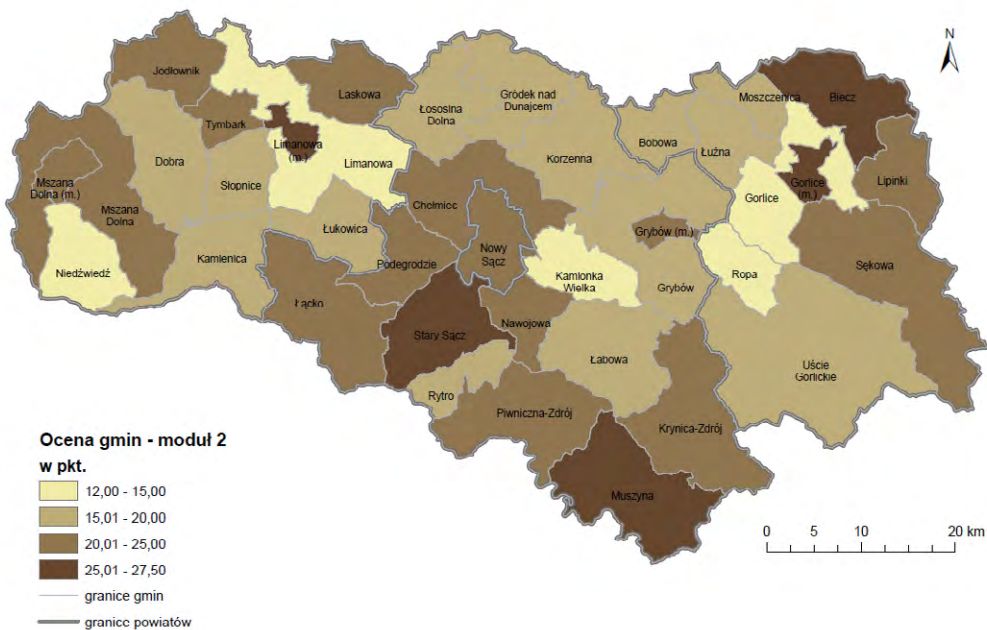
Źródło: opracowanie własne.

Tab. 103. Moduł II. Pozainwestycyjna działalność gospodarcza – ocena w powiatach

Powiat gorlicki			Powiat limanowski			Powiat nowosądecki		
L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty
1.	Biecz	25,50	1.	Limanowa (m)	27,50	1.	Stary Sącz	25,75
	Gorlice (m)	25,50	2.	Tymbark	25,00	2.	Muszyna	25,50
2.	Lipinki	21,75	3.	Laskowa	24,00	3.	Nowy Sącz	25,00
3.	Sękowa	20,50	4.	Jodłownik	23,50	4.	Krynica-Zdrój	24,25
4.	Bobowa	19,00	5.	Mszana Dolna (m)	21,00	5.	Nawojowa	23,75
5.	Moszczenica	17,25	6.	Mszana Dolna	20,75		Podegrodzie	23,75
6.	Uście Gorlickie	17,00	7.	Łukowica	17,75	6.	Piwniczna-Zdrój	22,75
7.	Łużna	15,50	8.	Dobra	16,50	7.	Grybów (m)	22,50
8.	Gorlice	13,25		Słopnice	16,50	8.	Chełmiec	21,00
9.	Ropa	12,00	9.	Kamienica	16,00	9.	Łącko	20,75
			10.	Limanowa	14,50	10.	Rytro	19,75
			11.	Niedźwiedź	12,75	11.	Korzenna	19,25
					Łososina Dolna		19,25	
					12.	Łabowa	19,00	
					13.	Gródek n/D	17,00	
					14.	Grybów	16,00	
					15.	Kamionka Wielka	12,25	

Źródło: opracowanie własne.

Mapa 2. Moduł II. Pozainwestycyjna działalność gospodarcza

Źródło: opracowanie własne.

Analizując wyniki w module „aktywność inwestycyjna” (Tab. 104), można zauważyć, że pierwsze miejsce wśród 39 badanych gmin Subregionu Sądeckiego zajęła gmina Sękowa, zdobywając 36,50 pkt. Na drugiej pozycji w ogólnym zestawieniu w 2021 roku znalazła się gmina Jodłownik uzyskując 32 punkty. „Pierwszą trójkę” w klasyfikacji zamknęła, z wynikiem 30,50 punktów gmina Moszczenica.

Tab. 104. Moduł III. Aktywność inwestycyjna gminy

L.p.	Gmina	Punkty
1.	Sękowa	36,50
2.	Jodłownik	32,00
3.	Moszczenica	30,50
4.	Stary Sącz	29,63
5.	Lipinki	29,25
6.	Ropa	28,63
7.	Łącko	27,88
8.	Gorlice (m)	27,00
9.	Limanowa (m)	25,63
10.	Korzenna	25,50
	Nowy Sącz	25,50
11.	Grybów	25,13
12.	Łososina Dolna	23,25
13.	Dobra	22,38
14.	Uście Gorlickie	21,38
15.	Bobowa	21,13
	Nawojowa	21,13
16.	Muszyna	20,50
17.	Łużna	20,38
	Tymbark	20,38

L.p.	Gmina	Punkty
18.	Grybów (m)	19,75
19.	Mszana Dolna (m)	19,00
20.	Słopnice	18,75
21.	Krynica-Zdrój	18,63
22.	Kamionka Wielka	18,38
23.	Biecz	18,13
24.	Kamienica	16,63
25.	Gorlice	15,50
26.	Mszana Dolna	15,25
27.	Podegrodzie	15,13
28.	Laskowa	14,88
29.	Łukowica	13,88
30.	Łabowa	12,75
31.	Niedźwiedź	11,63
32.	Limanowa	11,25
33.	Gródek nad Dunajcem	10,63
34.	Piwniczna-Zdrój	10,50
35.	Rytko	9,88
36.	Chełmiec	8,00

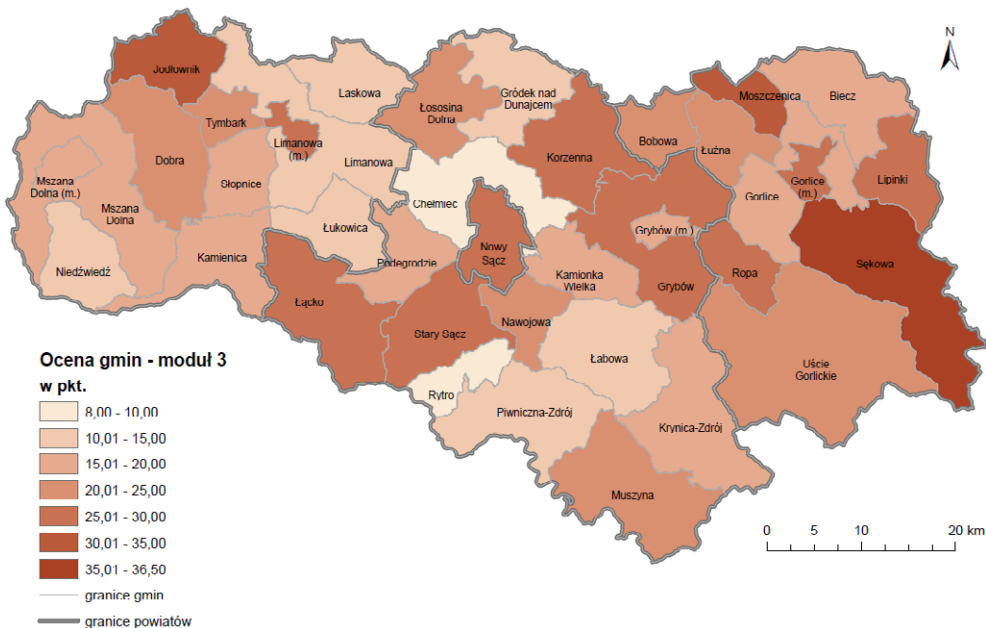
Źródło: opracowanie własne.

Tab. 105. Moduł III. Aktywność inwestycyjna gminy – ocena w powiatach

Powiat gorlicki			Powiat limanowski			Powiat nowosądecki		
L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty
1.	Sękowa	36,50	1.	Jodłownik	32,00	1.	Stary Sącz	29,63
2.	Moszczenica	30,50	2.	Limanowa (m)	25,63	2.	Łącko	27,88
3.	Lipinki	29,25	3.	Dobra	22,38	3.	Korzenna	25,50
4.	Ropa	28,63	4.	Tymbark	20,38		Nowy Sącz	25,50
5.	Gorlice (m)	27,00	5.	Mszana Dolna (m)	19,00	4.	Grybów	25,13
6.	Uście Gorlickie	21,38	6.	Słopnice	18,75	5.	Łososina Dolna	23,25
7.	Bobowa	21,13	7.	Kamienica	16,63	6.	Nawojowa	21,13
8.	Łużna	20,38	8.	Mszana Dolna	15,25	7.	Muszyna	20,50
9.	Biecz	18,13	9.	Laskowa	14,88	8.	Grybów (m)	19,75
10.	Gorlice	15,50	10.	Łukowica	13,88	9.	Krynica-Zdrój	18,63
			11.	Niedźwiedź	11,63	10.	Kamionka Wielka	18,38
			12.	Limanowa	11,25	11.	Podegrodzie	15,13
						12.	Łabowa	12,75
						13.	Gródek n/D	10,63
						14.	Piwniczna-Zdrój	10,50
						15.	Rytró	9,88
						16.	Chełmiec	8,00

Źródło: opracowanie własne.

Mapa 3. Moduł III. Aktywność inwestycyjna gminy

Źródło: opracowanie własne.

Czwartym modułem, który wzięto pod uwagę w przygotowaniu oceny aktywności gmin Subregionu Sądeckiego, był moduł „efekty polityki społecznej” (Tab. 106). Liderem w tym module okazało się miasto Nowy Sącz, które w omawianym obszarze uzyskało 30,86 punktów. Kolejnymi jednostkami w tym zestawieniu zostały: gmina Krynica-Zdrój (27,00) oraz Uście Gorlickie (25,57).

Tab. 106. Moduł IV. Efekty polityki społecznej

L.p.	Gmina	Punkty
1.	Nowy Sącz	30,86
2.	Krynica-Zdrój	27,00
3.	Uście Gorlickie	25,57
4.	Chełmiec	24,86
5.	Gorlice	24,71
6.	Gorlice (m)	24,43
7.	Kamionka Wielka	23,57
8.	Moszczenica	23,14
9.	Limanowa	22,71
10.	Limanowa (m)	22,29
	Rytko	22,29
11.	Łużna	21,71
12.	Podegrodzie	21,57
13.	Bobowa	21,43
14.	Biecz	21,29
	Mszana Dolna (m)	21,29
	Muszyna	21,29
15.	Gródek nad Dunajcem	21,14
16.	Tymbark	20,71
17.	Jodłownik	20,57
	Ropa	20,57

L.p.	Gmina	Punkty
18.	Kamienica	20,29
19.	Lipinki	19,57
20.	Łososina Dolna	19,43
21.	Stary Sącz	19,00
22.	Sękowa	18,86
23.	Łącko	18,57
24.	Laskowa	18,14
25.	Mszana Dolna	17,29
26.	Łukowica	17,00
27.	Piwniczna-Zdrój	16,57
28.	Łabowa	16,43
29.	Grybów (m)	16,29
30.	Grybów	16,00
31.	Dobra	15,14
32.	Nawojowa	14,43
33.	Korzenna	13,14
34.	Słopnice	12,00
35.	Niedźwiedź	11,86

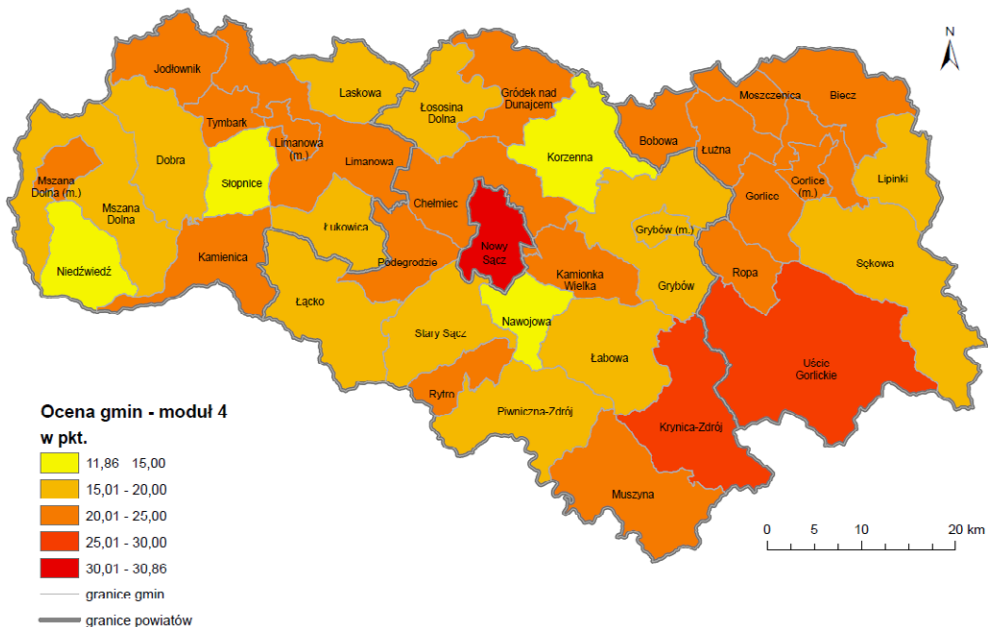
Źródło: opracowanie własne.

Tab. 107. Moduł IV. Efekty polityki społecznej – ocena w powiatach

Powiat gorlicki			Powiat limanowski			Powiat nowosądecki		
L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty
1.	Uście Gorlickie	25,57	1.	Limanowa	22,71	1.	Nowy Sącz	30,86
2.	Gorlice	24,71	2.	Limanowa (m)	22,29	2.	Krynica-Zdrój	27,00
3.	Gorlice (m)	24,43	3.	Mszana Dolna (m)	21,29	3.	Chełmec	24,86
4.	Moszczenica	23,14	4.	Tymbark	20,71	4.	Kamionka Wielka	23,57
5.	Łużna	21,71	5.	Jodłownik	20,57	5.	Rytm	22,29
6.	Bobowa	21,43	6.	Kamienica	20,29	6.	Podegrodzie	21,57
7.	Biecz	21,29	7.	Laskowa	18,14	7.	Muszyna	21,29
8.	Ropa	20,57	8.	Mszana Dolna	17,29	8.	Gródek n/D	21,14
9.	Lipinki	19,57	9.	Łukowica	17,00	9.	Łososina Dolna	19,43
10.	Sękowa	18,86	10.	Dobra	15,14	10.	Stary Sącz	19,00
			11.	Słopnice	12,00	11.	Łącko	18,57
			12.	Niedźwiedź	11,86	12.	Piwniczna-Zdrój	16,57
						13.	Łabowa	16,43
						14.	Grybów (m)	16,29
						15.	Grybów	16,00
						16.	Nawojowa	14,43
						17.	Korzenna	13,14

Źródło: opracowanie własne.

Mapa 4. Moduł IV. Efekty polityki społecznej

Źródło: opracowanie własne.

Zestawiając gminy w module „dynamika” obserwuje się, iż pierwsze miejsce w 2021 roku zajęła gmina Jodłownik osiągając 27,79 punktów. Na drugim i trzecim miejscu znalazły się kolejno: gmina Podegrodzie (26,83 punktów) oraz gmina Łabowa (24,75 punktów). Pozostałe wyniki przedstawia Tab. 108.

Tab. 108. Moduł V. Dynamika

L.p.	Gmina	Punkty
1.	Jodłownik	27,79
2.	Podegrodzie	26,83
3.	Łabowa	24,75
4.	Dobra	24,42
5.	Korzenna	24,33
6.	Kamienica	23,38
7.	Tymbark	23,29
8.	Grybów	23,17
9.	Gorlice (m)	22,88
	Nowy Sącz	22,88
10.	Łukowica	22,58
11.	Gorlice	22,08
12.	Łużna	22,04
13.	Nawojowa	21,50
14.	Łososina Dolna	21,33
15.	Łącko	21,13
16.	Limanowa	21,04
17.	Laskowa	20,71
	Lipinki	20,71
18.	Niedźwiedz	20,46

L.p.	Gmina	Punkty
19.	Limanowa (m)	20,00
	Mszana Dolna (m)	20,00
20.	Ropa	19,58
21.	Mszana Dolna	19,54
22.	Stary Sącz	19,08
23.	Muszyna	18,75
24.	Grybów (m)	18,71
25.	Krynica-Zdrój	18,58
	Uście Gorlickie	18,58
26.	Słopnice	18,33
27.	Kamionka Wielka	18,08
28.	Moszczenica	17,92
29.	Rytko	17,75
30.	Biecz	17,58
31.	Piwniczna-Zdrój	16,79
32.	Chełmiec	16,54
33.	Sękowa	15,71
34.	Bobowa	15,08
35.	Gródek nad Dunajcem	14,54

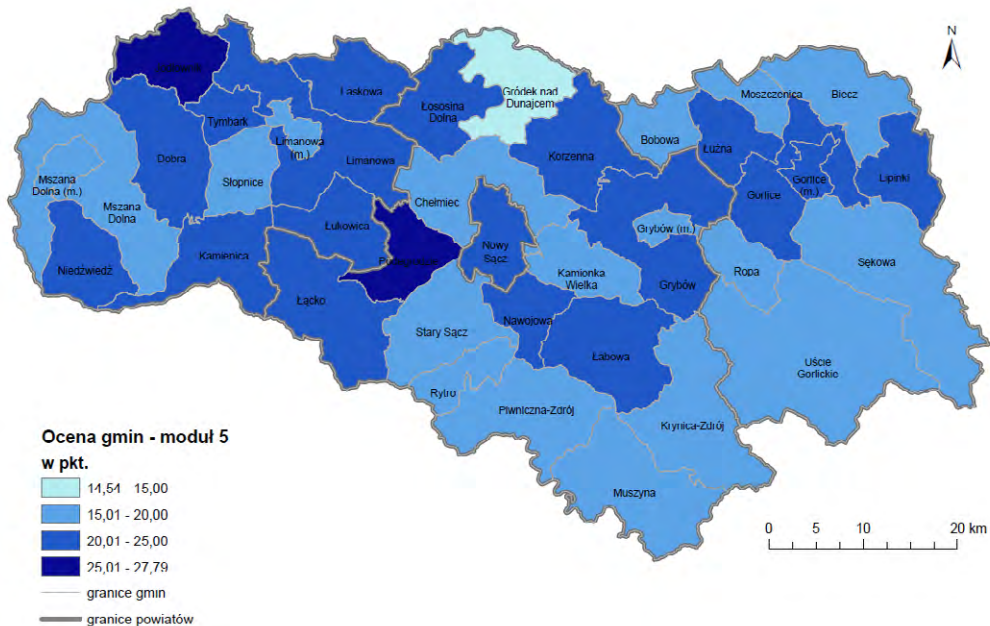
Źródło: opracowanie własne.

Tab. 109. Moduł V. Dynamika – ocena w powiatach

Powiat gorlicki			Powiat limanowski			Powiat nowosądecki		
L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty
1.	Gorlice (m)	22,88	1.	Jodłownik	27,79	1.	Podegrodzie	26,83
2.	Gorlice	22,08	2.	Dobra	24,42	2.	Łabowa	24,75
3.	Łużna	22,04	3.	Kamienica	23,38	3.	Korzenna	24,33
4.	Lipinki	20,71	4.	Tymbark	23,29	4.	Grybów	23,17
5.	Ropa	19,58	5.	Łukowica	22,58	5.	Nowy Sącz	22,88
6.	Uście Gorlickie	18,58	6.	Limanowa	21,04	6.	Nawojowa	21,50
7.	Moszczenica	17,92	7.	Laskowa	20,71	7.	Łososina Dolna	21,33
8.	Biecz	17,58	8.	Niedźwiedz	20,46	8.	Łącko	21,13
9.	Sękowa	15,71	9.	Limanowa (m)	20,00	9.	Stary Sącz	19,08
10.	Bobowa	15,08		Mszana Dolna (m)	20,00	10.	Muszyna	18,75
			10.	Mszana Dolna	19,54	11.	Grybów (m)	18,71
			11.	Słopnice	18,33	12.	Krynica-Zdrój	18,58
						13.	Kamionka Wielka	18,08
						14.	Ryto	17,75
						15.	Piwniczna-Zdrój	16,79
						16.	Chełmiec	16,54
						17.	Gródek n/D	14,54

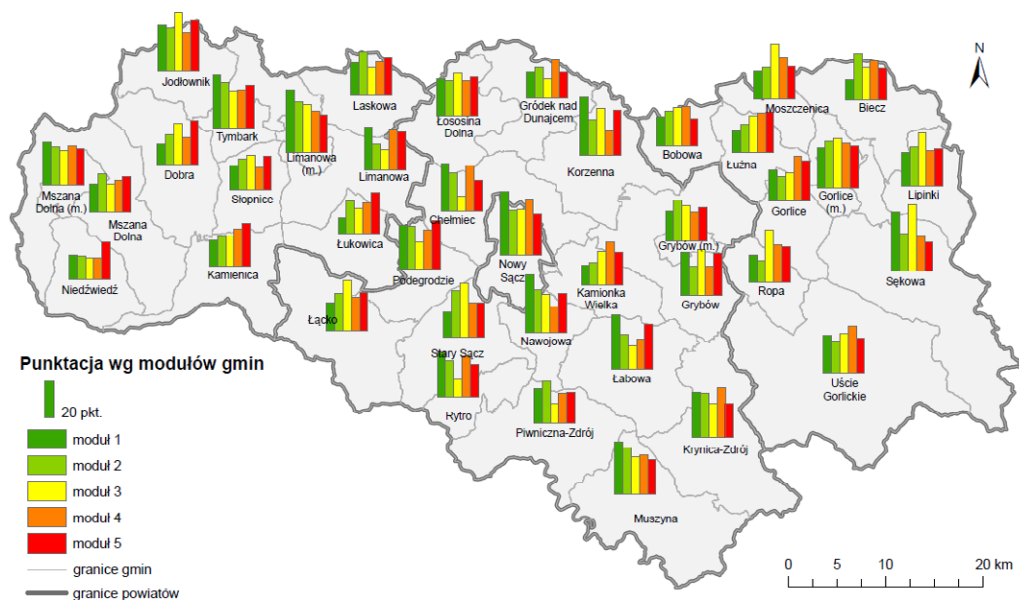
Źródło: opracowanie własne.

Mapa 5. Moduł V. Dvnamika

Źródło: opracowanie własne.

Mapa 6. Podsumowanie wyników w poszczególnych modułach

Źródło: opracowanie własne.

Prezentując wyniki drugiej części, czyli oceny uogólnionej, trzeba przypomnieć, iż jest ona prostą agregacją ocen w ramach pięciu wcześniej omówionych modułów. Tab. 110 prezentuje ostateczne wyniki oceny aktywności gmin Subregionu Sąddeckiego za 2021 rok.

W roku 2021 najbardziej aktywną jednostką terytorialną w Subregionie Sąddeckim okazało się miasto Nowy Sącz, które uzyskało łącznie 139,04 punktów. Drugą lokatę pod względem oceny końcowej uzyskało miasto Limanowa w przypadku, którego ogólna ocena wyniosła 129,22 punktów i była niższa od najwyższej o 9,82 punktu. „Pierwszą trójkę” liderów rankingu aktywności gmin Subregionu Sąddeckiego za 2021 rok zamknęła z wynikiem 128,86 gmina Jodłownik.

Tab. 110. OCENA KOŃCOWA

L.p.	Gmina	Punkty
1.	Nowy Sącz	139,04
2.	Limanowa (m)	129,22
3.	Jodłownik	128,86
4.	Sękowa	123,57
5.	Gorlice (m)	121,81
6.	Tymbark	118,18
7.	Muszyna	114,64
8.	Korzenna	113,42
9.	Krynica-Zdrój	113,06
10.	Nawojowa	112,41
11.	Podegrodzie	111,48
12.	Lipinki	109,68
13.	Stary Sącz	107,06
14.	Mszana Dolna (m)	104,89
15.	Moszczenica	104,41
16.	Łącko	103,93
17.	Grybów	103,50
18.	Łososina Dolna	103,46
19.	Uście Gorlickie	102,73
	Łabowa	102,73

L.p.	Gmina	Punkty
20.	Chełmiec	96,40
21.	Ropa	95,58
22.	Laskowa	95,33
23.	Rytko	94,47
24.	Grybów (m)	94,05
25.	Biecz	93,50
26.	Limanowa	93,10
27.	Bobowa	92,64
28.	Gorlice	92,54
29.	Łużna	91,63
30.	Kamienica	90,30
31.	Dobra	89,64
32.	Mszana Dolna	87,83
33.	Piwniczna-Zdrój	85,61
34.	Kamionka Wielka	82,88
35.	Łukowica	80,01
36.	Słopnice	78,78
37.	Gródek nad Dunajcem	77,71
38.	Niedźwiedz	69,90

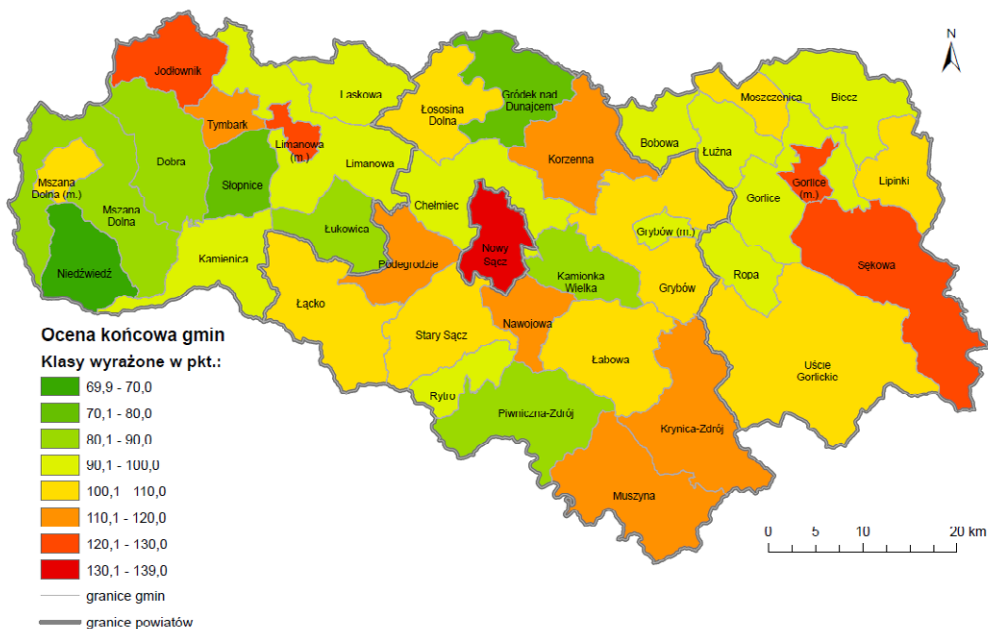
Źródło: opracowanie własne.

Tab. 111. OCENA KOŃCOWA – w powiatach

Powiat gorlicki			Powiat limanowski			Powiat nowosądecki		
L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty
1.	Sękowa	123,57	1.	Limanowa (m)	129,22	1.	Nowy Sącz	139,04
2.	Gorlice (m)	121,81	2.	Jodłownik	128,86	2.	Muszyna	114,64
3.	Lipinki	109,68	3.	Tymbark	118,18	3.	Korzenna	113,42
4.	Moszczenica	104,41	4.	Mszana Dolna (m)	104,89	4.	Krynica-Zdrój	113,06
5.	Uście Gorlickie	102,73	5.	Laskowa	95,33	5.	Nawojowa	112,41
6.	Ropa	95,58	6.	Limanowa	93,10	6.	Podegrodzie	111,48
7.	Biecz	93,50	7.	Kamienica	90,30	7.	Stary Sącz	107,06
8.	Bobowa	92,64	8.	Dobra	89,64	8.	Łącko	103,93
9.	Gorlice	92,54	9.	Mszana Dolna	87,83	9.	Grybów	103,50
10.	Łużna	91,63	10.	Łukowica	80,01	10.	Łososina Dolna	103,46
			11.	Słupnice	78,78	11.	Łabowa	102,73
			12.	Niedźwiedź	69,90	12.	Chełmiec	96,40
						13.	Rytro	94,47
						14.	Grybów (m)	94,05
						15.	Piwniczna-Zdrój	85,61
						16.	Kamionka Wielka	82,88
						17.	Gródek n/D	77,71

Źródło: opracowanie własne.

Mapa 7. OCENA KOŃCOWA

Źródło: opracowanie własne.

LIMANOWA - MIASTO DOBREGO ŻYCIA

Miasto Limanowa to malowniczo położona miejscowość w woj. małopolskim, w niewielkiej kotlinie otoczonej górami. Jako stolica powiatu limanowskiego stanowi administracyjne i kulturalne centrum regionu, a jako stolica Beskidu Wyspowego – jego centrum turystyczne. Serce miasta stanowi rynek, który po rewitalizacji w nowej odsłonie tętni życiem i jest wizytówką tej urokliwej miejscowości. Na płycie rynku w tzw. „Buzodromie” działa Powiatowe Centrum Informacji Turystycznej. W centrum miasta znajduje się Bazylika Matki Boskiej Bolesnej, wzniesiona z okazji 100-lecia uchwalenia Konstytucji 3 Maja. Bazylika od lat jest centrum pielgrzymkowo-turystycznym miasta.

Atrakcją dla turystów jest Jubileuszowy Krzyż położony na Miejskiej Górze (782 m n.p.m.) – 37-metrowy pomnik upamiętniający 2000 lat chrześcijaństwa. Krzyż okala taras widokowy, z którego podziwiać można panoramę miasta, Beskidu Wyspowego, Beskidu Sądeckiego, Gorców i Tatr.

W mieście działa miasteczko rowerowe, skatepark, zewnętrzne siłownie, place zabaw, boiska sportowe oraz kryta pływalnia. Miejscem do aktywnego spędzania wolnego czasu na świeżym powietrzu, a także wypoczynku i relaksu jest nowooddany do użytku Kompleks Parkowo-Rekreacyjny w rejonie Parku Miejskiego. Dla wszystkich chętnych dostępne są na miejscu cztery strefy: aktywności biernej, spotkań towarzyskich, rekreacji aktywnej oraz rekreacji wodnej, a także infrastruktura turystyczna i ścieżki rowerowe.

Nową siedzibę ma Miejska Biblioteka Publiczna, a w odnowionej odsłonie funkcjonuje także Limanowski Dom Kultury z nowoczesną salą kinową.

Miasto ukierunkowane jest na ciągły rozwój, mając na uwadze potrzeby i dobro mieszkańców.

Nowy Sącz
Miasto Królewskie

Sądecka Jesień Kulturalna

Patronat Honorowy: Prezydent Miasta Nowego Sącza Ludomir Handzel

Zapraszam!

Ludomir Handzel

PREZYDENT MIASTA NOWEGO SĄCZA

36 SPEKTAKLI 12 KONCERTÓW

PIEKARCZYK / CUGOWSKI / BACIARY / CIUPAGA / MICHAŁ SZPAK / ELENI / STARE DOBRE MAŁŻEŃSTWO / GOLEC i ORKIESTRA
LADY PANK / SMALL BAND / ROKSANA WĘGIEL / OPERY I OPERETKI / ORKIESTRA SG

STAND-UP KABARETY

9 września – 9 października 2022

**BILETY
JUŻ DOSTĘPNE**

www.sadeckajesienkulturalna.pl

Koncertы oraz spektakle odbywają się w Amfiteatrze w Parku Strzelackim w Nowym Sączu, ul. Ogrodowa 19
oraz w Miejskim Ośrodku Kultury w Nowym Sączu, Al. Wolności 23

Sprzedaż biletów: www.sadeckajesienkulturalna.pl oraz www.mok.nowysacz.pl

oraz w kasie Miejskiego Ośrodka Kultury w Nowym Sączu, Al. Wolności 23 (pn. - pt. w godz. 8:00 - 16:00)

tel. 500 27 37 27 · bilety@mok.nowysacz.pl

PATRONAT MEDIALNY

Miejski Ośrodek Kultury w Nowym Sączu
Al. Wolności 23, 33-300 Nowy Sącz
tel.: 500 27 37 27
email: bilety@mok.nowysacz.pl
www.mok.nowysacz.pl

KONCERTY 2022

9 IX / PT / godz: 18:00 / MOK
MAREK PIEKARCZYK
 cena: 60zł / 40zł KN*

16 IX / PT / godz: 19:30 / AMFITEATR
KRZYSZTOF CUGOWSKI
 z ZESPOŁEM MISTRZÓW,
 gościnnie **FELICJAN ANDRZEJCZAK**
 cena: 110zł / 70zł KN*

17 IX / SB / godz: 18:00 / AMFITEATR
 Dzień Folkowy: **BACIARY**
KAPELA CIUPAGA
 cena: 70zł / 30zł KN*

18 IX / ND / godz: 19:30 / AMFITEATR
MICHAŁ SZPAK
 cena: 120zł / 70zł KN*

19 IX / PN / godz: 19:30 / AMFITEATR
ELENI
 cena: 70zł / 40zł KN*

23 IX / PT / godz: 19:00 / MOK
STARE DOBRE MAŁŻENSTWO
 cena: 90zł / 60zł KN*

24 IX / SB / godz: 19:30 / AMFITEATR
GOLEC uORKIESTRA
 cena: 140zł / 110zł KN*

25 IX / ND / godz: 19:30 / AMFITEATR
LADY PANK
 cena: 120zł / 80zł KN*

26 IX / PN / godz: 19:00 / MOK
SMALL BAND
 premiera koncertu **JESIENNY PAN**
 cena: 60zł / 50zł KN*

30 IX / PT / godz: 19:30 / AMFITEATR
ROKSANA WĘGIEL
 cena: 90zł / 60zł KN*

1 X / SB / godz: 19:30 / AMFITEATR
ORKIESTRA SYMFONICZNA
MIECZYŚLAWA SMYDY
 z udziałem **GRAŻYNY BRODZIŃSKIEJ**
ZŁOTE PRZEBOJE OPERY I OPERETKI
 cena: 60zł / 40zł KN*

9 X / ND / godz: 19:30 / AMFITEATR
ORKIESTRA REPREZENTACYJNA
STRAŻY GRANICZNEJ
 cena: 20zł / 10zł KN*

STAND-UP

29 IX / PN / godz: 19:30 / AMFITEATR
STAND-UP MARATON
 ANTONI SYREK DĄBROWSKI
 GRZEGORZ DOLNIAK
 ADAM VAN BENDLER
 Imprezę poprowadzi: **KACPER RUCIŃSKI**
 cena: 150zł / 120zł KN*

* Dla posiadaczy **Karty Nowosądeckanina** zniżka ok. 25% www.mojakn.pl

Organizatorzy zastrzegają sobie prawo do zmian w programie.

SPEKTAKLE 2022

10 IX / SB / godz. 16:00 i 19:30 / MOK
 Teatr CAPITOL z Warszawy
ALIBI OD ZARAZ
 reżyseria: MARCIN ŚLAWIŃSKI
 Obsada: Anna Korcz, Wojciech Wysocki, Aleksandra Szwed,
 Marcel Borowicz, Stanisław Banasiuk, Sławomira Łozińska,
 Małgorzata Królikowska
 cena: 110zł / 90zł KN*

13 IX / WT / godz. 17:30 i 20:30 / MOK
 Teatr KWADRAT z Warszawy
ROMA I JULIAN
 reżyseria: KRZYSZTOF JAROSZYŃSKI
 Obsada: Hanna Śleszyńska, Paweł Wawrzeczi,
 Ilona Chojnowska, Mateusz Łąpka
 cena: 120zł / 90zł KN*

14 IX / ŚR / godz. 17:30 i 20:30 / MOK
 Teatr GUDEJKO z Warszawy
DWOJE NA HUŚTAWCE
 reżyseria: JERZY GUDEJKO
 Obsada: Anna Dereżowska, Mikołaj Roznerski
 cena: 100zł / 80zł KN*

16 IX / PT / godz. 17:30 i 20:30 / MOK
 Teatr DRAMATYCZNY m.st. Warszawy
KOBIETY BEZ ZNACZENIA
 reżyseria: GRZEGORZ CHRAPKIEWICZ
 Obsada: Halina Łabonarska, Małgorzata Niemirska
 cena: 80zł / 65zł KN*

17 IX / SB / godz. 16:00 i 19:30 / MOK
 Teatr DRAMATYCZNY m.st. Warszawy
PROTEST
 reżyseria: ALDONA FIGURA
 Obsada: Robert T. Majewski, Janusz R. Nowicki,
 Anna Gorajska, Sławomir Grzymkowski, Łukasz Lewandowski
 cena: 80zł / 65zł KN*

21 IX / ŚR / godz. 19:00 / AMFITEATR
 Teatr 6. PIĘTRO z Warszawy
PIĘKNA LUCYNDĄ
 Obsada: Maria Pajulińska, Dorota Stalińska, Hanna Śleszyńska,
 Joanna Liszowska, Adrianna Kańska, Kazimierz Kaczor,
 Krzysztof Tyniec, Sylwester Maciejewski, Piotr Gasowski,
 Rafał Królikowski, Jarosław Gajewski, Mikołaj Roznerski
 cena: 120zł / 100zł KN*

21 IX / ŚR / godz. 17:30 i 20:30 / MOK
22 IX / CZW / godz. 17:30 i 20:30 / MOK
 Teatr POLSKI z Wrocławia
KASTA LA VISTA
 reżyseria: JACEK BŃCZYK
 Obsada: Mariusz Kiljan, Jakub Giel, Agata Skowrońska,
 Bożena Baranowska, Grażyna Krukówna, Andrzej Galla
 cena: 90zł / 70zł KN*

27 IX / PN / godz. 17:30 i 20:30 / MOK
 Teatr KWADRAT z Warszawy
NIE KSIĄŻKA ZDOBI CZŁOWIEKA
 reżyseria: GIOVANNY CASTELLANOS
 Obsada: Andrzej Nejman, Paweł Małaszyński, Olga Kalicka/
 /Aleksandra Radwan, Elżbieta Romanowska/Ilona Chojnowska,
 Lucyna Malec/Magdalena Szużyńska
 cena: 120zł / 90zł KN*

28 IX / ŚR / godz. 17:30 i 20:30 / MOK
 Teatr GUDEJKO z Warszawy
MIĘDZY ŁÓŻKAMI
 reżyseria: ARTUR BARCIŚ
 Obsada: Joanna Kurowska/Katarzyna Skrzynicka,
 Karolina Sawka/Katarzyna Ankułowicz/Maria Niklińska,
 Radosław Pazura, Lesław Żurek/Robert Majewski, Artur Barciś
 cena: 120zł / 90zł KN*

1 X / SB / godz. 16:00 i 19:30 / MOK
 Teatr CAPITOL z Warszawy
CZY TY TO TY
 reżyseria: ROBERT TALARCZYK
 Obsada: Łukasz Nowicki, Daria Widawska,
 Marzena Rogalska, Marcin Rogacewicz
 cena: 110zł / 90zł KN*

3 X / PN / godz. 17:30 i 20:30 / MOK
4 X / WT / godz. 17:30 i 19:30 / MOK
 Agencja Artystyczna CERTUS z Warszawy
KOLACJA DLA GŁUPCA
 reżyseria: CEZARY ŻAK
 Obsada: Cezary Żak, Bartłomiej Topa, Małgorzata Pieczyńska,
 Agnieszka Wiedłocha/Marta Chodorowska, Michał Zieliński
 cena: 120zł / 90zł KN*

5 X / ŚR / godz. 17:30 i 20:30 / MOK
 Teatr WITKACEGO z Zakopanego
NIETOPERZ, CZYLI DWOISTOŚĆ
 reżyseria: JOANNA BANASIK, KRZYSZTOF NAJBOR
 Obsada: Joanna Banasik, Krzysztof Najbor, Jerzy Chrusciński,
 Maciej Gruchacz, Kamil Cudziń, Marcin Chryczyk
 cena: 80zł / 65zł KN*

8 X / SB / godz. 16:00 i 19:30 / MOK
9 X / ND / godz. 16:00 i 19:30 / MOK
 Teatr KAMIENICA z Warszawy
NIESPODZIANKA
 reżyseria: EMILIAN KAMIŃSKI
 Obsada: Joanna Liszowska, Małgorzata Sadowska,
 Sambor Czarnota, Paweł Burczyk, Krystian Kukułka
 cena: 110zł / 90zł KN*

Dynamiczny rozwój całego powiatu

Aby nie obciążać budżetu Powiatu, starosta Marek Kwiatkowski pozyskał **prawie 59 milionów złotych** na inwestycje drogowe (budowa i remonty dróg, budowa chodników, mostów, kładek) z projektów rządowych, ministerialnych i unijnych. Dzięki dofinansowaniu można było zrobić o wiele więcej i to widać na powiatowych drogach. Wszystko po to, aby mieszkańcy Sądecczyzny mogli bezpiecznie poruszać się po drogach i aby stwarzać możliwości gospodarczego i turystycznego rozwoju.

Nie można także zapominać o bardzo efektywnej współpracy z Wojewodą Małopolskim i jego służbami, jak też z Dyrekcją Lasów Państwowych, dzięki którym wiele połączeń drogowych nie mających szans na dofinansowanie z innych źródeł można było zmodernizować.

Budowa chodników to jedno z priorytetowych zadań realizowanych przez władze Powiatu Nowosądeckiego. Chodniki powstają w miejscach najbardziej uczęszczanych i niebezpiecznych. Od początku istnienia Powiatu, gminy wspierają te inwestycje finansując projekt budowy chodnika i partycypując w kosztach (w wysokości 50%). Jak podkreśla starosta nowosądecki Marek Kwiatkowski, dzięki bardzo dobrej współpracy z władzami miast i gmin Sądecczyzny, z roku na rok wzrasta ilość nowych chodników, co z kolei przekłada się na poprawę bezpieczeństwa mieszkańców i turystów. Łącznie na budowę chodników przeznaczono do tej pory kwotę **17,64 mln zł** (w tym pomoc finansowa gmin:

Ponad 100 kilometrów wyremontowanych dróg, **ponad 18 kilometrów** wybudowanych chodników - to bilans trzech lat pracy obecnego Zarządu i Rady Powiatu Nowosądeckiego. To również wynik współpracy władz Powiatu Nowosądeckiego z wójtami i burmistrzami Sądecczyzny. Udział finansowy gmin w tych inwestycjach to **ponad 9,5 miliona złotych**. W sumie, w latach 2019-2021 Powiat Nowosądecki przeznaczył na inwestycje drogowe **ponad 133 miliony złotych**.

9,18 mln zł), za którą wybudowano lub zmodernizowano **18,4 km** ciągów pieszych.

Doświetlenie wszystkich przejść dla pieszych znajdujących się obecnie na terenie dróg powiatowych – taki jest plan starosty Marka Kwiatkowskiego. - *Poprawa bezpieczeństwa pieszych to nasz priorytet – mówi starosta Marek Kwiatkowski - Dlatego modernizujemy istniejące przejścia dla pieszych, aby mieszkańcy Powiatu i turyści byli bardziej widoczni na drodze. Prace w wielu miejscach już trwają. Moim zamiarem jest, aby wszystkie przejścia znajdujące się na drogach powiatowych stały się bezpieczne i nowoczesne. Skorzystają z tego nie tylko piesi, ale też kierowcy.*

W latach 2019-2021
na inwestycje drogowe

Powiat Nowosądecki

przeznaczył

ponad **133**

miliony!

Powiatowe Centrum Sportu w Marcinkowicach to największa inwestycja w historii Powiatu Nowosądeckiego!

Od kilku miesięcy w Marcinkowicach trwa budowa Powiatowego Centrum Sportu – największej inwestycji w historii Powiatu Nowosądeckiego. Gigantyczna i wielomilionowa budowa jest realizowana dzięki staroście nowosądeckiemu Markowi Kwiatkowskiemu, Zarządowi Powiatu i Radzie Powiatu Nowosądeckiego.

- Budynek hali sportowej widać już z daleka - mówi starosta Marek Kwiatkowski - Prace postępują zgodnie z planem. To cieszy i mam nadzieję, że jesienią bieżącego roku oficjalnie otworzymy halę sportową i udostępniemy ją wszystkim chętnym. W podziemiach budynku znajdzie się również najnowocześniejsza w Małopolsce strzelnica sportowa z niezbędną infrastrukturą.

Obok hali powstał kompleks sportowy na świeżym powietrzu. Nie zabraknie boiska do gier zespołowych z trybunami, kortów tenisowych i odkrytego basenu, a także bieżni, skoczni do skoku w dal i wzwyż oraz rzutni (pchnięcie kulą, młotem i dyskiem).

- To gigantyczne przedsięwzięcie wymagające wielu pozwoleń i zabiegów - dodaje starosta Marek Kwiatkowski

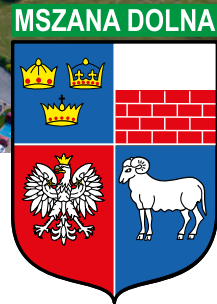
- Trzeba wszystko uzgodnić z odpowiednimi służbami i cały czas rozwiązywać pojawiające się problemy. Najważniejsze, że prace postępują i pozyskaliśmy dofinansowanie do tego projektu. Po zakończeniu całości, przy Zespole Szkół w Marcinkowicach pojawi się więc nie tylko pełnowymiarowa hala sportowa, ale też zewnętrzny kompleks sportowy z boiskami, bieżnią, miejscem na pchnięcie kulą i basenem. To spełnienie marzeń, ale także odpowiedź na potrzeby mieszkańców Powiatu Nowosądeckiego. Chcę, aby powstające Powiatowe Centrum Sportu było dostępne nie tylko dla uczniów i zawodników, ale też dla mieszkańców Sądeckizny.

Dzięki wielowymiarowym staraniom i rozmowom na szczeblu ministerialnym, władze Powiatu Nowosądeckiego

pozyskały dofinansowanie do budowy hali w wysokości **10,8 mln złotych**. W sumie wartość budowy całego Powiatowego Centrum Sportu w Marcinkowicach to ponad **36 mln złotych**. Hala sportowa z zapleczem i strzelnicą ma być gotowa jesienią 2022 r. Boisko zewnętrzne do gier zespołowych wraz z trybunami, kortami tenisowymi, otwartym basenem, bieżnią, miejscem do skoku w dal i wzwyż, pchnięcia kulą, rzutu młotem i dyskiem – w 2023 r.

Obiekt będzie dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych. W tym celu zostały wydzielone miejsca postojowe na parkingi oraz wejście główne do budynku - bez barier architektonicznych, a także węzły sanitarne i szatniowe przystosowane dla osób niepełnosprawnych.

MSZANA DOLNA

STOLICA ZAGÓRZAN – FAJNE MIASTO

Mszana Dolna leży w malowniczej kotlinie górskiej Beskidu Wyspowego, utworzonej przez rzekę Rabę i uchodzącą do niej w tym miejscu Mszankę. Kotlina sąsiaduje na południu z urokliwymi Gorcami, a położenie Mszany Dolnej czyni z niej doskonałą bazę wypadową zarówno dla turystów pieszych, rowerowych jak i zmotoryzowanych. W bezpośrednim sąsiedztwie miasta ciągną się dwa atrakcyjne i bardzo od siebie różne pasma górskie: Gorce (najwyższy szczyt - Turbacz 1310 m n.p.m.) i Beskid Wyspowy z Mogielicą – 1170 m n.p.m. Inne szczyty tych gór sięgają ponad 1000 m n.p.m., a na ich obszarze przygotowano kilkadziesiąt kilometrów oznakowanych szlaków pieszych i rowerowych. Nad bezpieczeństwem turystów czuwa Grupa Podhalańska GOPR ze stacją centralną w Rabce-Zdroju. Zimą w odległościach nieprzekraczających 25 km pracują wyciągi narciarskie z trasami zarówno dla początkujących, jak i wytrawnych narciarzy. Większość z nich posiada sztuczne naśnieżenie, stoki oświetlone i codziennie przygotowywane przez ratraki, z parkingami i zapleczem gastronomicznym - najbliższe to: Lubomierz, Koninki, Kasina Wielka.

Położenie podgórskie stwarza korzystne warunki klimatyczno-uzdrowskowe. Walory turystyczne poprawia położenie miasta w otulinie Gorczańskiego Parku Narodowego. W mieście i okolicy są ośrodki wypoczynkowe, prywatne pensjonaty oraz kwatery w domach jedno-

rodzinnych. Można korzystać z basenów, rehabilitacji, odnowy biologicznej, nowych term czy tężni solankowych, kortów tenisowych, stadionu sportowego oraz kąpielisk na rzece Mszance. Latem odbywają się ciekawe imprezy plenerowe.

WSZĘDZIE BLISKO

Współczesna Mszana jest dynamicznie rozwijającym się miastem, którego władze z jednakowym zaangażowaniem dbają zarówno o rozwój infrastruktury, jak i kształtowanie oferty kulturalnej.

– Dzisiejsza Mszana Dolna to efekt pracy i determinacji kolejnych samorządów. Jestem zaszczycona, że mogę – wraz ze współpracownikami – realnie wpływać na rozwój naszej miejscowości – mówi Anna Pękała, burmistrz miasta. – I chociaż ostatnie lata były bardzo trudne, bo naznaczone pandemią, to i tak udało się zrealizować niemal trzydzieści inwestycji, które z pewnością wpłynęły pozytywnie na komfort życia w mieście. M.in. zrealizowaliśmy modernizację stadionu miejskiego, który teraz jest nowoczesną i piękną areną lekkoatletyczną, zbudowaliśmy boisko do siatkówki plażowej, udało się dokończyć budowę nowej siedziby Miejskiej Biblioteki, a w najbliższym czasie rozpoczniemy ostatni etap budowy Ośrodka Kultury i Tradycji Górali Zagórzańskich. Ze względu na piękne położenie naszego miasta staramy się, aby nie tylko miesz-

kańcy czuli się tu dobrze, ale również, żeby nasi goście znaleźli wytchnienie i dogodne warunki do relaksu. Miejska infrastruktura sportowa i rekreacyjna już teraz daje wiele możliwości aktywnego spędzenia czasu, ale w naszej strategii promocji wskazujemy, że wybierając Mszanę na miejsce wypoczynku, turyści mają wszędzie blisko. W zimie – do obiektów sportów zimowych, latem – do wszelkich atrakcji, których nie brakuje w Mszanie i najbliższej okolicy oraz w promieniu kilkudziesięciu kilometrów – kontynuuje Anna Pękała. Nasze miasto jest też doskonałym wyborem do organizacji obozów sportowych i zgrupowań. Nie tylko dysponujemy nowoczesnym stadionem, Orlikiem, ale również halą sportową, spełniającą najbardziej wygórowane wymagania. A mszańska baza noclegowa z pewnością zadowoli każdego – dodaje burmistrz.

ROK JUBILEUSZOWY

Rok 2022 jest dla Mszany Dolnej szczególny, bo upływa pod znakiem 70-lecia nadania praw miejskich.

Z tej okazji zaplanowano szereg wydarzeń kulturalnych. M.in. wystawę „7 wieków tradycji – 70 lat praw miejskich” (czerwiec), „Dni Miasta” połączone z „Międzynarodowym Festiwałem Orkiestr Dętych (lipiec), „Kulturalny Tygiel” (sierpień) poświęcony wielokulturowości naszego miasta i wiele innych. Jubileuszowy rok wypełniony jest również wydarzeniami kierowanymi do mieszkańców miasta, poszerzających wiedzę o swoim miejscu zamieszkania: organizowane są promocje publikacji o tematyce regionalnej, etnograficznych albumów, prezentacje artykułów naukowych, zaplanowana jest promocja książki o dziedzictwie sportowym miasta, powstał przewodnik turystyczny, który będzie częścią większego projektu związane z otaczającymi miasto szczytami „Zagórzeński Pierścień”. Dzięki współpracy z Michałem Wójcikiem, regionalistą i pasjonatem historii, któremu zawdzięczamy opracowanie o historii sportu, będziemy mogli również skorzystać ze jego autorskich spacerów historycznych po mieście. Pełny kalendarz wydarzeń na 2022 r. znajduje się na stronie Urzędu Miasta.

RAZEM RAŻNIEJ

Miasto Mszana Dolna współtworzy również lokalną markę – Zagórzeńskie Dziedziny – wspólnie z gminami Mszana Dolna i Niedźwiedź. Inicjatorem przedsięwzięcia jest gmina Mszana Dolna, a jego ideą jest promocja lokalnych produktów, stanowiących o wyjątkowości zagórzeńskiego dziedzictwa kulturowego. Dla gmin współtworzących markę jest to także doskonały sposób na promocję regionu.

Urząd Miasta Mszana Dolna
34-730 Mszana Dolna, ul. Piłsudskiego 2
tel. (18) 33 10 417
e-mail: miasto@mszana-dolna.pl
www.mszana-dolna.pl

WYBRANE INWESTYCJE OSTATNICH LAT

- Uruchomienie na terenie Miasta punktów dostępu sieci wifi w ramach programu WiFi4EU (koszt inwestycji: 15 000,00 euro; otrzymana dotacja: 15 000,00 euro);
- Modernizacja ul. Z. Krasieńskiego (koszt inwestycji: 935 980,42 zł; otrzymana dotacja: 460 539,00 zł);
- Budowa kanalizacji przy ul. Słonecznej (koszt inwestycji: 1 476 007,29 zł; otrzymana dotacja: 1 476 007,29 zł);
- Budowa ścieżki rowerowej (koszt inwestycji: 915 423,70 zł; otrzymana dotacja: 708 678,06 zł);
- Modernizacja stadionu miejskiego (koszt inwestycji: 3 399 422,37 zł; otrzymana dotacja: 1 100 000,00 zł);
- Przebudowa budynku Biblioteki Miejskiej (koszt inwestycji: 5 558 506,26 zł; otrzymana dotacja 3 322 128,99 zł);
- Zakończenie prac przy pierwszym etapie budowy budynku na stadionie – stan surowy zamknięty (koszt inwestycji w obecnej kadencji: 1 280 869,14 zł);
- Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (koszt inwestycji: 386 930,22 zł; otrzymana dotacja: 256 671,97 zł);
- Modernizacja boiska do siatkówki plażowej (koszt inwestycji: 90 694,79 zł; otrzymana dotacja: 49 860,00 zł);
- Rozbudowa kanalizacji sanitarnej przy ul. L. Mroza (koszt inwestycji: 192 725,50 zł; otrzymana dotacja: 192 725,58 zł);
- Budowa sieci wodociągowej wraz z przyłączami w ul. J. Matejki (koszt inwestycji: 997 331,91 zł; kwota dofinansowania: 966 892,23 zł);
- Wykonanie doświetlenia przejść dla pieszych w ciągu drogi krajowej (DK28). Zadanie było realizowane wspólnie z Generalną Dyrekcją Dróg Krajowych i Autostrad (koszt inwestycji: 420 000,01 zł; kwota dofinansowania: 420 000,01 zł);
- Modernizacja wyposażenia dydaktycznego szkół – zadanie realizowane w ramach programu „Laboratoria Przyszłości” (koszt inwestycji: 240 000,00 zł; otrzymana dotacja: 240 000,00 zł).

W MSZANIE DOLNEJ I OKOLICACH ZNAJDZIESZ

- Trasy do uprawiania narciarstwa biegowego w rejonie góry Mogielica
- Nowoczesny stok narciarski, z koleją krzesełkową – Kasina Ski
- Stok narciarski, gwarantujący niezapomniane wrażenia z jazdy i wyjątkowe widoki na najwyższe szczyty Beskidu Wyspowego – Lubomierz Ski
- Lodowisko miejskie – relaks na łyżwach u stóp Lubogoszcy
- Książki na zimowe (i nie tylko) wieczory – najlepiej z Miejskiej Biblioteki w Mszanie Dolnej
- Wydarzenia kulturalne i sportowe, świetnie organizowane przez Miejski Ośrodek Kultury w Mszanie Dolej

Gmina Jodłownik

Gmina Jodłownik leży w powiecie limanowskim, w centralnej części województwa małopolskiego. W skład gminy wchodzi 12 sołectw: Góra Świętego Jana, Janowice, Jodłownik, Kostrza, Krasne-Lasocice, Mstów, Pogorzany, Sadek, Słupia, Szczyrzyc, Szyk, Wilkowisko. Na malowniczo i urozmaicony krajobraz naszej gminy, składają się odosobnione, wyspowo wznoszące się, pokryte lasami szczyty i doliny. Naturalne granice gminy wyznaczają dwa szczyty – od wschodu Kostrza (719 m n.p.m.), od zachodu Ciecień (829 m n.p.m.). Dolinami płyną rzeki, Doliną Jodłownicką – Owsianka, Doliną Szczyrzycką – Stradomka, będące prawymi dopływami Raby.

Najważniejsze inwestycje zrealizowane przez Samorząd Gminy Jodłownik w 2021 roku

Nowowzbudowany chodnik wraz z nawierzchnią asfaltową przy drodze gminnej Jodłownik – Sadek w miejscowości Sadek

Fabrycznie nowy, ciężki samochód ratowniczo-gaśniczy zakupiony dla druhów z jednostki OSP w Janowicach

Nowowzbudowany chodnik wraz z nawierzchnią asfaltową przy drodze gminnej Jodłownik-Szkoła w miejscowości Kostrza

Wybudowana sala gimnastyczna przy Szkole Podstawowej w Wilkowisku – I etap

Nowy most w miejscowości Szyk

Wybudowany budynek segmentu dydaktycznego przy Szkole Podstawowej w Szyku – I etap

Atrakcyjność położenia, bliskie sąsiedztwo gór, wyjątkowy klimat górski stanowią doskonałą podstawę do rozwoju bazy wypoczynkowej, turystycznej i agroturystycznej. Niezwykłą atrakcją dla miłośników architektury i sztuki sakralnej stanowi Małopolski Szlak Architektury Drewnianej, który swą trasą obejmuje kościoły w Jodłowniku, Szyku i Wilkowisku. Najcenniejszą perełką architektury sakralnej wpisaną do programu Południowo-Zachodniego Szlaku Cysterskiego jest Zespół Klasztorny Opactwa Ojców Cystersów w Szczyrzycu.

Piękno przyrody, czyste powietrze, wyjątkowy mikroklimat oraz liczne miejsca architektury, stanowią osobliwość regionu, a gościnność mieszkańców oraz tradycyjne przysmaki kuchni regionalnej zachwycają podniebienia turystów i sprawiają, że Gmina Jodłownik to miejsce godne odwiedzania i poznania – lecz to nie jedyna zaleta Gminy Jodłownik. Nasza gmina ma charakter rolniczy, dominuje produkcja jabłek. Dzięki wspaniałemu mikroklimatowi, dobrej glebie i ciężkiej pracy sadowników nasze jabłka są znane i doceniane nie tylko w Polsce.

Rok 2021 był niezwykle trudnym okresem czasu we wzajemnych relacjach społecznych, ze względu na panującą i rozprzestrzeniającą się pandemię COVID-19. Pomimo tak trudnej dla nas wszystkich sytuacji związanej z trwającą pandemią koronawirusa, Samorząd Gminy Jodłownik nie zaprzestał czynić starania o pozyskanie środków finansowych na realizację wielu ważnych zadań, jakie zaplanowaliśmy do realizacji na terenie naszej gminy.

Do najważniejszych inwestycji, jakie zrealizowaliśmy w roku 2021 z pewnością możemy zaliczyć:

W obszarze ochrony środowiska i zaopatrzenia mieszkańców w wodę:

- * Wykonaliśmy zadanie związane z budową sieci wodociągowej wraz z budową zbiorników wyrównawczych w miejscowości Szyk i Wilkowisko.

Wartość zadania – 4 796 438,82 zł, w tym:

- dotacja z RFIL i PROW – 4 187 557,11 zł
- udział własny gminy – 608 881,71 zł

- * W ramach projektu pn. „Ekopartnerzy na rzecz słonecznej energii małopolski” w roku 2021 zrealizowaliśmy montaż kolektorów słonecznych na 482 posesjach. W roku obecnym w ramach projektu zostało doposażonych 355 budynków mieszkalnych.

Całkowita wartość zadania w 2021 roku wyniosła – 6 528 334,72 zł, w tym:

- środki pozyskane z zewnątrz – 3 481 620,00 zł
- udział własny gminy – 3 046 714,72 zł

W obszarze infrastruktury drogowo-mostowej:

- * Samorząd Gminy Jodłownik w 2021 roku odbudował kilka odcinków dróg gminnych na których została położona nowa nawierzchnia asfaltowa, należą do nich:

1. Przebudowa drogi gminnej Jodłownik-Sadek w miejscowości Sadek.

Wartość zadania – 1 123 000,00 zł, w tym:

- dotacja z Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg – 660 815,00 zł
- udział własny gminy – 462 185,00 zł

2. Budowa drogi gminnej wraz z budową obiektu mostowego w miejscowości Szyk.

Wartość zadania – 876 202,04 zł, w tym:

- dotacja z Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg – 380 320,00 zł
- udział własny gminy – 495 882,04 zł

3. Rozbudowa drogi gminnej Jodłownik-Szkoła w miejscowości Kostrza.

Wartość zadania – 1 020 000,00 zł, w tym:

- dotacja z Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych – 883 218,00 zł
- udział własny gminy – 136 782,00 zł

4. Remont drogi gminnej Mstów, Szkoła-Skotnica w miejscowości Mstów.

Wartość zadania – 585 260,35 zł, w tym:

- dotacja z Budżetu Państwa – 468 208,00 zł
- udział własny gminy – 117 052,35 zł

5. Remont drogi gminnej Szczyrzyc, Abramowice-Cmentarz w miejscowości Szczyrzyc.

Wartość zadania – 989 263,60 zł, w tym:

- dotacja z Budżetu Państwa – 640 000,00 zł
- udział własny gminy – 349 263,60 zł

- * Dodatkowo Samorząd Gminy Jodłownik w 2021 roku pozyskał w formie dotacji środki finansowe z budżetu Województwa Małopolskiego na zadania związane z modernizacją dróg dojazdowych do gruntów rolnych. Łączna kwota przeznaczona m.in. na prace związane z ofosowaniem dróg, uzupełnieniem przepustów i utwardzeniem nawierzchni żwirowych to **425 334,00 zł** w tym:
 - dotacja z budżetu Województwa Małopolskiego – 195 619,00 zł
 - udział własny gminy – 229 715,00 zł

W obszarze oświaty:

- * Wykonaliśmy prace pierwszego etapu budowy budynku segmentu dydaktycznego przy Szkole Podstawowej w Szyku.

Wartość zadania – 1 015 882,29 zł, w tym:

- dotacja z Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych – 1 000 000,00 zł

- udział własny gminy – 15 882,29 zł

- * Zrealizowaliśmy projekt pn. „Laboratoria Przyszłości”, który był realizowany we wszystkich Szkołach Podstawowych z terenu Gminy Jodłownik. W ramach projektu zakupiono pomoce dydaktyczne, sprzęt, narzędzia służące rozwijaniu umiejętności dzieci i młodzieży.

Całkowita wartość projektu: 292 597,00 zł – 100% dofinansowanie.

W obszarze bezpieczeństwa publicznego i ochrony przeciwpożarowej:

Dla jednostki OSP w Janowicach został zakupiony fabrycznie nowy ciężki terenowy samochód ratowniczo-gaśniczy.

Całkowity koszt zakupu samochodu – 1 049 805,00 zł, w tym:

- dotacja z MSWiA – 261 000,00 zł
- dotacja z NFOŚiGW – 249 000,00 zł
- udział własny gminy – 539 805,00 zł

W obszarze kultury, turystyki i sportu :

- * Zrealizowaliśmy projekty pn.:

„Kapliczki, krzyże przydrożne – niemi świadkowie historii i dziedzictwa kulturowego pogranicza polsko-słowackiego, Jodłownik – Niżna Polianka”.

Całkowita wartość projektu: 250 137,11 zł w tym:

- dotacja UE: 191 955,09 zł
- udział własny gminy: 58 182,02 zł

- * „Organizacja warsztatów regionalnych dla mieszkańców LSR oraz digitalizacja materiału etnograficznego w Instytucie Sztuki PAN”.

Całkowita wartość projektu: 57 596,64 zł, w tym:

- dotacja UE: 35 415,00 zł
- udział własny gminy: 22 181,64 zł

- * W 2021 roku przeprowadziliśmy modernizację wielofunkcyjnego boiska sportowego ORLIK w Jodłowniku.

Całkowita wartość zadania: 184 610,80 zł, w tym:

- dotacja MEiN – 63 320,00 zł
- udział własny gminy: 121 290,80 zł

Łączna wartość wyżej wymienionych zadań inwestycyjnych zrealizowanych w 2021 roku przez Samorząd Gminy Jodłownik wyniosła – 19 194 462,37 zł, w tym:

- środki pozyskane (dotacje i dofinansowania) – 12 990 644,20 zł
- środki własne gminy – 6 203 818,17 zł

Dom zdrojowy Wapienne

Sękowa, fot. P. Sekuła

Sękowa

doskonałe miejsce do inwestowania i wypoczynku

Usytuowana w Małopolsce w środkowej części Beskidu Niskiego pomiędzy pasmami **Magury Wątkowskiej** i **Magury Małastowskiej** Gmina Sękowa zaliczana jest do najmniejszych polskich gmin uzdrowskich za sprawą Wapiennego, które znajduje się bezpośrednio w otulinie Magurskiego Parku Narodowego. Natura była niezwykle hojna dla tych terenów – lasy zajmują tutaj prawie 70% powierzchni gminy, a rzeki i strumienie toczą krystalicznie czyste wody. Władarze gminy zadbali zaś o to, aby najatrakcyjniejsze zakątki połączyć szlakami i ścieżkami – pieszymi, konnymi, rowerowymi. To również świetne miejsce do samodzielnego odkrywania tajemnic Beskidu Niskiego. Szczególnie zimą chętnie zaszysują się tutaj miłośnicy narciarstwa biegowego oraz wszyscy, którzy pragną odpocząć od gwaru miast i wielkich kurortów.

SAMORZĄDY NAJLEPSZE W POLSCE

Z perspektywy ostatnich 30 lat można powiedzieć, że samorządy, ale przed wszystkim ich władarze przyczynili się do efektywnego wykorzystania funduszy unijnych i zaspokajania zbiorowych potrzeb. Dziś możemy stwierdzić, że dobrze wykorzystaliśmy ten czas i możliwości, a Sękowa jest gminą piękną, dynamicznie się rozwijającą, atrakcyjną dla mieszkańców, turystów i inwestorów.

Wójt Gminy Sękowa – Małgorzata Małuch starała się maksymalnie wykorzystać wszelkie pojawiające się możliwości rozwoju, o czym świadczy zmieniające się otoczenie. W latach 2018–2021 łącznie na inwestycje i remonty wydano 57 mln zł gdzie pozyskano ze środków krajowych i UE 54,2 mln zł. W okresie tym średnio wydatki na inwestycje i remonty stanowiły 38,8 % budżetu gminy. Dla zobrazowania dochody gminy w 1995 r. oscylowały na poziomie 1,5 mln zł. Ważna dla mieszkańców w ostatnim czasie staje się jakość środowiska naturalnego oraz projekty ukierunkowane na odnawialne źródła energii.

Do najważniejszych zadań w tym zakresie należą:

- Inwestycje wodnokanalizacyjne takie jak: budowa wodociągu w Sękowej, kanalizacji Męcinie Wielkiej i Wapiennym za ponad 7,7 mln zł. Obecnie niemal cała gmina jest skanalizowana, a w miejscowościach o rozproszonej zabudowie wybudowane są przydomowe oczyszczalnie.
- Inwestycje w odnawialne źródła energii w tym 367 kolektorów słonecznych i 277 instalacji fotowoltaicznych za łączną kwotę ponad 8 mln zł.

Ważne ze względu na dalszy rozwój gminy są inwestycje w infrastrukturę drogową. Co roku pokaźne kwoty przeznaczamy na odbudowę dróg gminnych. W ostatnich latach odbudowano większość strategicznych dróg m.in. do Uzdrowiska Wapienne i do wsi Bartne. Na drodze wojewódzkiej przebudowano 5 mostów: most w Małastowie, 2 mosty w Ropicy Górnej oraz 2 mosty w Sękowej.

Zrealizowano także kilkanaście projektów wpływających na atrakcyjność turystyczną gminy Sękowa. W uzdrowisku Wapienne zainwestowano kwotę ponad 10 mln zł w rozbudowę infrastruktury, z czego wybudowano dom zdrojowy, promenadę z uroczą fontanną, parking, wieżę widokową, amfiteatr, plac zabaw i tętnię. Za kwotę 2,9 mln zł w miejscowości Krzywa powstało „Centrum Narciarstwa Biegowego” oraz park rekreacji na Magurze Małastowskiej. Natomiast przy stacji narciarskiej w Małastowie za blisko 2 mln zł wybudowano budynek rekreacyjny oraz tor igielitowy i transportowy.

Nieodłącznym elementem wpływającym bezpośrednio na jakość życia mieszkańców są inwestycje z zakresu infrastruktury społeczno-publicznej. W ostatnich latach poddano termomodernizacji wszystkie budynki świetlic i szkół. Obecnie trwają prace związane z przebudową budynku przedszkola oraz rozbudową szkoły w Sękowej za kwotę ponad 4 mln zł. Wiele działa się również w sferze projektów społecznych, których głównym celem jest wyrównywanie szans i edukacja.

Do najbardziej znaczących obecnie realizowanych projektów należą 2 projekty transgraniczne w ramach których powstaje park przyrodniczo historyczny w Siarach oraz jest remontowane 12 cmentarzy wojennych z okresu I wojny światowej a niebawem powstanie ścieżka pieszo rowerowa łącząca Kościółek UNESCO w Sękowej z cerkwią w Owczarach. Szacowana wartość obu realizowanych projektów opiewa na ponad 13 mln zł. Z Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych za kwotę blisko 20 mln zł już niebawem powstanie basen sportowo - rekreacyjny w Sękowej.

Wyróżnienia

Sukcesy gminy zostały zauważone w ogólnopolskich rankingach. Gmina Sękowa od lat jest Laureatem Rankingu „Rzeczpospolitej” w kategorii Najlepsza Gmina Wiejska, lokując się w czołówce „Złotej Setki Samorządów w Polsce”:

- W 2020 r. w prestiżowym magazynie o tematyce biznesowej „Forbes”. Gmina Sękowa wśród gmin wiejskich znalazła się na 1 pozycji woj. Małopolskim oraz na jedenastym miejscu w skali kraju, uzyskując wynik 10 538 zł. na jednego mieszkańca.
- W rankingu samorządowego czasopisma „Wspólnota”, sporządzonym na podstawie wydatków (per capita) w okresie 2018- 2020 zajęliśmy 12 miejsce w Polsce i 1 woj. małopolskim. Tak wysoki wynik gminy Sękowa to zasługa pozyskanych zewnętrznych środków zarówno tych z budżetu państwa ale także z funduszy unijnych.
- W 2021 r. w rankingu Oceny Aktywności Gmin Subregionu Sądeckiego z 39 samorządów w klasyfikacji generalnej Gmina Sękowa zajęła I miejsce.

SHP SKŁADNICA w Grybowie

Rok założenia 1912

33-330 Grybów, Rynek 1

tel. 18 445 04 37

**Zapraszamy do
SIECI SKLEPÓW
spożywczo-przemysłowych**

110 lat tradycji

PIEKARNIA - CIASTKARNIA

- **Produkcja oparta na tradycyjnych recepturach niezmiennych od 40 lat.**
- **Najwyższa jakość pieczywa oraz wyrobów cukierniczych.**
- **Wyroby cukiernicze produkowane z najwyższej jakości składników.**

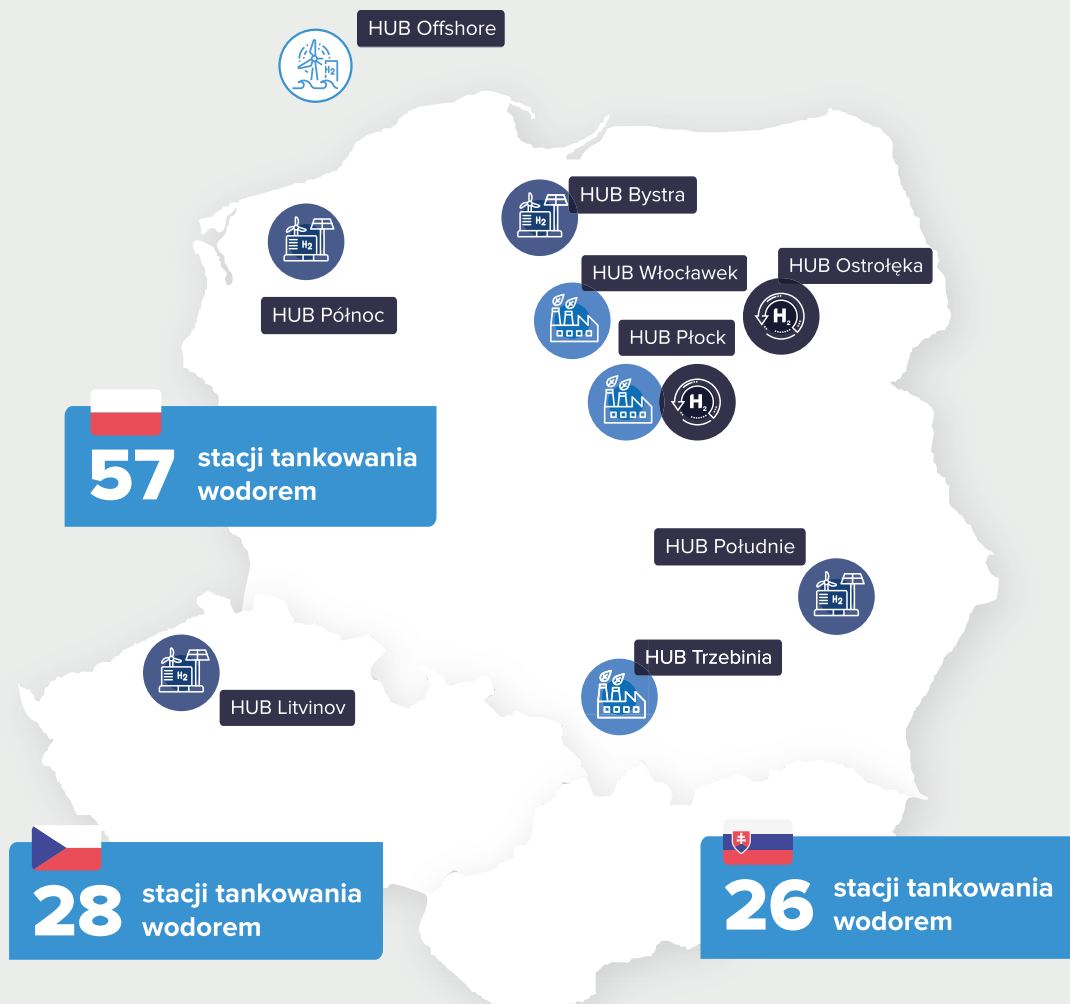
Zapraszamy

**ul. Kościuszki 30, tel. 18 445 04 37, kom. 669 988 011
piekarnia@shpgrybow.pl, www.piekarnia.shpgrybow.pl**

Wodór w Grupie ORLEN w 2030

Huby wodorowe pozwolą na zaopatrzenie kluczowych rynków zbytu, a stacje tankowania wodorem umożliwią transport na głównych trasach i w największych miastach

Źródła produkcji wodoru:

Istniejące źródła przy zakładach produkcyjnych

Elektrolizer zasilany z OZE na morzu

Elektrolizer zasilany z OZE na lądzie

Przetwarzanie odpadów komunalnych do wodoru

Wizja produkcji i wykorzystania wodoru w Grupie ORLEN

Produkcja zeroemisyjnego wodoru w oparciu o OZE

Produkcja wodoru z biometanu i przetwarzania odpadów komunalnych

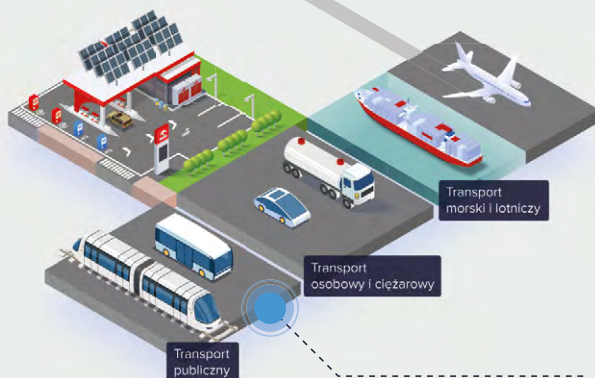
Wodór dla produkcji petrochemicznej i rafinerijnej oraz przemysłu chemicznego

Produkcja niskoemisyjnego wodoru z wykorzystaniem CCUS - dekarbonizacja obecnych aktywów

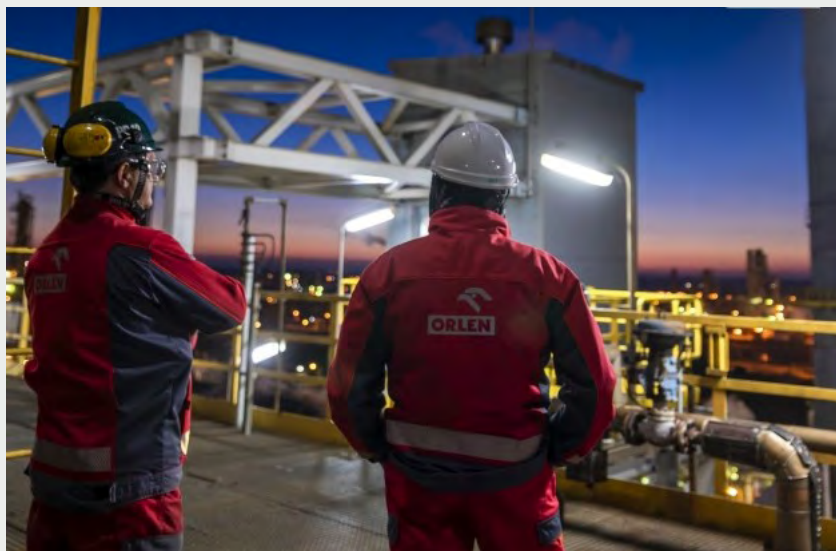

Magazynowanie i produkcja energii elektrycznej, ciepłownictwo

Napędzana wodorem i jego pochodnymi kolej, transport publiczny, ciężarowy, osobowy, morski i lotniczy

Strategia wodorowa Grupy ORLEN do 2030 roku

Zwiększenie udziału energii elektrycznej wytwarzanej ze źródeł zero- i niskoemisyjnych w bilansie energetycznym jest wielkim wyzwaniem rozwojowym. W odpowiedzi na te wyzwania, Grupa ORLEN przygotowała i przyjęła strategię wodorową do 2030 roku.

Wodór uznawany jest za jeden z kluczowych elementów zielonej transformacji – może być wykorzystywany jako surowiec, paliwo lub nośnik i magazyn energii. Strategia wodorowa określa cele Grupy ORLEN do końca dekady oraz długoterminowe ambicje w czterech kluczowych obszarach, tj. mobilność, rafineria i petrochemia, badania i rozwój oraz przemysł i energetyka.

Mobilność

Ambicją Grupy ORLEN jest zbudowanie ponad 100 stacji tankowania wodoru w Polsce, Czechach i na Słowacji do 2030 roku. Wdrażane zero- i niskoemisyjne technologie bezpośrednio przyczynią się do poprawy jakości powietrza oraz obniżenia w znaczącym stopniu poziomu hałasu w miastach.

Rafineria i petrochemia

Wodór to jeden z filarów dekarbonizacji. Grupa ORLEN planuje, że w 2030 roku około 50% produkowanego wodoru w Grupie ORLEN będzie nisko- i zeroemisyjne, z ambicją nawet na ponad 80%. W 2030 roku chcemy posiadać ok. 0,5 GW nowych mocy wytwórczych nisko- i zeroemisyjnego wodoru, wykorzystując technologię elektrolizy wody zasilanej OZE oraz przetwarzania odpadów komunalnych w kierunku wodoru. Naszą ambicją jest zwiększenie nowych mocy w wodrze nawet do 1GW z założeniem sprzyjających warunków rozwoju technologii.

Badania i rozwój

Grupa ORLEN będzie koncentrować się na zawieraniu partnerstw i tworzeniu ekosystemu wodorowego, bazując przy tym na kompe-

tencjach spółek wchodzących w skład Grupy. Dużą rolę w tych działaniach odegra płockie Centrum Badań i Rozwoju, w którym do 2025 roku planowane jest utworzenie pracowni wodorowej, realizującej testy i badania na instalacjach w zakresie produkcji wodoru, jakości i oczyszczania oraz jego magazynowania.

Przemysł i energetyka

Perspektywiczne kierunki dla zastosowania wodoru to ciepłownictwo i energetyka. Grupa ORLEN będzie też dążyć do wykorzystania wodoru do stabilizacji systemu elektroenergetycznego, gdy w systemie elektroenergetycznym pojawią się znaczące, okresowe nadwyżki OZE. Umożliwi to, po 2030 roku, m.in. wykorzystanie wodoru i/lub amoniaku jako magazynu energii sprzężonego z farmami wiatrowymi na Bałtyku.

Kluczowe projekty wodorowe

Już teraz prowadzonych i w przygotowaniu jest wiele projektów wodorowych mających bezpośrednio przełożenie na przyjętą strategię wodorową. Projekt „Clean Cities – Hydrogen

mobility in Poland (phase I)” obejmuje wytwarzanie wodoru wysokiej czystości z procesu elektrolizy w hubie we Włocławku, budowę dwóch ogólnodostępnych stacji tankowania wodoru w Poznaniu i w Katowicach oraz mobilną stację tankowania we Włocławku. Projekt otrzymał wsparcie w postaci bezzwrotnego dofinansowania w wysokości ok. 9 mln PLN z CEF Transport Blending Facility.

Drugim jest **projekt „Hydrogen Eagle”**, czyli kompleksowy projekt infrastrukturalny, mający na celu utworzenie i rozbudowę infrastruktury wodorowej w Polsce, Czechach i na Słowacji. Jego realizacja pozwoli na dołączenie do międzynarodowej sieci tankowania wodorem poprzez budowę ponad stu stacji zarówno dla transportu kołowego jak i kolei oraz budowę ośmiu hubów wodorowych, w tym pięciu w Polsce, dwóch w Czechach oraz jednego na Słowacji.

Więcej informacji:
[Strategia wodorowa Grupy ORLEN do 2030 roku](#)

MACHNIK

Aquapark Lipany - park geotermalny na Słowacji

www.machnik.pl

Przebudowa ul. Łokietka w Gorlicach

Rozbudowa kanalizacji sanitarnej w Gminie Stary Sącz

Budowa oczyszczalni ścieków w miejscowości Krempachy, gmina Nowy Targ

Rozbudowa drogi wojewódzkiej w m. Krynica Zdrój

Machnik Sp. z o.o. Piaski 7, 33-340 Stary Sącz
Tel.: 18 476 17 46 | Fax: 18 447 87 05 | e-mail: sekretariat@machnik.pl

PRODUKCJA

PRECYZYJNA OBRÓBKA METALU CNC

BUDOWNICTWO

GENERALNE WYKONASTWO INWESTYCJI

TURYSTYKA

GRAND CHOTOWA HOTEL*** SPA&RESORT

PARKINGI WIELOPOZIOMOWE

GRAND VERTICAL PARKING

BASENY

BASENY ZE STALI NIERDZEWNEJ

SPRZEDAŻ PALIW

STACJA PALIW ORLEN

GRAND Andrzej Grygiel

Korzenna 91, 33-322 Korzenna

tel. (+48) 18 441-70-56

e-mail: biuro@grand200.pl

www.grand200.pl

Zapraszamy do naszych placówek

II ODDZIAŁ BANKU w MUSZYNIE
33-370 Muszyna, ul. Piłsudskiego 8
Nr tel. (18) 440-83-80,
Nr fax. (18) 440-83-81

ODDZIAŁ OPERACYJNY BANKU w KRYNICY ZDRÓJ
33-380 Krynica Zdrój, ul. Kraszewskiego 37
Nr tel. (18) 471-55-73
Nr fax. (18) 471-52-99

PUNKT KASOWY w KRYNICY ZDRÓJ
33-380 Krynica Zdrój, ul. Czarny Potok 1a
Nr tel. (18) 477-74-23

PUNKT KASOWY w TYLICZU
33-383 Tylicz, ul. Rynek 5
Nr tel. (18) 473-13-95

Jesteśmy blisko Ciebie !

 KARPATIA
BANK SPÓŁDZIELCZY

25 LAT
NA RYNKU

 @miodyhuzar

 <https://www.facebook.com/miodyhuzar>

 <https://www.miody-huzar.pl>

Najwyższej
jakości
miody z Polski
oraz innych
krajów świata
obecne
na rynku od
25 lat.

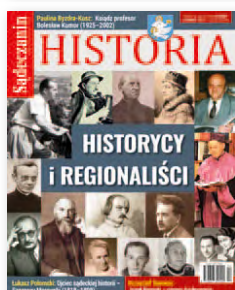
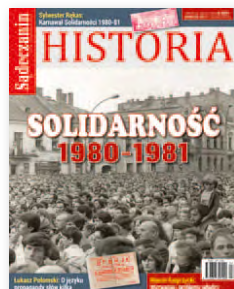
HUZAR Sp. z o.o./ ul. Tarnowska 161/ 33-300 Nowy Sącz

 +48 18 443 71 46

Łączy nas „Historia”

Najnowszy numer kwartalnika do nabycia w punktach sprzedaży prasy w Nowym Sączu i na Sądecku.

Dostępny również w sprzedaży wysyłkowej i e-wydaniu.

Kontakt w sprawie zakupu aktualnych i archiwalnych numerów oraz ich wysyłki pocztowej:
 Bogusława Berdychowska – tel. 18 475 16 26 | Małgorzata Sitek – tel. 18 475 16 31
b.berdychowska@sadeczanin.info | m.sitek@sadeczanin.info

145
LAT

BANKU SPÓŁDZIELCZEGO
W LIMANOWEJ

145 lat tradycji i doświadczenia

**Bank Spółdzielczy
w Limanowej od 145 lat blisko
lokalnej społeczności!**

Fundamentalne wartości - stabilne rozwiązania:

- o polski kapitał
- o społeczna odpowiedzialność
- o dbałość o środowisko
- o zaangażowanie społeczne
- o reinwestowanie na poziomie lokalnym

Szczegóły promocji i ofert specjalnych z okazji 145-lecia działalności Banku oraz czas ich trwania dostępne na www.bs.limanowa.pl oraz placówkach Banku.

 FUNDACJA SĄDECKA

Sądeczanin
www.sądeczanin.info

 SĄDECZANIN

Nowy Sącz, czerwiec 2022